

สมรรถนะการศึกษไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552

สมรรถนะการศึกษไทย ในเวทีสากล พ.ศ. 2552

สิ่งพิมพ์ สกค.อนตบที่ 46/2553
ISBN 978-616-7324-22-7

สำนักงานเลขารการสภาการศึกษา
กระทรวงการการ

**สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล
พ.ศ. 2552**

**ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ**

คำนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโลก มีผลทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศของตนสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี คุณภาพของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จ และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำรายงานสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552 ขึ้น ในรูปแบบรายงานเชิงสถิติเปรียบเทียบสมรรถนะความสามารถในการแข่งขัน เพื่อสะท้อนให้เห็นสถานภาพของประเทศไทยในเวทีระดับนานาชาติ โดยใช้ดัชนีตัวชี้วัดของสถาบัน International Institute for Management Development (IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ และเพิ่มเติมข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา เพื่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักวิชาการ นักวางแผน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป

(ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะของประเทศไทยกับนานาชาติ โดยใช้ดัชนีของสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการหรือ International Institute for Management Development (IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ พ.ศ. 2540 โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และวางแผน ตลอดจนการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

สำหรับปี พ.ศ. 2552 IMD จัดอันดับประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวม 57 ประเทศ เพิ่มขึ้น 2 ประเทศ คือ คาซัคสถาน และกาตาร์ นำเสนอทั้งหมด 329 ตัวชี้วัด นำมาจัดอันดับภาพรวมเพียง 245 ตัวชี้วัด โดยได้ข้อมูลมาจาก 2 ทาง คือ จากข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลจากการสำรวจ นำเสนอเปรียบเทียบองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ผลประกอบการของเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของรัฐ ประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน โดยมี**การศึกษา**เป็นหนึ่งในปัจจัยย่อยของด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ประเทศที่มีอันดับ**ดีขึ้น**มาก ได้แก่ อินโดนีเซีย (9 อันดับ) ฟินแลนด์ (6 อันดับ) ญี่ปุ่น (5 อันดับ) เกาหลี (4 อันดับ) ประเทศที่มีอันดับ**ลดลง**มาก ได้แก่ เอสโตเนีย (12 อันดับ) ไต้หวัน (10 อันดับ) ไอร์แลนด์และลักเซมเบิร์ก (7 อันดับ) สเปน (6 อันดับ) ส่วนจีน และฟิลิปปินส์ลดลง 3 อันดับ

ประเทศพัฒนาแล้วยังคงรักษาอันดับที่**ดีเด่น**ไว้ใน 5 อันดับแรกตามลำดับ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ฮังการี สิงคโปร์ สวิตเซอร์แลนด์ เดนมาร์ก โดยเฉพาะประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวียมีอันดับดีขึ้นหรือรักษาอันดับเดิมไว้ทั้งสิ้น ได้แก่ เดนมาร์ก (อันดับ 5) สวีเดน (อันดับ 6) ฟินแลนด์ (อันดับ 9) และนอร์เวย์ (อันดับ 11)

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของประเทศไทย

ภาพรวม ประเทศไทยได้อันดับ 26 ดีขึ้น 1 อันดับ ดีกว่าประเทศที่เข้าร่วมจัดอันดับใหม่คือ คาซัคสถาน (อันดับ 36) 10 อันดับ แต่เป็นรองกาตาร์ (อันดับ 14) 12 อันดับ

หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย 11 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับต่ำกว่า 6 ประเทศ ได้แก่ ฮังการี (อันดับ 2) สิงคโปร์ (อันดับ 3) ญี่ปุ่น (อันดับ 17) มาเลเซีย (อันดับ 18) จีน (อันดับ 20) และไต้หวัน (อันดับ 23) แต่เหนือกว่า 4 ประเทศ ได้แก่ เกาหลี (อันดับ 27) อินเดีย (อันดับ 30) อินโดนีเซีย (อันดับ 42) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 43)

เปรียบเทียบปัจจัยหลัก 4 กลุ่มของประเทศไทย พบว่า

กลุ่มผลประกอบการของเศรษฐกิจ (อันดับ 14)

หล่นลง 2 อันดับ

กลุ่มประสิทธิภาพของรัฐ (อันดับ 17)

ดีขึ้น 5 อันดับ

กลุ่มประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ (อันดับ 25)

อันดับไม่เปลี่ยนแปลง

กลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (อันดับ 42)

หล่นลง 3 อันดับ

เปรียบเทียบสมรรถนะในแต่ละองค์ประกอบหลัก พบว่า

สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ พิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย คือ 1) เศรษฐกิจภายในประเทศ 2) การค้าระหว่างประเทศ 3) การลงทุนระหว่างประเทศ 4) การจ้างงาน และ 5) ระดับราคา พบว่า มี**จุดแข็ง** อยู่ที่กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 4) และกลุ่มระดับราคา (อันดับ 5) โดยมีอัตราการว่างงานที่ต่ำร้อยละ 1.39 เป็นอันดับ 2 รองจากกาตาร์ รวมทั้งอัตราการว่างงานของเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปีต่ำเป็นอันดับ 3 รองจากอิสราเอลและกาตาร์ และไทยยังมีดัชนีค่าครองชีพ ต่ำกว่า 50 ประเทศ ส่งผลให้รายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อจีดีพีสูง ร้อยละ 6.34 ส่วน**จุดด้อย** ที่จุดรั้งเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ และการลงทุนในต่างประเทศ โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวอยู่ที่อันดับ 51 ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซียเท่าตัว และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 8 เท่า นอกจากนี้การลงทุนในต่างประเทศยังต่ำอยู่ในอันดับ 43 โดยต่ำกว่ามาเลเซีย 6 เท่า และอินโดนีเซีย 2 เท่า

สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐ พิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย คือ 1) รายรับและรายจ่ายของรัฐ 2) นโยบายการคลัง 3) กรอบสถาบัน 4) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ และ 5) กรอบนโยบายทางสังคม พบว่า **จุดเด่น** อยู่ที่กลุ่มนโยบายการคลัง ด้านประสิทธิภาพในการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (อันดับ 4) และมาตรฐานอัตราภาษีการบริโภค (อันดับ 6) ส่วน**จุดอ่อน** ที่สำคัญอยู่ที่ความเสี่ยงในการขาดเสถียรภาพทางการเมือง (อันดับ 55) และความน่าเชื่อถือของประเทศอยู่ที่อันดับ 45 รวมทั้งการติดสินบนและคอร์รัปชันของ

ไทยอยู่ที่อันดับ 41 ในขณะที่สิงคโปร์มีการติดสินบนและคอร์รัปชันน้อยที่สุด

สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ พิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย คือ 1) ความสามารถในการผลิต 2) ตลาดแรงงาน 3) การเงิน 4) การบริหารจัดการ และ 5) ทักษะคิดและค่านิยม พบว่า **จุดแข็ง**อยู่ที่ปัจจัยกลุ่มตลาดแรงงาน ได้แก่ สัดส่วนกำลังแรงงาน (อันดับ 7) และปัจจัยกลุ่มการเงิน ได้แก่ ทักษะคิดต่อการให้สินเชื่อเพื่อประกอบธุรกิจ (อันดับ 4) ความพึงพอใจของลูกค้าด้านบริการ (อันดับ 8) และค่าตอบแทนวิชาชีพด้านบริการ (อันดับ 7) ส่วน **จุดอ่อน**อยู่ที่ปัจจัยกลุ่มความสามารถในการผลิต (อันดับ 53) ได้แก่ ผลิตภาพในภาพรวมและผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 53) และความเสี่ยงจากการลงทุน (อันดับ 46)

สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน พิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย คือ 1) โครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน 2) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี 3) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 4) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และ 5) ด้านการศึกษา พบว่า ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานยังด้อยทุกกลุ่ม เนื่องจาก **จุดอ่อน**ในปัจจัยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (อันดับ 50) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 40) และด้านการศึกษา (อันดับ 47) โดยมีกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 36) อันดับดีขึ้นมากถึง 7 อันดับ

เมื่อพิจารณาโครงสร้างพื้นฐาน 5 ด้านเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย พบว่า สิงคโปร์และมาเลเซียมีอันดับดีกว่าประเทศไทยในทุกด้าน รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ของอินโดนีเซียที่มีอันดับดีกว่าไทยถึง 15 อันดับ

สมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร
ปี พ.ศ. 2552 IMD ประเมินให้ประเทศไทยได้อันดับ 36 ดีขึ้น 7 อันดับ โดยประเทศไทยมี**จุดแข็ง**ในด้านการสื่อสารด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งมีอัตราส่วน 1 คนต่อ 1 เครื่อง (อันดับ 12) รวมทั้งมีต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ต่ำเป็นอันดับ 1 และต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำ เป็นอันดับ 7 ส่วน**จุดอ่อน**อยู่ที่จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ (อันดับ 49) และอินเทอร์เน็ต (อันดับ 52) ยังต่ำมาก ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศก็ต่ำ (อันดับ 45) รวมทั้งการมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและเอกชนยังไม่มากเท่าที่ควร (อันดับ 30)

สมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ พบว่าประเทศไทยมี**จุดเด่น**อยู่ที่สัดส่วนบัณฑิตระดับปริญญาตรีสาขาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ต่อจำนวนบัณฑิตระดับปริญญาตรีทั้งหมด ที่สูงกว่าประเทศอื่นๆ กล่าวคือสูงถึงร้อยละ 68.9 IMD จัดให้อยู่อันดับ 1 ส่วน**จุดอ่อน**ของไทยอยู่ที่บุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาอย่างน้อยมาก เพียง 7 คนต่อประชากร 1 หมื่นคน (อันดับ 47) งบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาต่อหัวยังน้อยเพียง 7.6 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 52) บทความด้านวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากลของประเทศไทยก็ยังน้อย 1,249 เล่มในปี พ.ศ. 2548 (อันดับ 39) รวมทั้งผลสำรวจของ IMD ยังพบว่า การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ (อันดับ 32)

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

ภาพรวม สมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวม ปี พ.ศ. 2552 IMD จัดอันดับด้านการศึกษาให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 47 จากทั้งหมด 57 ประเทศ ลดลงจากปี พ.ศ. 2551 4 อันดับ

ด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา พิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา และอัตราการไม่รู้หนังสือ พบว่า อัตราการเข้าเรียนสู่ทุกระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 71 อยู่ที่อันดับ 49 ลดลง 3 อันดับ ส่วนอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไป ลดลงเหลือร้อยละ 5.9 ในขณะที่มีอันดับคงที่อยู่ที่ 42

ด้านคุณภาพการศึกษา IMD พิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 18.3:1 ระดับมัธยมศึกษา 21.7:1 อยู่ที่อันดับ 41 และ 52 ตามลำดับ ส่วนผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ยังมีผู้จบระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 18 อยู่ที่อันดับ 43 และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิต-วิทย์ ในโครงการ PISA ของเด็กอายุ 15 ปีได้คะแนนต่ำกว่าครึ่ง อยู่ที่อันดับ 39 รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของไทยยังด้อย อยู่ในอันดับรั้งท้าย คืออันดับที่ 51

ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา IMD พิจารณาจากงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อยู่ที่ร้อยละ 4.4 และรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว อยู่ที่ 165 ดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 55 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ที่อันดับ 52 ลดลง 1 อันดับ ส่วนอีก 4 เกณฑ์ชี้วัด IMD ใช้วิธีการสำรวจ ได้แก่ มีการ

ถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจได้อันดับ 32 การจัดการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจได้อันดับ 23 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา อยู่ที่อันดับ 30 และการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ได้อันดับ 29 นอกจากนี้นักศึกษาไทยไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศมากกว่านักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในประเทศไทย

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจและยังล้าหลังกว่าหลายประเทศ ทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

ความสามารถในการแข่งขันของไทยต่ำกว่าคู่แข่งหลายประเทศ

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศ เช่น จีนและมาเลเซีย โดยจีนมีความโดดเด่นที่ปัจจัยย่อยด้านรายรับรายจ่ายของรัฐ (อันดับ 1) เศรษฐกิจภายในประเทศ และการจ้างงาน (อันดับ 2 เท่ากัน) การค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 5) ตลาดแรงงาน (อันดับ 8) ส่วนด้านโครงสร้างพื้นฐานของจีนมีจุดแข็งที่ด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 6) ทำให้จีนมีอันดับในภาพรวมอยู่ที่ 20 เหนือไทย 6 อันดับ ส่วนมาเลเซีย ถึงแม้จะไม่โดดเด่นเท่าจีนแต่ก็มีจุดได้เปรียบอยู่ที่ปัจจัยย่อยด้านระดับราคา/ค่าครองชีพ และตลาดแรงงาน (อันดับ 6 เท่ากัน) และด้านการค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 8) โดยมีจุดแข็งที่ตัวชี้วัดดุลบัญชีเดินสะพัด

ความคงที่ของอัตราแลกเปลี่ยน ต้นทุนแรงงานต่อหน่วยในภาคอุตสาหกรรม และการส่งออกสินค้าไฮเทค แต่เนื่องจากมาเลเซียมีโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในอันดับค่อนข้างดี (อันดับ 26) เหนือไทยมากถึง 16 อันดับ และเหนือจีน 10 อันดับ จึงส่งผลให้มาเลเซียมีอันดับในภาพรวมเหนือกว่าประเทศไทยและจีน

ดังนั้นประเทศไทยจึงควรเร่งพัฒนาความสามารถด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสามารถอยู่ในอันดับที่ 42 ความสามารถด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจที่อยู่ในระดับ 25 และประสิทธิภาพของภาครัฐ อยู่ในอันดับที่ 17 สำหรับประสิทธิภาพภาครัฐควรเร่งแก้ปัญหาด้านการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันจะนำมาซึ่งเสถียรภาพของรัฐบาล และจะส่งผลดีต่อเนื่องให้ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานปรับตัวดีขึ้น นอกเหนือนี้จะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาคธุรกิจและเศรษฐกิจโดยรวมด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. จัดให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพไม่น้อยกว่า 12 ปี และพัฒนาระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย เข้าถึงง่าย มีระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งการส่งเสริมกำลังแรงงาน และผู้สูงอายุให้มีโอกาสศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพเพิ่มเติมตามความต้องการ
2. ยกระดับคุณภาพการศึกษา มุ่งเน้น “คุณภาพ” ให้มากขึ้น ทั้งคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพของระบบการศึกษา

รวมทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการรู้หนังสือและการรณรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน และส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม

3. จัดและส่งเสริม สนับสนุนการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ วิทยุโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต การศึกษาทางไกล สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และสื่ออื่นๆ รวมทั้งการผลิตและพัฒนาเนื้อหาสาระผ่านสื่อที่มีคุณภาพ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเร่งรัดพัฒนาเครือข่ายและเชื่อมโยงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ที่เข้าถึงง่าย ประหยัด และสะดวกต่อการใช้สำหรับผู้เรียน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

4. ให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านกระบวนการศึกษา ผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในทุกกระดับ/ประเภททั้งในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ไม่เป็นผู้หลงกระแสและถูกชักจูงได้ง่าย สร้างภูมิคุ้มกัน ป้องกัน และเฝ้าระวังปัญหาด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งปลูกฝังวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์และคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล จัดการอาชีพและการทำงานอย่างชาญฉลาด ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคมช่วยกันพัฒนาเยาวชนก่อนเข้าตลาดแรงงานให้มีคุณภาพสูง มีสมรรถนะสูงขึ้น

5. ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย และบุคลากรวิชาชีพทางด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถทำการวิจัยและพัฒนา สร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม ทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย และส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมระหว่างภาคธุรกิจเอกชน สถานประกอบการกับสถาบันอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา โดยจัดให้มี กลไกและงบประมาณสนับสนุน และกำหนดทิศทางการความต้องการ กำลังคนจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งสมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการ/ องค์กรผู้ใช้กำลังคน สถาบันการศึกษา/ผู้ผลิต

6. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่สอง ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการเรียนรู้ภาษาที่สาม เพื่อให้สามารถสื่อสารกันได้ และเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ไร้พรมแดน ส่งเสริมสถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรนานาชาติ หรือ หลักสูตรสมทบ หลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศ เพื่อความเป็น สากลของการศึกษาและรองรับตลาดแรงงานนานาชาติ

7. ควรปรับปรุงระบบสารสนเทศทางการศึกษาให้มีมาตรฐาน เดียวกัน ครบถ้วน ทันสมัย และมีความเป็นเอกภาพ อันจะเป็น ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การบริหาร และติดตามประเมินผล นอกจากนี้ระบบสารสนเทศที่มีการ ใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ประหยัดการใช้ทรัพยากร และช่วยให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ต
สารบัญแผนภาพ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญ	1
ขอบเขตของข้อมูล	2
การนำเสนอข้อมูล	3
การจัดอันดับของ IMD	5
บทที่ 2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ	7
2.1 ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม พ.ศ. 2552	7
2.2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก	11
2.3 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา และที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย	40
3.1 ด้านการศึกษา	40
3.1.1 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านการศึกษา ในภาพรวม	41
3.1.2 โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา	42
3.1.3 คุณภาพการศึกษา	46
3.1.4 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	58
3.2 ดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	71
3.2.1 ด้านวิทยาศาสตร์	71
3.2.2 ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร	78
บทที่ 4 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	89
สรุป	89
อภิปราย	95
ข้อเสนอแนะ	117
ภาคผนวก ก ตารางสถิติ	121
ภาคผนวก ข ความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศไทย พ.ศ. 2553	129
บรรณานุกรม	135
คณะผู้จัดทำ	139

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	4
ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับ ความสามารถในการแข่งขัน พ.ศ. 2552	
ตารางที่ 2	14
แนวโน้มสมรรถนะกลุ่มปัจจัยหลักของประเทศไทย เปรียบเทียบ พ.ศ. 2548 - 2552	
ตารางที่ 3	25
ความสามารถในการแข่งขันด้านผลประกอบการ ของเศรษฐกิจของประเทศไทย จำแนกตาม ปัจจัยย่อย พ.ศ. 2548 - 2552	
ตารางที่ 4	29
ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพ ของรัฐของประเทศไทย จำแนกตาม ปัจจัยย่อย พ.ศ. 2548 - 2552	
ตารางที่ 5	33
ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจของประเทศไทย จำแนกตาม ปัจจัยย่อย พ.ศ. 2548 - 2552	
ตารางที่ 6	37
ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้าง พื้นฐานของประเทศไทย จำแนกตาม ปัจจัยย่อย พ.ศ. 2548 - 2552	
ตารางที่ 7	57
การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2549	
ตารางที่ 8	67
นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่อ ต่างประเทศ และนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียน ในประเทศต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2549	

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 9	82
เปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ต่อประชากร 1,000 คน และค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง รายเดือน พ.ศ. 2551	
ตาราง ก	123
แสดงการจัดอันดับเกณฑ์ชี้วัดกลุ่มหลักและ กลุ่มย่อยของประเทศไทย เปรียบเทียบ พ.ศ. 2547-2552	
ตาราง ข	125
แสดงการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ในเอเชีย พ.ศ. 2552	
ตาราง ค	127
การจัดอันดับตัวชี้วัดโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษาเปรียบเทียบ พ.ศ. 2551-2552	
ตาราง ง	133
แนวโน้มสมรรถนะกลุ่มปัจจัยหลัก ของประเทศไทยเปรียบเทียบ พ.ศ. 2549-2553	

สารบัญแนภาพ

		หน้า
แผนภาพ 1	วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ของ IMD ปี พ.ศ. 2552	6
แผนภาพ 2	ภาพรวมสมรรถนะของนานาประเทศ พ.ศ. 2552	9
แผนภาพ 3	แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน พ.ศ. 2548-2552	11
แผนภาพ 4	อันดับสมรรถนะปัจจัยหลักของประเทศไทย พ.ศ. 2552	13
แผนภาพ 5	สมรรถนะด้านเศรษฐกิจโดยรวม เปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ พ.ศ. 2552	16
แผนภาพ 6	สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐโดยรวม เปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ พ.ศ. 2552	17
แผนภาพ 7	สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ เปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ พ.ศ. 2552	19
แผนภาพ 8	สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ พ.ศ. 2552	20
แผนภาพ 9	แสดงความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลัก และกลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2552	22

สารบัญแนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 10 อันดับสมรรถนะด้านเศรษฐกิจ ของประเทศไทย เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2552	23
แผนภาพ 11 อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐ ของประเทศไทย เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2552	28
แผนภาพ 12 อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ ของประเทศไทย เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2552	31
แผนภาพ 13 อันดับสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศไทย เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2552	35
แผนภาพ 14 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกตาม ปัจจัยย่อย เปรียบเทียบประเทศในกลุ่ม อาเซียน 5 ประเทศ พ.ศ. 2552	39
แผนภาพ 15 แสดงสมรรถนะปัจจัยย่อยโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา พ.ศ. 2552	41
แผนภาพ 16 อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2549	43

สารบญแผนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 17 อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ อายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550	45
แผนภาพ 18 แนวโน้มแสดงอัตราการไม่รู้หนังสือ ของผู้ใหญ่ อายุ 15 ปีขึ้นไป ในประเทศไทย พ.ศ. 2545-2550	46
แผนภาพ 19 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2549	47
แผนภาพ 20 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2549	49
แผนภาพ 21 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พ.ศ. 2549	50
แผนภาพ 22 วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการ ของตลาดแรงงาน พ.ศ. 2552	52
แผนภาพ 23 ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้ประกอบการ พ.ศ. 2552	54
แผนภาพ 24 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency) พ.ศ. 2550	55
แผนภาพ 25 การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัย กับภาคธุรกิจ พ.ศ. 2552	59
แผนภาพ 26 การจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนอง ต่อความต้องการของภาคธุรกิจ พ.ศ. 2552	61

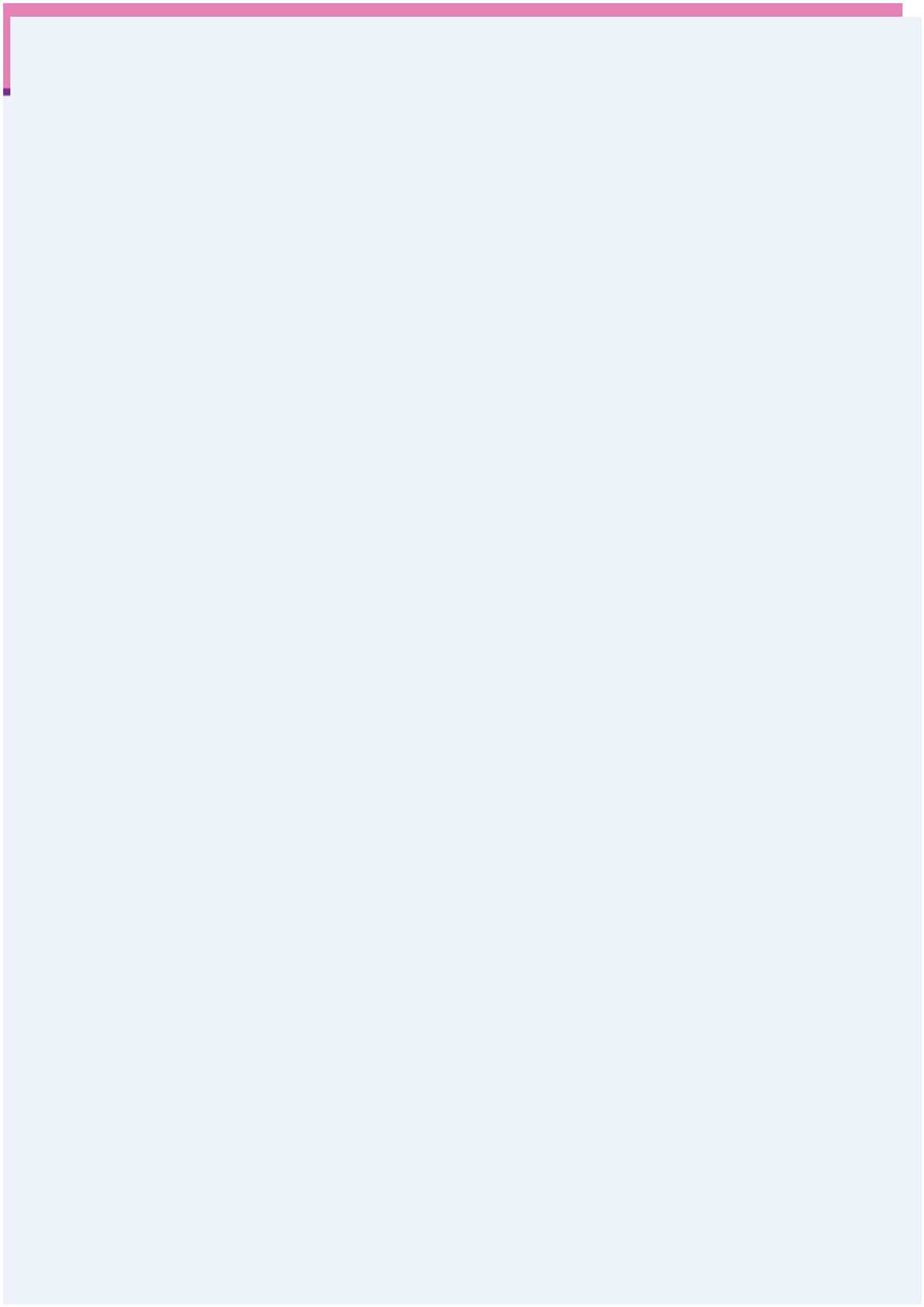
สารบัญแนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 27 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ของระบบการศึกษา พ.ศ. 2552	63
แผนภาพ 28 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2552	65
แผนภาพ 29 ร้อยละของงบประมาณรายจ่าย ด้านการศึกษากภาครัฐต่อ GDP พ.ศ. 2550	69
แผนภาพ 30 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว (US\$) พ.ศ. 2550	70
แผนภาพ 31 สัดส่วนบัณฑิตสายวิทยาศาสตร์ ในสาขาวิทย์และวิศวะ พ.ศ. 2547	71
แผนภาพ 32 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน พ.ศ. 2552	72
แผนภาพ 33 จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2548	74
แผนภาพ 34 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2550	76
แผนภาพ 35 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัว พ.ศ. 2550	77
แผนภาพ 36 จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2551	79

สารบญแผนภาพ (ตอ)

	หนา
แผนภาพ 37 จำนวนผูใชอินเทอร์เนต ตอประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2551	80
แผนภาพ 38 จำนวนโทรศัพทเคลือที่ ตอประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2550	84
แผนภาพ 39 ดันทุนโทรศัพทเคลือที่ตอหนาที่ พ.ศ. 2551	86
แผนภาพ 40 ทักษะดานเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2552	87
แผนภาพ 41 การมีสวนรวมสนับสนุนการพัฒนา ดานเทคโนโลยีของภาครฐและเอกชน พ.ศ. 2552	88
แผนภาพ 42 ผูสำเร็จการศกษาสาขาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี และสาขาสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2547	105
แผนภาพ 43 ภาพรวมสมรรถนะของนานาประเทศ พ.ศ. 2553	131
แผนภาพ 44 แสดงความสามารถในการแขงขัน ของประเทศไทย จำแนกตาม กลุมบัจจยหลักและกลุมบัจจยยอย พ.ศ. 2553	134

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

จากความสำคัญของ “ความสามารถในการแข่งขัน” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงขีดความสามารถและผลประกอบการภายในประเทศต่อการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การประกอบกิจการ ประเทศที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ย่อมมีระดับความสามารถในการผลิต (Productivity) ที่สูง ทำให้สามารถรักษาระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะของประเทศไทยกับนานาชาติโดยใช้ดัชนีของ International Institute for Management Development (IMD) หรือสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการ เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นสถาบันที่ศึกษาและจัดทำรายงานที่แสดงรายละเอียดครอบคลุมเรื่องความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ มีการนำเสนอเกณฑ์การเทียบระดับ (Benchmarking) และแนวโน้มในอนาคต โดยใช้ดัชนีด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินจัด

อันดับอย่างชัดเจน ทั้งนี้สำนักงานฯ ได้ทำการศึกษาและจัดทำรายงานเป็นประจำทุกปีเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ก่อนมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน กำหนดนโยบาย ตลอดจนการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล และเป็นข้อมูลที่ทำหน้าที่ตัดสินใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจ สถานประกอบการ หรือหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยการเปรียบเทียบการดำเนินนโยบายของตนกับประเทศอื่นๆ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา และเรียนรู้ความสำเร็จของชาติต่างๆ ที่สามารถยกระดับความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้นอันจะทำให้เกิดความเข้าใจและวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ในตลาดโลกได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสะท้อนให้เห็นศักยภาพของไทยในเวทีสากล ในการจัดทำเอกสารดังกล่าว แม้ว่าจะใช้ชื่อแตกต่างกันในแต่ละปี แต่สาระหลักคือการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีระดับสากล

ขอบเขตของข้อมูล

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552 เป็นรายงานเชิงสถิติเปรียบเทียบสมรรถนะ โดยใช้ดัชนีตัวชี้วัดของสถาบัน IMD เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ นำเสนอเปรียบเทียบองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors) ในแต่ละปัจจัยหลักแบ่งเป็น 5 ปัจจัยย่อย (Sub-factors) โดยปัจจัยหลักประกอบด้วย

1) ผลประกอบการของเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพของรัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) รวมทั้งหมด 20 ปัจจัยย่อย โดยมี**การศึกษา**เป็นปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ในแต่ละปัจจัยหลักประกอบไปด้วย **5 ปัจจัยย่อย** (Sub-factors) รวมปัจจัยย่อยทั้งสิ้น 20 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละปัจจัยย่อยมีจำนวน**เกณฑ์ชี้วัด** (Criteria) ในแต่ละปีไม่เท่ากัน โดยในปีนี้มีเกณฑ์ชี้วัดรวมทั้งสิ้น 329 เกณฑ์ชี้วัด (ตารางที่ 1)

การนำเสนอข้อมูล

เนื้อหาในรายงานฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 บท ได้แก่ **บทที่ 1** บทนำ **บทที่ 2** ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เป็นการนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบขององค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก และแสดงจุดเด่นจุดด้อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของปัจจัยย่อยในแต่ละองค์ประกอบของปัจจัยหลักทั้ง 4 กลุ่ม **บทที่ 3** ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย เป็นการนำเสนอรายละเอียดของปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษารวมตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีและด้านวิทยาศาสตร์ โดยคัดสรรและนำเสนอตัวชี้วัดโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา 17 ตัวชี้วัด ด้านเทคโนโลยี 8 ตัวชี้วัด และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 5 ตัวชี้วัด ส่วนบทสุดท้าย**บทที่ 4** เป็นบทสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 1 ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี พ.ศ. 2552

ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (82 เกณฑ์ชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพภาครัฐ (70 เกณฑ์ชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ (67 เกณฑ์ชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน (110 เกณฑ์ชี้วัด)
เศรษฐกิจภายในประเทศ (30 ตัวชี้วัด)	รายรับรายจ่ายของรัฐ (12 ตัวชี้วัด)	ความสามารถในการผลิต (11 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างและ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (26 ตัวชี้วัด)
การค้าระหว่างประเทศ (21 ตัวชี้วัด)	นโยบายการคลัง (14 ตัวชี้วัด)	ตลาดแรงงาน (22 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐานด้าน เทคโนโลยี (21 ตัวชี้วัด)
การลงทุนระหว่างประเทศ (19 ตัวชี้วัด)	กรอบสถาบัน (12 ตัวชี้วัด)	การเงิน (19 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐานด้าน วิทยาศาสตร์ (21 ตัวชี้วัด)
การจ้างงาน (8 ตัวชี้วัด)	กฎระเบียบในการทำธุรกิจ (21 ตัวชี้วัด)	การบริหารจัดการ (8 ตัวชี้วัด)	สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (25 ตัวชี้วัด)
ระดับราคา/ค่าครองชีพ (4 ตัวชี้วัด)	กรอบนโยบายทางสังคม (11 ตัวชี้วัด)	ทัศนคติและค่านิยม (7 ตัวชี้วัด)	การศึกษา (17 ตัวชี้วัด)

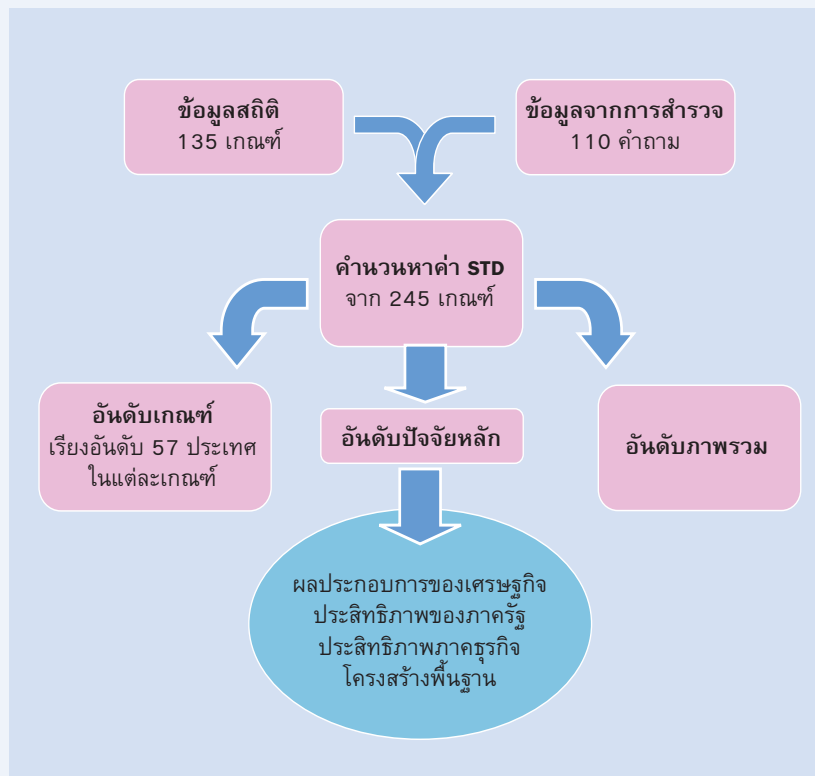
ปัจจัยย่อย (Sub-factors)

วิธีการนำเสนอใช้แผนภาพ และตารางสถิติ ในภาพรวมจะนำเสนอเปรียบเทียบทั้งหมด 57 ประเทศเพื่อให้เห็นขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั้งหมด ส่วนแผนภาพอื่นๆ จะตัดสรรเพียง 14 ประเทศเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เยอรมนี ออสเตรเลีย แคนาดา เดนมาร์ก ญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์ จีน ไต้หวัน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย สำหรับในบางแผนภาพอาจเพิ่มประเทศที่แสดงจุดเด่นจุดด้อยในตัวชี้วัดนั้นๆ อย่างชัดเจน เช่น อินเดีย และรัสเซีย เป็นต้น

การจัดอันดับของ IMD

ตัวชี้วัดที่ IMD นำมาจัดอันดับปี พ.ศ. 2552 มีทั้งสิ้น 329 เกณฑ์ชี้วัด แต่ในการจัดอันดับภาพรวมใช้เพียง 245 เกณฑ์ชี้วัด โดยแหล่งข้อมูลที่ IMD นำมาจัดอันดับมาจาก 2 ทาง คือ จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data หรือ Hard data) และข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) ซึ่งได้มาจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารในลักษณะเฉพาะแต่ละบุคคล (Executive Opinion Survey) ส่วนข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลภูมิหลัง (Background Information) นั้น IMD รวบรวมจากองค์กรระดับนานาชาติ ระดับชาติ หรือเว็บไซต์ต่างๆ เช่น UNESCO/UIS, OECD, ILO, UNDP, UN เป็นต้น แล้วนำมาจัดอันดับสำหรับขั้นตอนในการจัดอันดับ มีดังที่แสดงในแผนภาพ 1

แผนภาพ 1 วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี พ.ศ. 2552

บทที่ 2

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในระดับนานาชาติ

International Institute for Management Development (IMD) เป็นสถาบันหนึ่งการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน และจัดทำเอกสาร World Competitiveness Yearbook อย่างต่อเนื่องทุกปีเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ.2532 โดยพิจารณาจากองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการศึกษา และจัดจำแนกเป็นปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 5 ปัจจัยย่อย ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทนำ ดังนั้นบทนี้ จึงนำเสนอสมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล เปรียบเทียบองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม พ.ศ. 2552

ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับล่าสุด ปี พ.ศ. 2552 มีจำนวน 57 ประเทศ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 2 ประเทศ ได้แก่ คาซัคสถาน และกาตาร์ ในการจัดอันดับพ.ศ. 2552 พบว่า

ในภาพรวมความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 26 ดีขึ้น 1 อันดับ ดีกว่าคาซัคสถาน (อันดับ 36) ซึ่งตาม

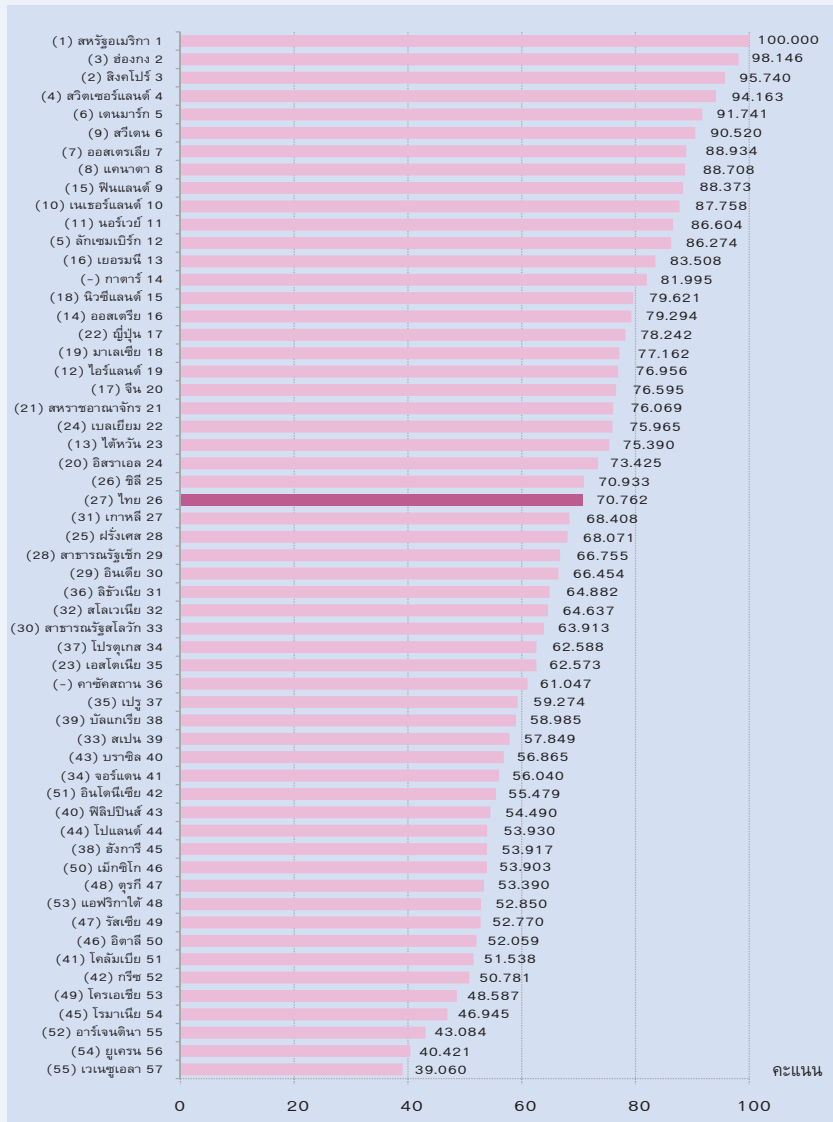

หลังไทย 10 อันดับ แต่เป็นรองกาตาร์ (อันดับ 14) ซึ่งดีกว่าไทย 12 อันดับ

ประเทศที่มีสมรรถนะ**ดีขึ้น**มาก ได้แก่ อินโดนีเซีย (ดีขึ้น 9 อันดับ) ฟินแลนด์ (ดีขึ้น 6 อันดับ) ญี่ปุ่น ลิทัวเนีย และอาฟริกาใต้ (ดีขึ้น 5 อันดับเท่ากัน) เกาหลี และเม็กซิโก (ดีขึ้น 4 อันดับเท่ากัน) ประเทศที่มีสมรรถนะ**ลดลง**มาก ได้แก่ เอสโตเนีย (ลดลง 12 อันดับ) โคลัมเบีย กรีซ และไต้หวัน (ลดลง 10 อันดับเท่ากัน) ไอร์แลนด์ ฮังการี ลักเซมเบิร์ก และจอร์แดน (ลดลง 7 อันดับเท่ากัน) สเปนลดลง 6 อันดับ ส่วนจีนและฟิลิปปินส์ลดลง 3 อันดับ

ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วยังคงรักษาสสมรรถนะที่**ดีเด่น**ไว้ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ฮอลแลนด์ สิงคโปร์ สวิตเซอร์แลนด์ และเดนมาร์ก โดยเฉพาะประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวียที่มีสมรรถนะดีขึ้นหรือสามารถรักษาระดับเดิมไว้ทั้งสิ้น ได้แก่ เดนมาร์ก (อันดับ 5) สวีเดน (อันดับ 6) ฟินแลนด์ (อันดับ 9) และนอร์เวย์ (อันดับ 11) (แผนภาพ 2)

แผนภาพ 2 ภาพรวมสมรรถนะของนานาชาติประเทศ พ.ศ. 2552

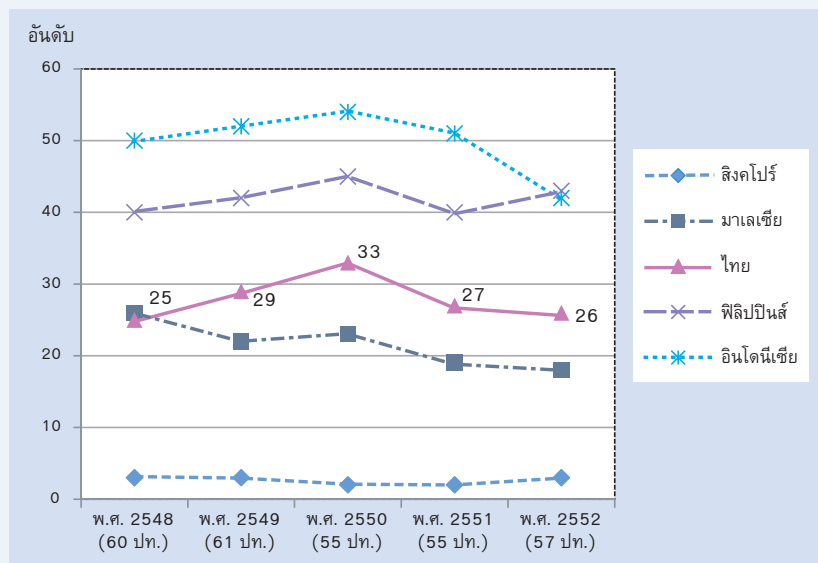

ที่มา: IMD, World Competitiveness Yearbook 2009 (ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551)

เมื่อพิจารณาประเทศในภูมิภาคเอเชีย 11 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะในภาพรวมต่ำกว่าประเทศต่างๆ 6 ประเทศ ได้แก่ ฮองกง (อันดับ 2) สิงคโปร์ (อันดับ 3) ญี่ปุ่น (อันดับ 17) มาเลเซีย (อันดับ 18) จีน (อันดับ 20) ไต้หวัน (อันดับ 23) แต่เหนือกว่า 4 ประเทศ ได้แก่ เกาหลี (อันดับ 27) อินเดีย (อันดับ 30) อินโดนีเซีย (อันดับ 42) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 43)

หากเปรียบเทียบแนวโน้มสมรรถนะการแข่งขันของประเทศ ไทยกับประเทศอาเซียน 5 ประเทศที่ร่วมในการจัดอันดับของ IMD ช่วงปี พ.ศ. 2548-2552 พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะเหนือกว่า เพียง 2 ประเทศคือ อินโดนีเซีย (อันดับ 42) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 43) แต่สมรรถนะยังเป็นรองสิงคโปร์ (อันดับ 3) และมาเลเซีย (อันดับ 18) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีแนวโน้มสมรรถนะที่ดีขึ้นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ จากอันดับ 33 ปี พ.ศ. 2550 เป็นอันดับ 27 ในปี พ.ศ. 2551 และล่าสุดได้อันดับ 26 ในปี พ.ศ. 2552 ซึ่ง อันดับดีขึ้นมากถึง 7 อันดับนับจากปี พ.ศ. 2550 (แผนภาพ 3)

แผนภาพ 3 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย
เปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน พ.ศ. 2548-2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009

2.2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก

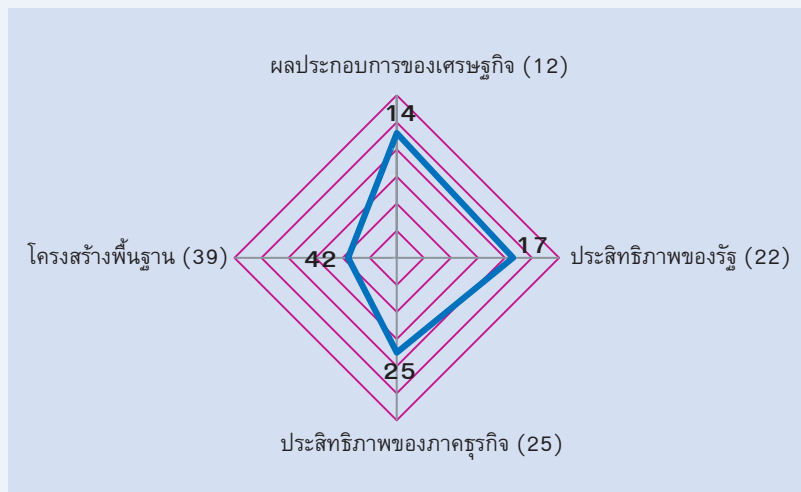
IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ จากองค์ประกอบในปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors) 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผลประกอบการของเศรษฐกิจ (Economic Performance) ซึ่งเป็นการประเมินเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ 2) ประสิทธิภาพ

ภาครัฐ (Government Efficiency) เป็นการประเมินข้อมูลด้านนโยบายของรัฐบาลที่เอื้อต่อการแข่งขัน 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ (Business Efficiency) ครอบคลุมข้อมูลสภาพแวดล้อมระดับชาติที่ส่งเสริมสถานประกอบการให้สามารถดำเนินงานในลักษณะที่เป็นนวัตกรรม มีผลกำไร และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ครอบคลุมข้อมูลโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และทรัพยากรมนุษย์ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ รวมถึงปัจจัยด้านการศึกษา

ในแผนภาพ 4 แสดงความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม พบว่า ปี พ.ศ. 2552 กลุ่มผลประกอบการของเศรษฐกิจ (อันดับ 14) เป็นกลุ่มที่ไทยมีศักยภาพดีกว่ากลุ่มอื่นๆ ตามด้วยกลุ่มประสิทธิภาพของรัฐ (อันดับ 17) กลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (อันดับ 25) และกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (อันดับ 42)

หากเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของไทยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของอันดับ พบว่า ปี พ.ศ. 2552 กลุ่มประสิทธิภาพของรัฐอันดับดีขึ้นมาก 5 อันดับ กลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเท่าเดิม ส่วนกลุ่มผลประกอบการของเศรษฐกิจ และกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน อันดับหล่นลง 2 และ 3 อันดับตามลำดับ

แผนภาพ 4 อันดับสมรรถนะปัจจัยหลักของประเทศไทย
พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551

แนวโน้มสมรรถนะปัจจัยหลักของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม พบว่า ปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทย มีสมรรถนะในภาพรวมและแต่ละปัจจัยหลักดีที่สุดในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2548-2552) ส่วนปี พ.ศ. 2550 สมรรถนะตกต่ำลงมาก ทุกกลุ่ม และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละปัจจัยหลัก พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพภาครัฐ และประสิทธิภาพภาครัฐกิจมีสมรรถนะค่อนข้างดีเนื่องจากอันดับอยู่กลุ่มบนเหนือค่ามัธยฐาน คงมีเพียงด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สมรรถนะตกต่ำติดอันดับท้ายๆ ส่งผลให้สมรรถนะในภาพรวมไม่ดีขึ้นมากนัก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แนวโน้มสมรรถนะกลุ่มปัจจัยหลักของประเทศไทย เปรียบเทียบ พ.ศ. 2548 - 2552

ปัจจัยหลัก	พ.ศ.			
	2548 (60 ประเทศ)	2549 (61 ประเทศ)	2550 (55 ประเทศ)	2551 (55 ประเทศ)
อันดับที่ของภาพรวม	25	29	33	27
ปัจจัยหลักที่ 1 ผลประกอบการของเศรษฐกิจ	7	19	15	12
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพของรัฐ	14	20	27	22
ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ	25	25	34	25
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	39	42	48	39

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005 - 2009

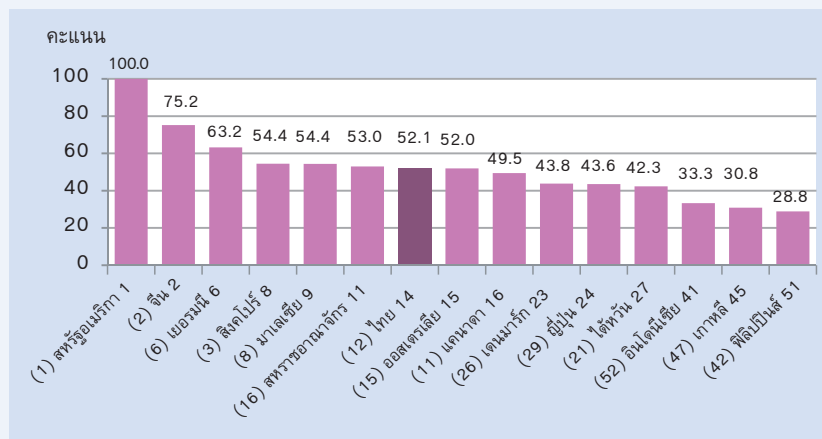
สมรรถนะของประเทศไทยเปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ

1) ผลประกอบการของเศรษฐกิจ

IMD ประเมินเศรษฐกิจมหภาคของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2552 ในภาพรวม ผลปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 14 หล่นลง 2 อันดับจากปีที่ผ่านมา แต่ยังดีกว่าหลายประเทศรวมทั้งประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น แคนาดา (อันดับ 16) เดนมาร์ก (อันดับ 23) ญี่ปุ่น (อันดับ 24) ไต้หวัน (อันดับ 27) และโดยเฉพาะเกาหลี (อันดับ 45) ซึ่งสมรรถนะด้านเศรษฐกิจดีด้อยกว่าประเทศไทยถึง 31 อันดับ แต่ประเทศไทยก็ยังดีด้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน (อันดับ 2) สิงคโปร์ (อันดับ 8) และมาเลเซีย (อันดับ 9) เป็นต้น โดยเฉพาะจีน ซึ่งโดดเด่นด้านเศรษฐกิจมาก จีนมีสมรรถนะผลประกอบการของเศรษฐกิจเป็นรองสหรัฐอเมริกา (อันดับ 1) เพียงประเทศเดียว สาเหตุที่จีนมีอันดับโดดเด่นเทียบเคียงสหรัฐอเมริกา เนื่องจากจุดเด่นของจีนในด้านรายรับรายจ่ายภาครัฐ ในด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ ตรงกันข้ามกับเกาหลี ซึ่งสมรรถนะผลประกอบการของเศรษฐกิจยังต่ำ เนื่องจากเกาหลีมีจุดอ่อนในปัจจุบันด้านการลงทุนระหว่างประเทศ และระดับราคาหรือค่าครองชีพ (แผนภาพ 5 และตารางในภาคผนวก ข)

แผนภาพ 5 สมรรถนะด้านเศรษฐกิจโดยรวม
เปรียบเทียบระดับนานาชาติ พ.ศ. 2552

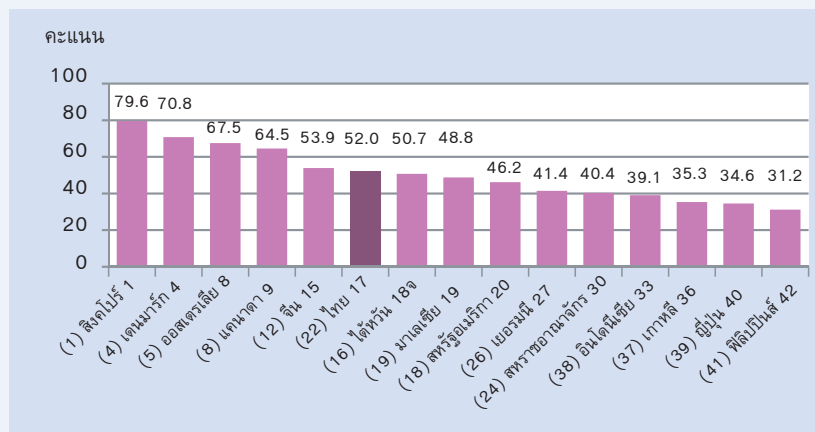
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551

2) ประสิทธิภาพของรัฐ

การประเมินประสิทธิภาพของภาครัฐโดย IMD ปี พ.ศ. 2552 ผลปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 17 ดีขึ้น 5 อันดับ จากปีที่ผ่านมา โดยมีอันดับเหนือกว่าหลายประเทศรวมทั้งประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา (อันดับ 20) สหราชอาณาจักร (อันดับ 30) เกาหลี (อันดับ 36) ญี่ปุ่น (อันดับ 40) และอยู่ในอันดับที่ดีกว่ามาเลเซีย (อันดับ 19) แต่ประเทศไทยยังมีสมรรถนะด้อยกว่าสิงคโปร์ (อันดับ 1) ฮองกง (อันดับ 2) และจีน (อันดับ 15) (แผนภาพ 6)

ที่น่าสังเกตคือ IMD ประเมินสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐให้ประเทศไทยเหนือเกาหลี และญี่ปุ่นมากถึง 19 และ 23 อันดับตามลำดับ เนื่องจากจุดด้อยในปัจจุบันของเกาหลีด้านกรอบนโยบายทางสังคม (อันดับ 51) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ (อันดับ 48) และกรอบสถาบัน (อันดับ 40) ส่วนญี่ปุ่นมีจุดด้อยด้านกรอบนโยบายทางสังคมเช่นเดียวกับเกาหลี (อันดับ 54) รายรับรายจ่ายของรัฐ (อันดับ 52) และนโยบายการคลัง (อันดับ 30) (ตารางในภาคผนวก ข)

แผนภาพ 6 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐโดยรวม
เปรียบเทียบระดับนานาชาติ พ.ศ. 2552

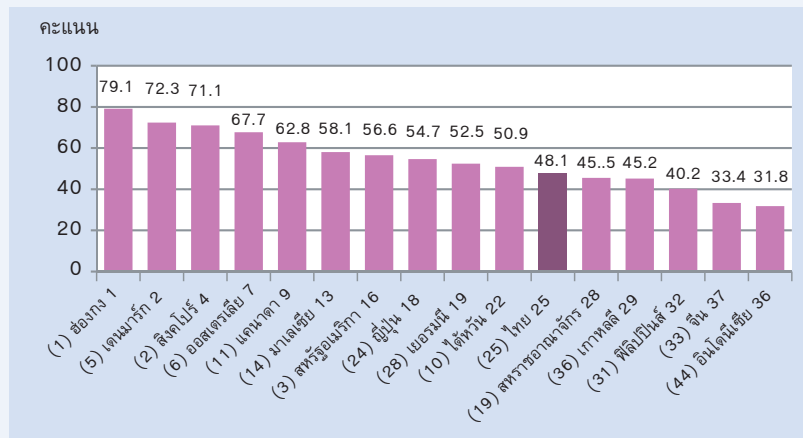
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551

3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ

การประเมินประสิทธิภาพของภาคธุรกิจโดย IMD ในระดับนานาชาติ ผลปรากฏว่าปี พ.ศ. 2552 ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจในภาพรวมของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 25 เหนือกว่าหลายประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร (อันดับ 28) เกาหลี (อันดับ 29) จีน (อันดับ 37) แต่ยังคงต่ำกว่า ฮองกง (อันดับ 1) เดนมาร์ก (อันดับ 2) สิงคโปร์ (อันดับ 4) และมาเลเซีย (อันดับ 13) เป็นต้น (แผนภาพ 7)

แม้ว่าจีนจะมีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจและประสิทธิภาพภาครัฐเหนือไทย แต่สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจยังต่ำกว่าไทยถึง 12 อันดับ เนื่องจากจีนมีจุดอ่อนด้านการบริหารจัดการ (อันดับ 51) และการเงิน (อันดับ 42) ส่วนเกาหลีมีสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจดีกว่าไทยเพียง 4 อันดับ (อันดับ 29) เนื่องจากจุดด้อยของปัจจัยย่อยด้านตลาดแรงงาน การเงิน และการบริหารจัดการที่มีอันดับใกล้เคียงกันอยู่ที่ 32-33

แผนภาพ 7 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ
เปรียบเทียบระดับนานาชาติ พ.ศ. 2552

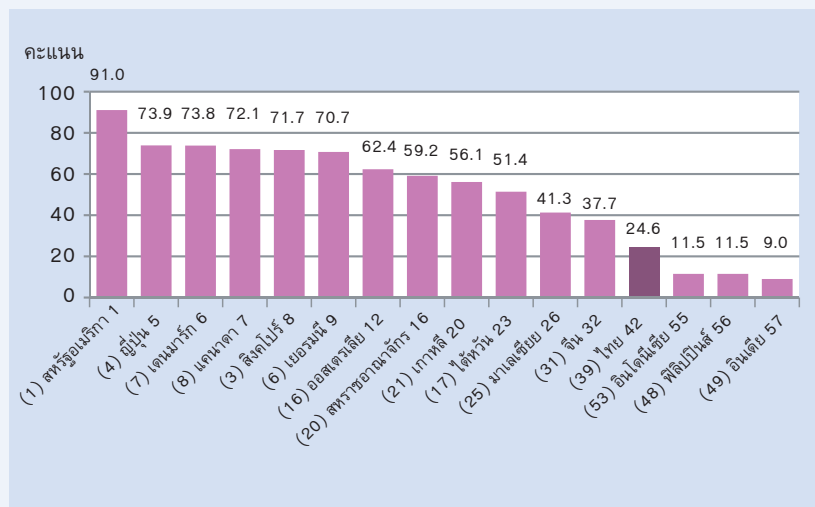
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551

4) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของ IMD ปี พ.ศ. 2552 ในระดับนานาชาติให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 42 หล่นจากปีที่แล้ว 3 อันดับ และอันดับแย่กว่าเพื่อนบ้านหลายประเทศโดยเฉพาะ สิงคโปร์ (8) มาเลเซีย (26) และจีน (32) แต่มีอันดับดีกว่าประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ซึ่งมีอันดับรั้งท้ายอยู่ที่ 55 56 และ 57 ตามลำดับ

ที่น่าสังเกตคือ ถึงแม้ประเทศไทยจะมีสมรรถนะในปัจจุบันหลักกลุ่มผลประกอบการของเศรษฐกิจประสิทธิภาพของรัฐ และประสิทธิภาพของภาครัฐเกินกว่าเกาหลีทั้ง 3 ด้าน แต่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยมีสมรรถนะเป็นรองเกาหลีมากถึง 22 อันดับ เนื่องจากเกาหลีมีจุดแข็งที่ปัจจัยย่อยด้านการศึกษา และด้านเทคโนโลยีหลายปัจจัย จึงส่งผลให้อันดับสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทยเหนือกว่าเกาหลีเพียง 1 อันดับ (แผนภาพ 8)

แผนภาพ 8 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน
เปรียบเทียบระดับนานาชาติ พ.ศ. 2552

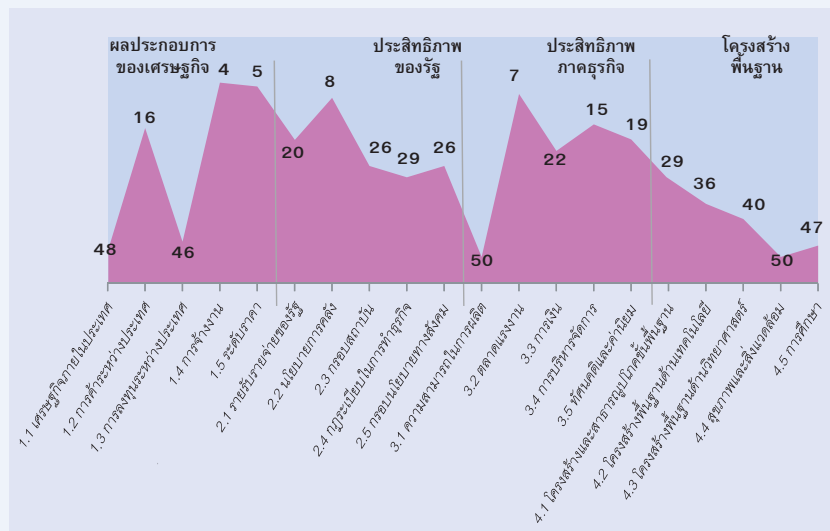

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551

2.3 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยทั้ง 20 กลุ่ม พบว่าประเทศไทยมีจุดเด่นในปัจจัยย่อยกลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 4) และระดับราคา/ค่าครองชีพ (อันดับ 5) รองลงมา คือกลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 7) และนโยบายการคลัง (อันดับ 8) ส่วนกลุ่มที่จุดรั้งอันดับให้สมรรถนะในภาพรวมของไทยตกต่ำคือกลุ่มสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และกลุ่มความสามารถในการผลิต (อันดับ 50 เท่ากัน) รองลงมา คือกลุ่มเศรษฐกิจภายในประเทศ (อันดับ 48) **การศึกษา** (อันดับ 47) และการลงทุนระหว่างประเทศ (อันดับ 46) รวมทั้ง กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 40) และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 36) (แผนภาพ 9)

แผนภาพ 9 แสดงความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย
จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลักและกลุ่มปัจจัยย่อย
พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009

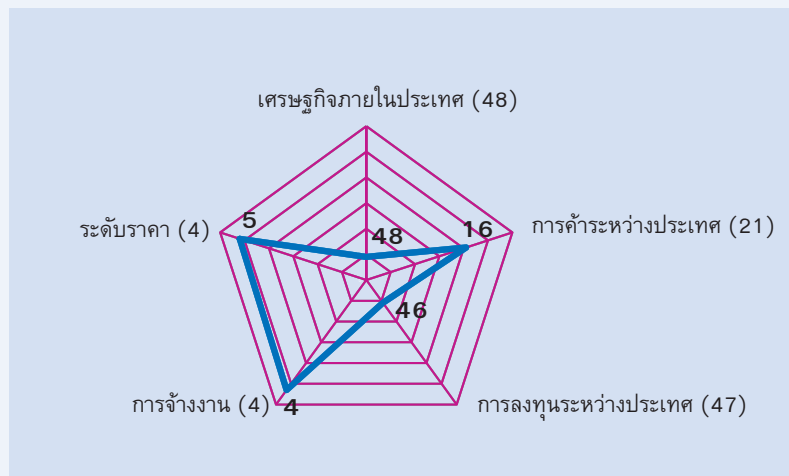
เมื่อพิจารณารายละเอียดของตัวชี้วัดปัจจัยย่อยในแต่ละกลุ่มปัจจัยหลัก สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) ผลประกอบการของเศรษฐกิจ (Economic Performance)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบผลประกอบการของเศรษฐกิจใน 5 ปัจจัยย่อย คือ 1) เศรษฐกิจภายในประเทศ 2) การค้าระหว่างประเทศ 3) การลงทุนระหว่างประเทศ 4) การจ้างงาน และ 5) ราคาสินค้า/ค่าครองชีพ (Prices) พบว่า มีเพียง 2 ใน 5 ปัจจัยย่อยของ

ประเทศไทยเท่านั้นที่สมรรถนะดีมากที่สุด คือ กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 4) และกลุ่มระดับราคาหรือค่าครองชีพ (อันดับ 5) ส่วนตัวจุดรั้งอันดับ ได้แก่ กลุ่มเศรษฐกิจภายในประเทศ (อันดับ 48) และกลุ่มการลงทุนระหว่างประเทศ (อันดับ 47) (แผนภาพ 10)

แผนภาพ 10 อันดับสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551

แม้ปัจจัยหลักด้านผลประกอบการเศรษฐกิจของประเทศไทยจะมีอันดับค่อนข้างดีกว่าปัจจัยหลักอื่นๆ แต่สมรรถนะด้านเศรษฐกิจก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ได้ผลการประเมินคะแนนรวมด้านเศรษฐกิจร้อยละ 63.11 ในปี พ.ศ. 2547 ร้อยละ 54.53 ในปี พ.ศ. 2550 และเหลือร้อยละ 52.13 ในปี พ.ศ. 2552 ทั้งนี้ประเทศไทยเคยติดอันดับชั้นนำอันดับ 7 จากทั้งหมด 60 ประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2548 ส่วนสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในปีอื่นๆ พบว่า อันดับมักอยู่ในช่วง 12-19 สำหรับปัจจัยย่อยที่อันดับดีขึ้นมากคือ กลุ่มการค้าระหว่างประเทศอยู่ที่อันดับ 16 ซึ่งดีขึ้นมากถึง 5 อันดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความสามารถในการแข่งขัน ด้านผลประกอบการของเศรษฐกิจของประเทศไทย
จำแนกตามปัจจัยย่อย พ.ศ. 2548 - 2552

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ ปี 2551-52
	พ.ศ. 2548 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2549 (61 ประเทศ)	พ.ศ. 2550 (55 ประเทศ)	พ.ศ. 2551 (55 ประเทศ)	พ.ศ. 2552 (57 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 1	7	19	15	12	14	+2
ผลประกอบการของเศรษฐกิจ						
1.1 เศรษฐกิจภายในประเทศ	44	55	47	48	48	0
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	18	15	13	21	16	-5
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	45	47	45	47	46	-1
1.4 การจ้างงาน	2	6	6	4	4	0
1.5 ราคาสินค้า/ค่าครองชีพ	7	9	6	4	5	+1

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005 - 2009

หากพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านผลประกอบการของเศรษฐกิจ (ตาราง 3) พบว่า ที่โดดเด่นมากคือกลุ่มการจ้างงาน ประเทศไทยมีอัตราการว่างงานต่อประชากรต่ำเพียงร้อยละ 1.39 เป็นอันดับ 2 รองจากกาตาร์ เช่นเดียวกับอัตราการว่างงานของเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปีของไทย ที่ต่ำเพียงร้อยละ 5.26 เป็นอันดับ 3 รองจากอิสราเอลและกาตาร์ และสัดส่วนการจ้างงานต่อประชากรสูงร้อยละ 55.68 เป็นอันดับ 6 เป็นรองประเทศสิงคโปร์ (อันดับ 3) และจีน (อันดับ 5) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีดัชนีค่าครองชีพที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ มากกว่า 50 ประเทศ รวมทั้งราคาค่าเช่าห้องพักและอาคารสำนักงานที่ต่ำกว่าอีก 51 ประเทศ อันเป็นสาเหตุให้รายได้จากการท่องเที่ยวของไทยสูงมาก ส่งผลให้รายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) สูงร้อยละ 6.34

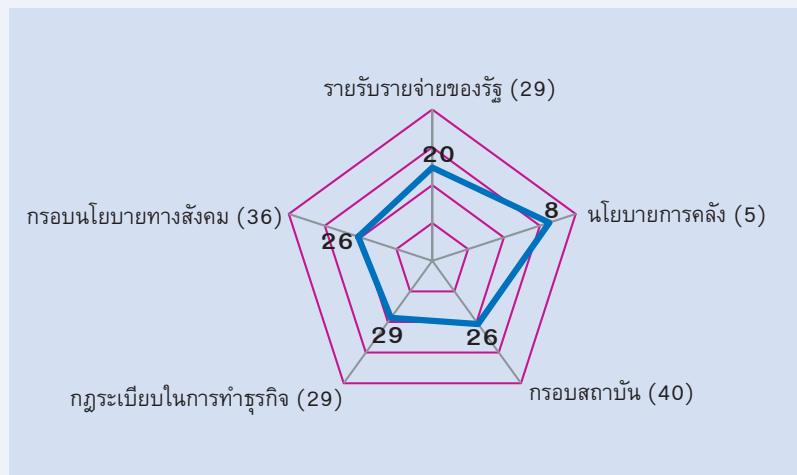
ส่วนตัวจุดแข็งอันดับในกลุ่มเศรษฐกิจภายในประเทศได้แก่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวเพียง 4,104 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 51) ต่ำกว่ามาเลเซียเท่าตัว (8,008 เหรียญสหรัฐอยู่อันดับ 46) และต่ำกว่าสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวสูงกว่าไทยมากถึง 8 เท่า (37,597 เหรียญสหรัฐอยู่อันดับ 20) แต่ไทยก็ยังมีอันดับดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มการลงทุนระหว่างประเทศในด้านการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศซึ่งประเทศไทยต่ำมากเพียง 7.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ (อันดับ 43) โดยต่ำกว่ามาเลเซีย (อันดับ 27) และอินโดนีเซีย (อันดับ 35) ซึ่งมีการลงทุนมากกว่าถึง 6 เท่า และ 2 เท่าตามลำดับ และยังมีรายจ่ายด้านการบริโภคภาครัฐ

(Government Consumption Expenditure) ใช้จ่ายด้านการบริโภคของครัวเรือนซึ่งล้วนอยู่ในอันดับเกินกว่าอันดับที่ 50 เป็นต้น

2) ประสิทธิภาพของรัฐ (Government Efficiency)

IMD ประเมินประสิทธิภาพของรัฐโดยพิจารณาจากขอบเขตนโยบายของรัฐบาลที่เอื้อต่อการแข่งขัน ซึ่งมีองค์ประกอบจำแนกเป็นปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) รายรับและรายจ่ายของรัฐ 2) นโยบายการคลัง 3) กรอบสถาบัน 4) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ และ 5) กรอบนโยบายทางสังคม พบว่า ประเทศไทยมีจุดเด่นด้านประสิทธิภาพภาครัฐในนโยบายด้านการคลัง (อันดับ 8) ส่วนปัจจัยย่อยอื่นๆ สมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง และมีอันดับใกล้เคียงกันในช่วง 20-29 (แผนภาพ 11)

แผนภาพ 11 อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐ
ของประเทศไทย เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย
พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551

สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ซึ่งได้คะแนนการประเมินด้านประสิทธิภาพภาครัฐโดย IMD เพิ่มจากร้อยละ 47.71 ใน พ.ศ. 2550 เป็นร้อยละ 51.98 ในปี พ.ศ. 2552 ส่งผลให้อันดับดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 ถึง 5 อันดับ หากพิจารณาปัจจัยย่อยดังแสดงในตารางที่ 4 จะเห็นว่าปัจจัยที่เกื้อหนุนให้สมรรถนะประสิทธิภาพของรัฐในภาพรวมดีขึ้น มาจากปัจจัยย่อยด้านกรอบสถาบัน ซึ่งอันดับดีขึ้นมากที่สุดถึง 14 อันดับ ด้านกรอบนโยบายทางสังคมดีขึ้นเช่นกันถึง 10 อันดับ และด้านรายรับรายจ่ายของรัฐดีขึ้น 9 อันดับ

ตารางที่ 4 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของรัฐของประเทศไทย
จำแนกตามปัจจัยย่อย พ.ศ. 2548 - 2552

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ ปี 2551-52
	พ.ศ. 2548 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2549 (61 ประเทศ)	พ.ศ. 2550 (55 ประเทศ)	พ.ศ. 2551 (55 ประเทศ)	พ.ศ. 2552 (57 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพของรัฐ	14	20	27	22	17	-5
2.1 ราชภัฏและรายจ่ายของรัฐ	18	21	16	29	20	-9
2.2 นโยบายการคลัง	2	4	6	5	8	+3
2.3 กรอบสถาบัน	11	25	45	40	26	-14
2.4 กฎระเบียบในการทำธุรกิจ	27	33	37	29	29	0
2.5 กรอบนโยบายทางสังคม	30	39	40	36	26	-10

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005 - 2009

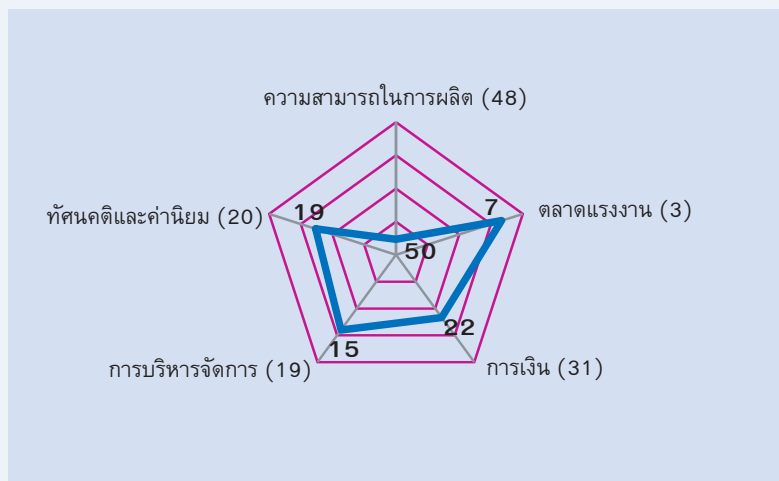
หากพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของรัฐ พบว่า กลุ่มนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) ได้อันดับดีที่สุดในด้านที่มีจุดแข็งอยู่ที่ประสิทธิภาพการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคล ซึ่งคิดจากรายได้ต่อจีดีพีต่อหัว (อันดับ 4) มาตรฐานของอัตราภาษีการบริโภค GAT/GST (อันดับ 6) และอัตราเงินประกันสังคมที่เรียกเก็บจากนายจ้างและลูกจ้าง (อันดับ 9) ซึ่งต่ำกว่าประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีเสถียรภาพของค่าเงินบาท อยู่ที่อันดับ 4 เป็นรองค่าของเงินมาเลเซีย ซึ่งอยู่ที่อันดับ 2

ส่วนจุดอ่อนอยู่ที่ทัศนคติต่อความเสี่ยงในการขาดเสถียรภาพทางการเมืองที่ซึ่งมีรั้งท้ายอยู่ในอันดับที่ 55 แย่กว่าฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย นอกจากนี้การจัดอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศ โดย The International Investor Magazine Ranking ซึ่ง IMD นำมาเป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 45 ซึ่งต่ำกว่าอินเดีย (43) มาเลเซีย (34) จีน (30) เกาหลี (26) ญี่ปุ่น (17) และสิงคโปร์ (14) รวมทั้งการจัดเก็บภาษีขาเข้ายังมีอุปสรรคอยู่ถึงร้อยละ 10 ของภาษีขาเข้าทั้งหมด นอกจากนี้การติดสินบนและคอร์รัปชันของไทย อยู่ที่อันดับ 41 โดยได้คะแนนเพียง 1.91 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ในขณะที่ประเทศในเอเชียที่มีการติดสินบนและคอร์รัปชันน้อยที่สุดได้แก่ สิงคโปร์ ได้คะแนน 8.02 รวมทั้งเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น มาเลเซีย ได้คะแนน 3.00 จัดอยู่ที่อันดับ 31 ดีกว่าไทยถึง 10 อันดับ

3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency)

IMD พิจารณาเกณฑ์ชี้วัดประสิทธิภาพของภาคธุรกิจจากสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสถานประกอบการที่จะทำงานในลักษณะนวัตกรรมมีผลกำไร และมีความรับผิดชอบต่อ โดยจำแนกองค์ประกอบของเกณฑ์ชี้วัด เป็นปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) ความสามารถในการผลิต 2) ตลาดแรงงาน 3) การเงิน 4) การบริหารจัดการ และ 5) ทักษะและค่านิยม พบว่า ประเทศไทยมีจุดเด่นที่ปัจจัยย่อยกลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 7) โดยมีกลุ่มความสามารถในการผลิต (อันดับ 50) เป็นตัวจุดรั้งสมรรถนะ (แผนภาพ 12)

แผนภาพ 12 อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจของประเทศไทย เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551

อันดับด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจของประเทศไทยไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่เมื่อพิจารณาในมิติของคะแนนที่ IMD ประเมินให้ประเทศไทยในด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ จะเห็นว่าปี พ.ศ. 2547 คะแนนสูงถึงร้อยละ 60.06 ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 คะแนนลดลงมากเหลือร้อยละ 39.55 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 47.4 ในปี พ.ศ. 2551 และร้อยละ 48.08 ในปี พ.ศ. 2552 หากพิจารณาปัจจัยย่อยในตารางที่ 5 จะเห็นว่าปัจจัยย่อยด้านการเงิน อันดับดีขึ้นไปมากที่สุดถึง 9 อันดับ รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการ อันดับดีขึ้นไป 4 อันดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของประเทศไทย
จำแนกตามปัจจัยย่อย พ.ศ. 2548 - 2552

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลงอันดับปี 2551-52
	พ.ศ. 2548 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2549 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2550 (61 ประเทศ)	พ.ศ. 2551 (55 ประเทศ)	พ.ศ. 2552 (57 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ	25	25	34	25	25	0
3.1 ความสามารถในการผลิต	56	48	48	48	50	+2
3.2 ตลาดแรงงาน	5	6	7	3	7	+4
3.3 การเงิน	46	41	44	31	22	-9
3.4 การบริหารจัดการ	27	26	35	19	15	-4
3.5 ทัศนคติและค่านิยม	16	20	30	20	19	-1

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005 - 2009

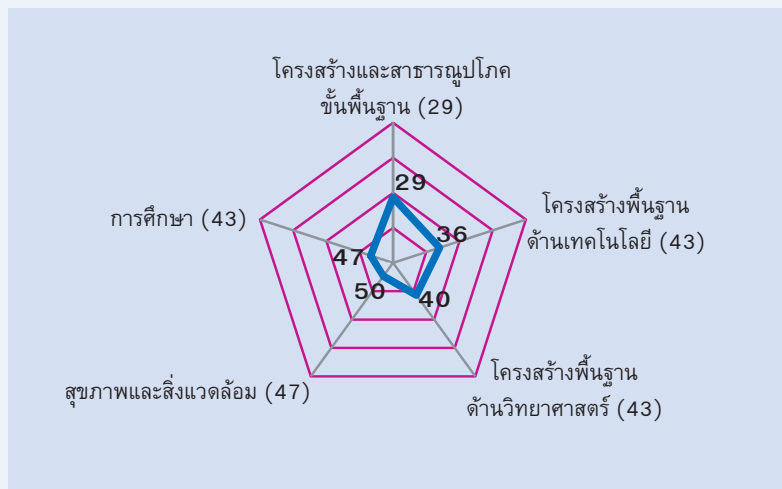
เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจในตารางที่ 5 พบว่า จุดแข็งอยู่ที่กลุ่มตลาดแรงงาน ได้แก่ สัดส่วนกำลังแรงงาน (อันดับ 7) และด้านการเงิน ได้แก่ ทัศนคติต่อการให้สินเชื่อ (credit) เพื่อทำธุรกิจ (อันดับ 4) ค่าตอบแทนวิชาชีพด้านการให้บริการ (อันดับ 7)

ส่วนกลุ่มที่เป็นจุดอ่อนจุดรั้งสมรรถนะในกลุ่มนี้คือ กลุ่มความสามารถในการผลิต (อันดับ 50) ซึ่งประกอบด้วย ผลผลิตภาพรวมและผลผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 53) โดยไทยมีอันดับเหนือกว่าจีน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และอินเดียเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงในการลงทุน (อันดับ 46) ซึ่งไทยเป็นรองมาเลเซียและจีน และผลสำรวจทัศนคติต่อสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานสากล (อันดับ 46) เป็นต้น

4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐาน จากปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) โครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน 2) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี 3) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 4) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และ 5) ด้านการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยทั้ง 5 กลุ่มมีสมรรถนะอยู่ในกลุ่มล่างเกินค่ามัธยฐานทั้งสิ้น โดยมีปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันดับที่ดีที่สุด (อันดับ 29) รองลงมาคือโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 36) ส่วนปัจจัยย่อยอีก 3 กลุ่มซึ่งรวมด้านการศึกษาด้วย มักจะรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 40-50 ซึ่งล้วนจุดรั้งสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมของไทยทั้งสิ้น (แผนภาพ 13)

แผนภาพ 13 อันดับสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2551

เมื่อพิจารณาแนวโน้มสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย พบว่า สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยไม่ดีนัก อยู่อันดับท้ายๆ มาโดยตลอด และคะแนนที่ IMD ประเมินเพื่อจัดอันดับในภาพรวมยังต่ำมาก เพียงร้อยละ 33.57 ในปี พ.ศ. 2547 และลดลงเรื่อยมาเหลือร้อยละ 28.84 และ 26.6 ในปี พ.ศ. 2550 และ 2551 ตามลำดับ ส่วนปี พ.ศ. 2552 ลดลงอีกเหลือเพียง ร้อยละ 24.63 ทำให้อันดับหล่นลง 3 อันดับจากปี พ.ศ. 2551

หากพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยทั้ง 5 กลุ่ม ในตารางที่ 6 จะเห็นว่าปัจจัยที่เกื้อหนุนให้โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในภาพรวมไม่ตกต่ำลงไปมากได้แก่ปัจจัยย่อยกลุ่มเทคโนโลยี ได้อันดับ 36 ดีขึ้น 7 อันดับ โดยเป็นอันดับที่ดีที่สุดเมื่อเทียบในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ส่วนปัจจัยย่อยที่อันดับตกต่ำมากที่สุดในรอบ 5 ปี ได้แก่ ด้านสุขภาพและสภาพแวดล้อม รองลงมาได้แก่**ด้านการศึกษา**

ตารางที่ 6 ความสามารถในการแข่งขัน ด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย
 จำแนกตามปัจจัยย่อย พ.ศ. 2548 - 2552

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ ปี 2551-52
	พ.ศ. 2548 (60 ประเทศ)	พ.ศ. 2549 (61 ประเทศ)	พ.ศ. 2550 (55 ประเทศ)	พ.ศ. 2551 (55 ประเทศ)	พ.ศ. 2552 (57 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	39	42	48	39	42	+3
4.1 โครงสร้างและสาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐาน	38	38	35	29	29	0
4.2 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี	45	48	48	43	36	-7
4.3 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์	56	53	49	37	40	+3
4.4 สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	46	48	48	47	50	+3
4.5 การศึกษา	46	48	46	43	47	+4

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005 - 2009

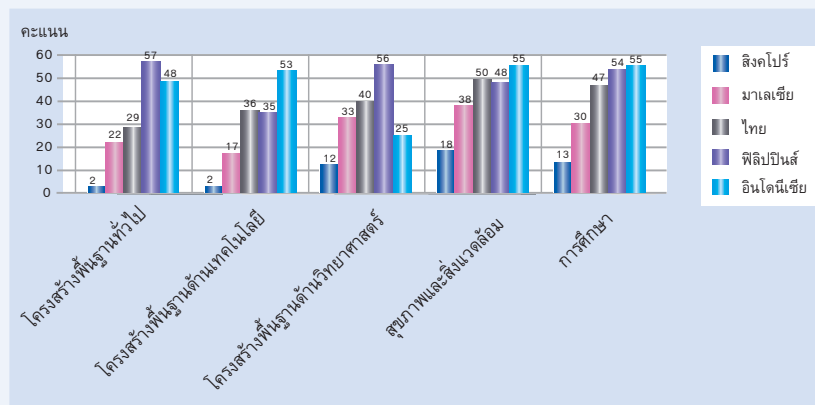
เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานในตาราง 6 พบว่า ปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างและสาธารณูปโภคชั้นพื้นฐานมีอันดับดีที่สุดในปีที่ 29 รองลงมาคือ ด้านเทคโนโลยี อันดับ 36 ซึ่ง ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาถึง 7 อันดับ เนื่องจากการมีต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำที่สุดเป็นอันดับ 1 ต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำเป็นอันดับ 7 จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ 1,238 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน (อันดับ 12) ค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงรายเดือน (อันดับ 7) และการส่งออกสินค้าไฮเทคสูงร้อยละ 26.56 (อันดับ 9)

ส่วนจุดอ่อนที่ฉูดฉาดอันดับอย่างมากคือสมรรถนะด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่รั้งท้ายอันดับที่ 50 โดยหล่นจากปีที่แล้ว 3 อันดับ เช่นเดียวกับด้านการศึกษา (อันดับ 47) และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 40) หล่นจากปีที่ผ่านมา 4 และ 3 อันดับตามลำดับ ทั้ง 3 กลุ่มส่งผลให้สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมของประเทศไทยหล่นจากปีที่แล้ว 3 อันดับ

ตัวชี้วัดปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยที่เป็นจุดอ่อนอันดับอยู่รั้งท้ายตั้งแต่ 50 ขึ้นไปมีหลายตัว อาทิเช่น ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ รายจ่ายด้านสุขภาพอนามัย (อันดับ 54) จำนวนแพทย์และพยาบาลมีน้อย (อันดับ 53) ด้านการศึกษา ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว (อันดับ 52) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 52) ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ (อันดับ 51) ด้านวิทยาศาสตร์ เช่น งบประมาณด้านวิจัยและพัฒนา (อันดับ 53) เป็นต้น

ในแผนภาพ 14 แสดงปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐาน 5 ด้านเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน พบว่า สิงคโปร์และมาเลเซียมีอันดับดีกว่าประเทศไทยในทุกด้าน รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ของอินโดนีเซียที่มีอันดับดีกว่าไทยถึง 15 อันดับ

แผนภาพ 14 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกตามปัจจัยย่อยเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2009

บทที่ 3

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา และที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ในบทนี้จะเน้นด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินจัดอันดับของ IMD จำนวน 17 ตัวชี้วัด และนำเสนอตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 5 ตัวชี้วัด และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี 8 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการศึกษา

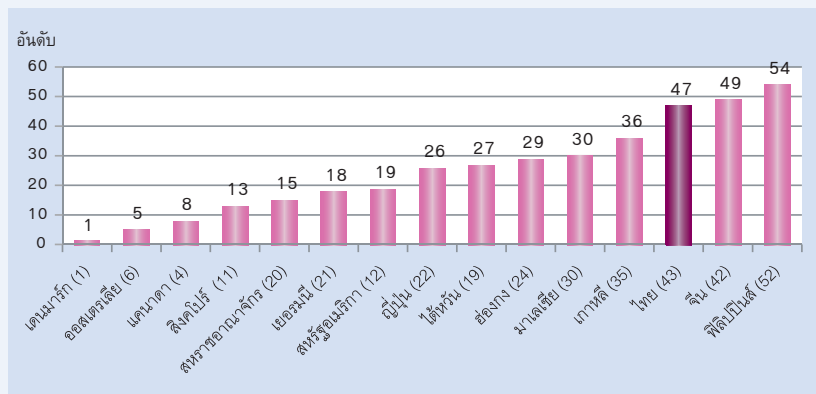
IMD จัดอันดับตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้งหมด 17 ตัว แบ่งเป็นตัวชี้วัด**เชิงปริมาณ** 8 ตัว ตัวชี้วัด**เชิงคุณภาพ** 9 ตัว ข้อมูลตัวชี้วัดเชิงปริมาณ IMD รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ ส่วนตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ IMD ใช้วิธีสำรวจโดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลาง และระดับสูงของประเทศต่างๆ ด้วยเทคนิค Delphi แล้วนำมาคำนวณคะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นๆ สามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด เป็นตัวชี้วัดที่บ่งชี้คุณภาพในการจัดการศึกษาของประเทศได้ในระดับใด

สำหรับในบทนี้จะนำเสนอตัวชี้วัดด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน รวม 30 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

3.1.1 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านการศึกษาในภาพรวม

IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำนวน 57 ประเทศ ผลการประเมินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยปี พ.ศ. 2552 ปรากฏว่าประเทศไทยอยู่อันดับ 47 ลดลงจากปี พ.ศ. 2551 4 อันดับ เป็นรองประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 13) และมาเลเซีย (อันดับ 30) (แผนภาพ 15)

แผนภาพ 15 แสดงสมรรถนะปัจจัยย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา พ.ศ. 2552

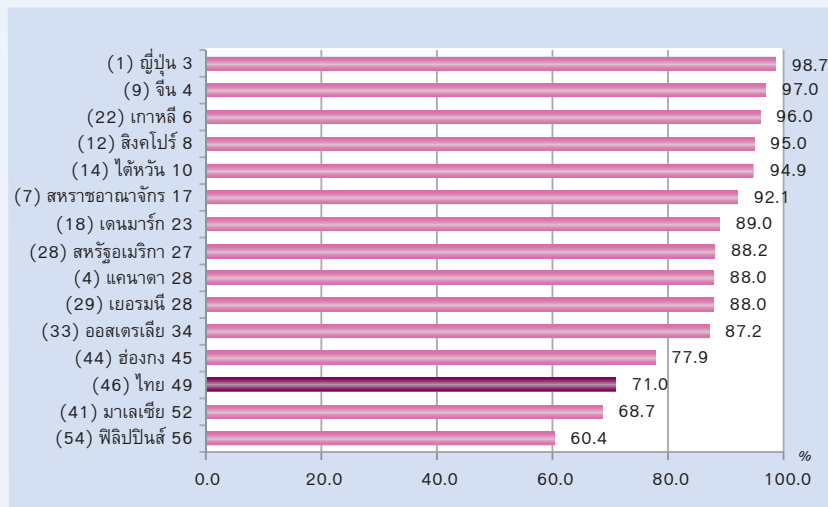
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

3.1.2 โอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา

IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาเกี่ยวข้องกับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาเพียง 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา และ 2) การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ โดยมีผลการประเมินดังนี้

อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงโอกาสและความเสมอภาคในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา พิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12 - 17 ปีที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน จากแผนภาพพบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิ พ.ศ. 2549 ร้อยละ 71 ต่ำกว่าปี พ.ศ. 2548 ร้อยละ 1.1 อยู่อันดับ 49 หล่นลง 3 อันดับ แต่มีอันดับดีกว่ามาเลเซีย (อันดับ 52) ซึ่งอันดับแย่งจากปีที่แล้ว 11 อันดับ และอัตราส่วนลดลงมากถึงร้อยละ 10.6 นอกจากนี้ไทยยังมีอันดับเหนือกว่าฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ซึ่งอันดับอยู่รั้งท้ายทุกๆ ประเทศ (แผนภาพ 16)

แผนภาพ 16 อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2549

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

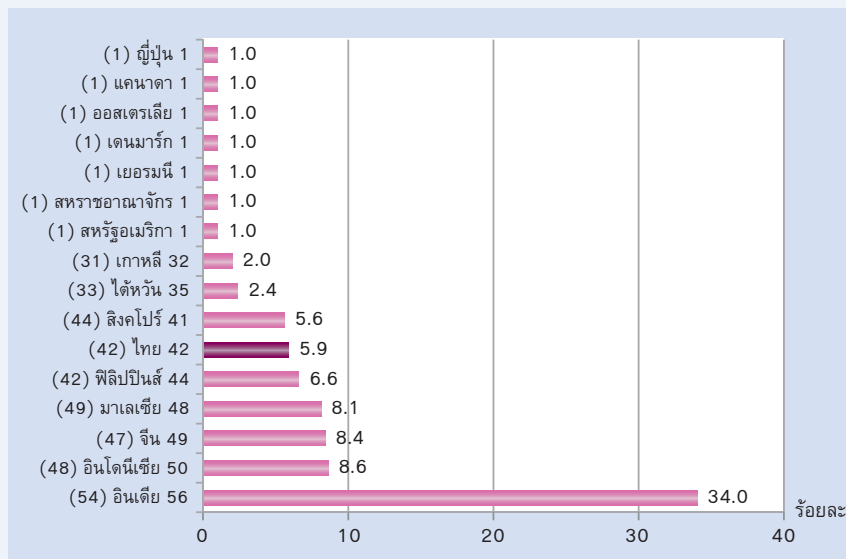
ส่วนใหญ่ประเทศในภูมิภาคเอเชียที่โดดเด่นมากคือประเทศจีนซึ่งมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาสุทธิสูงมากถึงร้อยละ 97 ติดกลุ่มประเทศ OECD เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี และสิงคโปร์ที่อัตราส่วนสูงใกล้เคียงร้อยละ 100 จีนมีพัฒนาการด้านการศึกษาดีขึ้นอย่างรวดเร็วจึงทำให้อันดับดีขึ้นจาก อันดับที่ 9 มาเป็นอันดับ 4 ดีขึ้นถึง 5 อันดับ

ประเทศกลุ่ม OECD ที่อันดับดีขึ้นอย่างก้าวกระโดดคือ เกาหลี ขึ้นจากอันดับ 22 ในการจัดอันดับ พ.ศ.2551 เป็นอันดับ 6 ในปี พ.ศ. 2552 ดีขึ้นถึง 16 อันดับ เนื่องจากอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 90.4 เป็นร้อยละ 96 ซึ่งตรงกันข้ามกับแคนาดาและสหราชอาณาจักรที่อันดับหล่นลงไป 24 และ 10 อันดับตามลำดับ

การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่

ทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียมีอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ อายุ 15 ปีขึ้นไปลดลง เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือลดลงร้อยละ 1.5 ในปี พ.ศ. 2550 เหลือเพียงร้อยละ 5.9 อยู่อันดับ 42 ในขณะที่ญี่ปุ่นและประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่มีผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือเพียงร้อยละ 1 หากเปรียบเทียบเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชีย พบว่า ประเทศไทยมีผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือน้อยกว่าเกือบทุกประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย จีน และอินโดนีเซีย โดยเฉพาะอินเดียมียุใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือมากที่สุดถึงร้อยละ 34 (แผนภาพ 17)

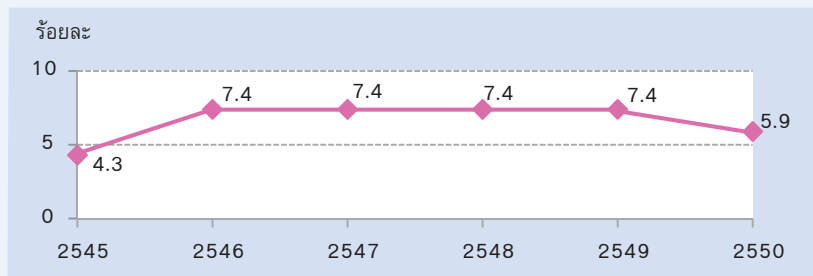
แผนภาพ 17 อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ อายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2550

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยสามารถลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ได้ หลังจากอัตราสูงร้อยละ 7.4 คงที่ติดต่อกันถึง 4 ปี แม้ปี พ.ศ. 2550 ผู้ไม่รู้หนังสือจะลดลงเหลือร้อยละ 5.9 แต่อันดับเท่ากับปี พ.ศ. 2549 คืออันดับ 42 จากทั้งหมด 57 ประเทศ (แผนภาพ 18)

แผนภาพ 18 แนวโน้มแสดงอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ อายุ 15 ปีขึ้นไป ในประเทศไทย พ.ศ. 2545-2550

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS

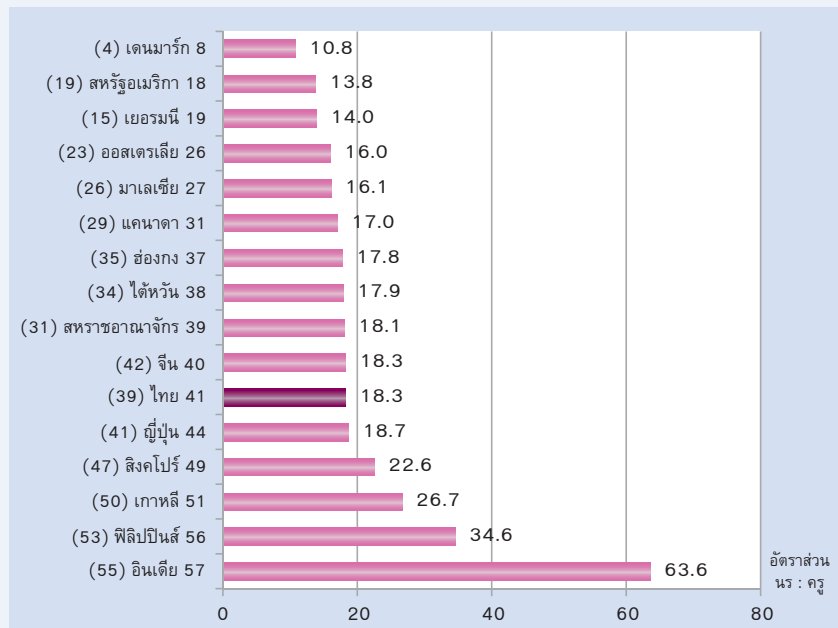
3.1.3 คุณภาพการศึกษา

การประเมินของ IMD เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดด้านคุณภาพ จำนวน 7 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ 2 ตัวชี้วัด ซึ่ง IMD รวบรวมข้อมูลโดยวิธีเชิงคุณภาพคือ สอบถามด้วยเทคนิค Delphi ได้แก่ 1) วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน 2) ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ และข้อมูลเชิงปริมาณ 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับประถมศึกษา 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา 3) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา 4) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ 5) การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษา โดยมีผลการประเมินดังนี้

อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา

อัตราส่วนนักเรียนต่อครูเป็นตัวชี้วัดแสดงถึงภาระงานของครู และการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ในด้านการศึกษา โดยในปี พ.ศ. 2549 ครูที่สอนระดับประถมศึกษาของไทย 1 คน ต้องรับภาระนักเรียนประมาณ 18 คน อยู่ในอันดับที่ 41 โกลด์เคียงญี่ปุ่น ในขณะที่ สิงคโปร์ และเกาหลีรับภาระนักเรียนมากกว่า 20 คน ส่วนฟิลิปปินส์ และอินเดียอยู่อันดับรั้งท้าย อันดับที่ 56 และ 57 เนื่องจาก ครู 1 คน รับภาระนักเรียนมากถึง 35 คน และ 64 คนตามลำดับ (แผนภาพ 19)

แผนภาพ 19 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2549

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS/OECD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

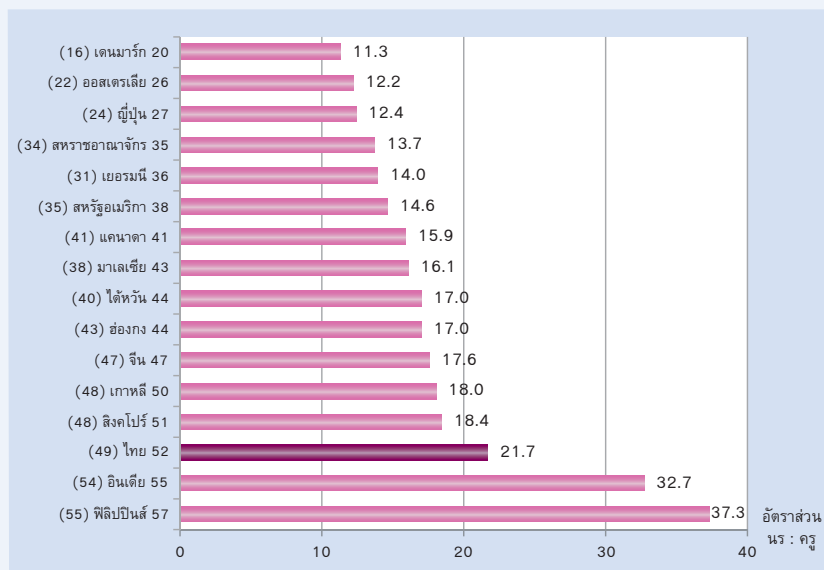
อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาของไทยลดลงจากปี พ.ศ. 2548 เท่ากับ 0.6 แต่อันดับกลับสูงขึ้น 2 อันดับ

อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา

ปี พ.ศ. 2549 ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาของไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนโดยเฉลี่ย 22 คน สูงกว่าประเทศต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบนักเรียนไม่เกิน 20 คน โดยเฉพาะเกาหลีที่ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องรับผิดชอบนักเรียนสูงถึง 27 คน แต่ในระดับมัธยมศึกษา ครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียนเพียง 18 คน เมื่อพิจารณาประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน พบว่าเกือบทุกประเทศครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบนักเรียนน้อยกว่าระดับประถมศึกษา ซึ่งตรงกันข้ามกับประเทศไทยที่ครูมัธยมศึกษา รับผิดชอบนักเรียนมากกว่าครูประถมศึกษา

หากเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดพบว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาของไทยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 เท่ากับ 2.7 ทำให้อันดับหล่นลงไป 3 อันดับ เช่นเดียวกับหลาย ๆ ประเทศที่นำเสนอในแผนภาพ 19 ซึ่งอันดับหล่นลงไปจากปีที่ผ่านมา เช่น เดนมาร์ก ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเยอรมนี เป็นต้น (แผนภาพ 20)

แผนภาพ 20 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา
พ.ศ. 2549

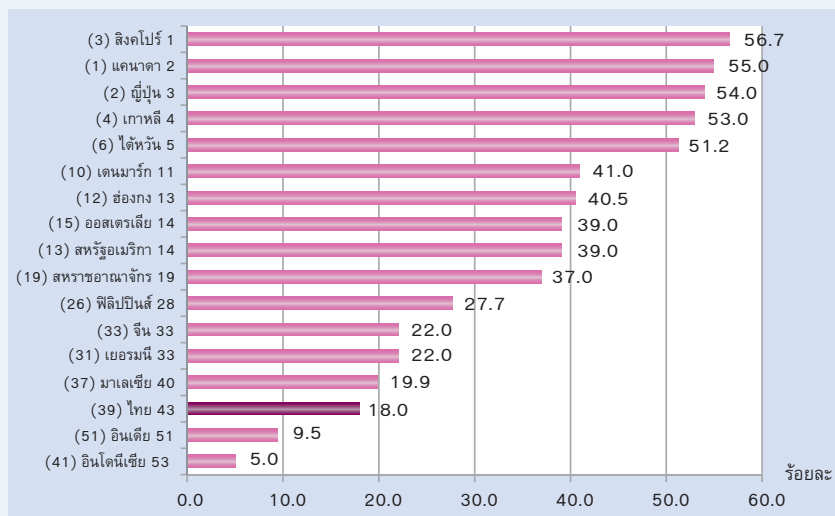
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS/OECD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25-34 ปี ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยในปี พ.ศ. 2549 ประเทศไทยมีประชากรวัยดังกล่าวที่จบระดับอุดมศึกษาขึ้นไปร้อยละ 18 อยู่อันดับที่ 43 ซึ่งหล่นลงจากปีที่ผ่านมา

4 อันดับ และมีอันดับต่ำกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 19.9) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 27.7) ประเทศที่มีประชากรอายุ 25-34 ปีที่จบระดับอุดมศึกษามากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งมากกว่าประเทศไทย 2 เท่า คือ ไต้หวัน (ร้อยละ 51.2) เกาหลี (ร้อยละ 53) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 54) และสิงคโปร์ (ร้อยละ 56.7) ซึ่งอยู่ที่อันดับ 1 แต่อันดับของไทยยังเหนือกว่าอินเดีย (ร้อยละ 9.5) และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 5) ซึ่งรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 53 จากทั้งหมด 57 ประเทศ โดยเฉพาะอินโดนีเซีย สมรรถนะลดลงมากถึง 12 อันดับ (แผนภาพ 21)

แผนภาพ 21 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พ.ศ. 2549

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009.

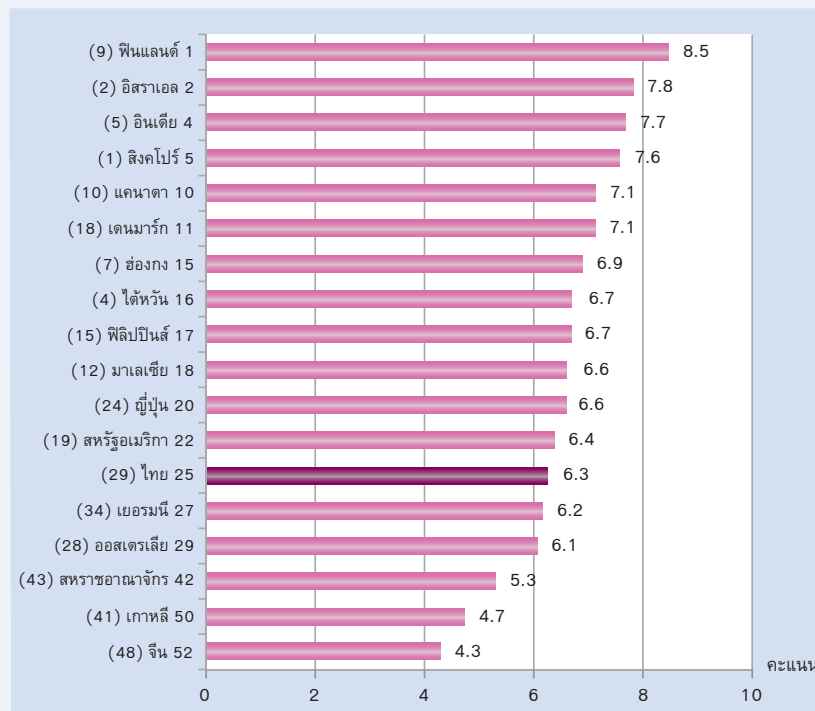
อ้างอิงจาก Education at a Glance 2008, OECD.

ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน

การประเมินวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน ในปี พ.ศ. 2552 พบว่า ประเทศไทยมีวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะฟินแลนด์ อิสราเอล อินเดีย และสิงคโปร์ ที่มีวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงานติดอันดับ 1-5 โดยเฉพาะฟินแลนด์ อันดับก้าวกระโดดขึ้นมา 8 อันดับ ขึ้นมาอยู่ที่อันดับ 1 แซงสิงคโปร์ซึ่งเคยอยู่อันดับ 1 เมื่อปีที่แล้วหล่นลงไปอยู่อันดับ 5 นอกจากนี้ ยังมีฮ่องกง ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และญี่ปุ่นที่มีวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงานมากกว่าไทย อย่างไรก็ตาม ในเกณฑ์นี้ไทยอยู่ที่อันดับ 25 ดีกว่าเยอรมนี (อันดับ 27) ออสเตรเลีย (อันดับ 29) สหราชอาณาจักร (อันดับ 42) เกาหลีและอินโดนีเซีย (อันดับ 50 และ 52 ตามลำดับ) (แผนภาพ 22)

แผนภาพ 22 วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน
พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 -จากการสำรวจโดย IMD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

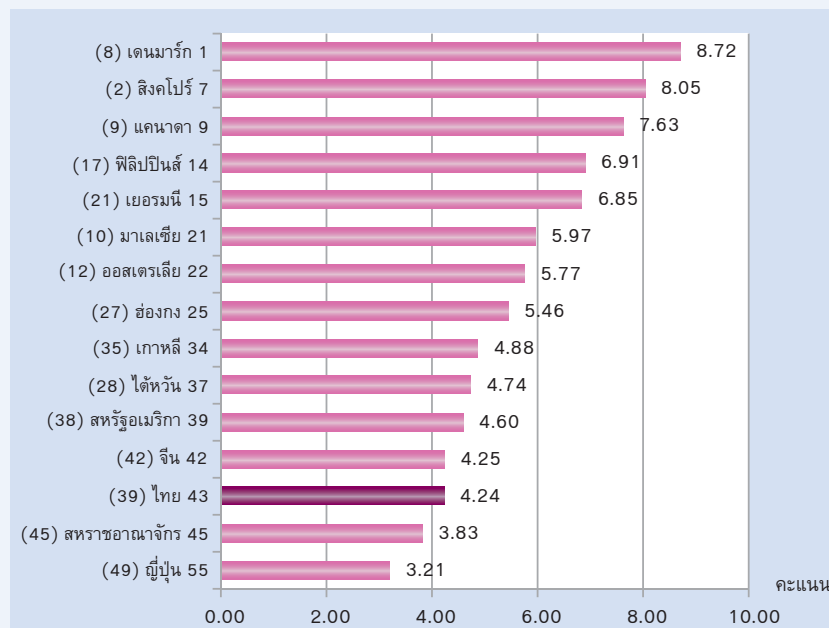
จากแผนภาพ 23 แสดงว่าในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการอยู่อันดับ 43 ได้ 4.24 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน แย่ลงจากปีที่แล้ว 4 อันดับ นับเป็นจุดด้อยของไทยเนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศมีอันดับทิ้งห่างจากไทย เช่น ฟิลิปปินส์ (อันดับ 14) มาเลเซีย (อันดับ 21) โดยเฉพาะสิงคโปร์ (อันดับ 7) ที่คะแนนสูงกว่าไทยเท่าตัว และไทยยังเป็นรองฮ่องกง (อันดับ 25) ไต้หวัน (อันดับ 37) และจีน (อันดับ 42) โดยที่ไทยมีอันดับเหนือกว่าประเทศในภูมิภาคเอเชียเพียงญี่ปุ่น ซึ่งอันดับรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 55 หล่นลงไป 6 อันดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศไทยมีอันดับเหนือประเทศกลุ่มที่พัฒนาแล้ว เช่น สหราชอาณาจักร (อันดับ 45) รัสเซีย (อันดับ 47) และฝรั่งเศส (อันดับ 53)

ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency)

ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ IMD นำคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL ซึ่งเป็นการทดสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติมาจัดอันดับ ผลการจัดอันดับ พ.ศ. 2550 พบว่า ประเทศไทยยังด้อยด้านภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 72 จากคะแนนเต็ม 120 เท่ากับไต้หวัน ซึ่งรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 51 เหนือกว่าเพียงจอร์แดน ญี่ปุ่น และกาตาร์ (อันดับ 53 54 และ 55 ตามลำดับ) ส่วนประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชีย ล้วนได้คะแนนเฉลี่ยสูงและอันดับดีกว่าไทยมาก ที่

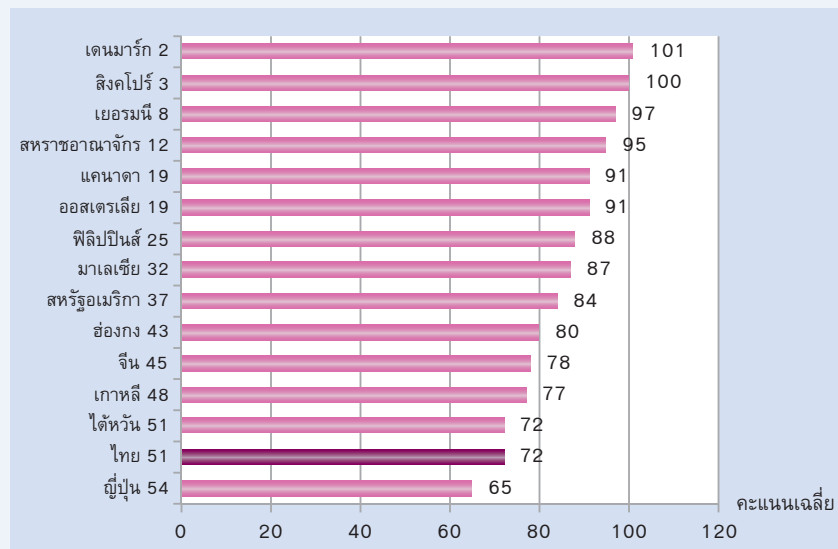
แผนภาพ 23 ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ
ของผู้ประกอบการ พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 -จากการสำรวจโดย IMD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

โดดเด่นที่สุดคือสิงคโปร์ (คะแนนเฉลี่ย 100 อันดับ 3) รองลงมา ได้แก่ ฟิลิปปินส์ (คะแนนเฉลี่ย 88 อันดับ 25) มาเลเซีย (คะแนนเฉลี่ย 87 อันดับ 32) อินเดีย (คะแนนเฉลี่ย 84 อันดับ 37) จีน และอินโดนีเซีย (คะแนนเฉลี่ย 78 อันดับ 45 เท่ากัน) และเกาหลี (คะแนนเฉลี่ย 77 อันดับ 48) (แผนภาพ 24)

แผนภาพ 24 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ
(English Proficiency) พ.ศ. 2550

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
อ้างอิงจาก The TOEFL Test

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา พ.ศ. 2549

OECD ได้สำรวจความรู้ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของประชาชนทั่วไปในโครงการ PISA 2006 โดยสำรวจเด็กอายุ 15 ปี และจัดอันดับคะแนนระดับความสามารถด้านคณิต-วิทย์ ผลการสำรวจ ดังข้อมูลที่น่าเสนอในตารางที่ 7 พบว่า

ด้านคณิตศาสตร์ ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 417 คะแนน โดยสูงกว่าอินโดนีเซีย และบราซิล ส่วนจีน-ไทเปหรือไต้หวัน มีคะแนนสูงสุดเฉลี่ย 549 คะแนน สูงกว่าประเทศกลุ่ม OECD ทุกประเทศ รองลงมา ได้แก่ จีน-ฮ่องกง คะแนนเฉลี่ย 547 คะแนน ส่วนประเทศกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูงมาก ได้แก่ ฟินแลนด์ 548 คะแนน เกาหลี 547 คะแนน และญี่ปุ่น 523 คะแนน เป็นต้น

ด้านวิทยาศาสตร์ ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 421 คะแนน อยู่อันดับที่ 39 ประเทศที่มีคะแนนวิทยาศาสตร์สูงสุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ฟินแลนด์ 563 คะแนน รองลงมา ได้แก่ จีน-ฮ่องกง 542 คะแนน ไต้หวันหรือจีน-ไทเป 532 คะแนน ส่วนประเทศกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด เป็นอันดับ 1 ได้แก่ ฟินแลนด์ 563 คะแนน รองลงมา ได้แก่ เกาหลี 522 คะแนน และญี่ปุ่น 531 คะแนน

ตารางที่ 7 การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านคณิตศาสตร์
และวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2549

อันดับ	ประเทศ	ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา	
		คณิต	วิทย์
1	ฟินแลนด์	548	563
2	ฮ่องกง	547	542
3	ไต้หวัน	549	532
4	เกาหลี	547	522
7	ญี่ปุ่น	523	531
17	สหราชอาณาจักร	495	515
29	สหรัฐอเมริกา	474	489
39	ไทย	417	421
43	อินโดนีเซีย	391	393
45	บราซิล	370	390

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก PISA 2006, OECD

3.1.4 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

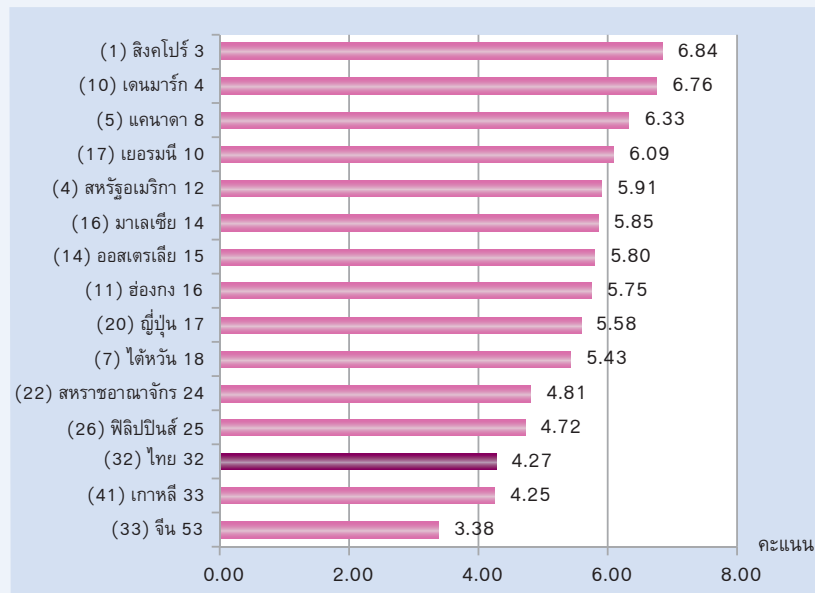
IMD ประเมินตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จำนวน 8 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับบริษัทธุรกิจ 2) การจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ 3) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา 4) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และตัวชี้วัดเชิงปริมาณ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา 2) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว 3) สัดส่วนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ และ 4) สัดส่วนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศ

การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ

การประเมินการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2552 ดังที่นำเสนอในแผนภาพ 25 แสดงว่าประเทศไทยมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนน 4.27 จากคะแนนเต็ม 10 ได้อันดับ 32 เท่ากับปีที่ผ่านมา ซึ่งให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยยังไม่มีมีการถ่ายโอนความรู้สู่ภาคธุรกิจให้เห็นอย่างเด่นชัด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน พบว่า การถ่ายโอนความรู้ของไทยเป็นรองสิงคโปร์ ซึ่งครองอันดับ 1-3 มาตลอด นอกจากนี้ยังมีมาเลเซีย ฮังการี ญี่ปุ่น ไต้หวัน ซึ่งได้อันดับ 14-18 แต่ไทยยังมีอันดับเหนือ

กว่าเกาหลี (อันดับ 33) อินโดนีเซีย (อันดับ 49) และจีน (อันดับ 53) รวมทั้งรัสเซียซึ่งมีคะแนนต่ำเพียง 2.63 คะแนน อยู่อันดับสุดท้ายที่ 57

แผนภาพ 25 การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 -จากการสำรวจโดย IMD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

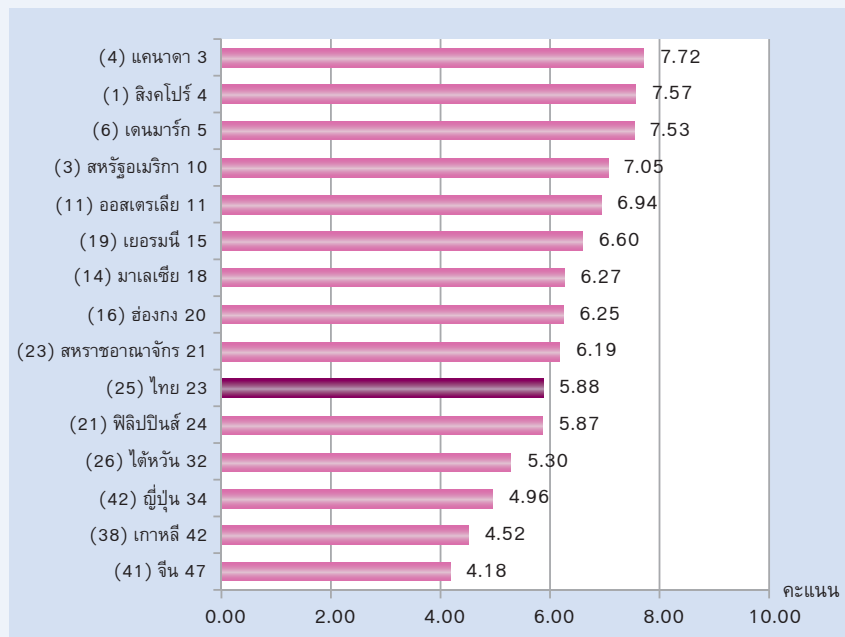
ประเทศที่อันดับดีขึ้นอย่างก้าวกระโดดคือ เดนมาร์ก (ดีขึ้น 6 อันดับ) เยอรมนี (ดีขึ้น 7 อันดับ) เกาหลี (ดีขึ้น 8 อันดับ) ส่วนประเทศที่อันดับหล่นลงไปมาก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (8 อันดับ) ใต้หวัน (11 อันดับ) โดยเฉพาะจีน อันดับหล่นลงมากถึง 20 อันดับ หากพิจารณาผลการประเมินของ IMD พบว่า จีนได้คะแนน 3.38 ลดลงจากปีที่แล้วเพียง 1 คะแนนเท่านั้น (แผนภาพ 25)

การจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ

เกณฑ์ชี้วัดการจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจนี้ IMD นำมาใช้ประเมินเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2551 สำหรับปี พ.ศ. 2552 ผลการประเมิน พบว่า ประเทศไทยได้คะแนน 5.88 อยู่อันดับที่ 23 ดีขึ้นจากปีที่แล้ว 2 อันดับ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย พบว่า ไทยมีอันดับเหนือกว่าหลายๆ ประเทศ อาทิ ฟิลิปปินส์ ใต้หวัน ญี่ปุ่น เกาหลี และจีน เป็นต้น โดยเป็นรองเพียงสิงคโปร์ (อันดับ 4) มาเลเซีย (อันดับ 18) และฮ่องกง (อันดับ 20)

หากเปรียบเทียบกับผลการประเมินของ IMD ปี พ.ศ. 2551 จะเห็นว่า ประเทศต่างๆ มีผลการประเมินเพิ่มขึ้นหรือลดลงไม่แตกต่างกันมากนัก จะมีบ้างคือสหรัฐอเมริกา จีน และใต้หวัน ที่อันดับหล่นลง 6-7 อันดับ ในขณะที่ญี่ปุ่นดีขึ้น 8 อันดับ (แผนภาพ 26)

แผนภาพ 26 การจัดการด้านการศกษาที่ตอบสนองต่อ
ความต้องการของภาคธุรกิจ พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 -จากการสำรวจโดย IMD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบ การศกษา

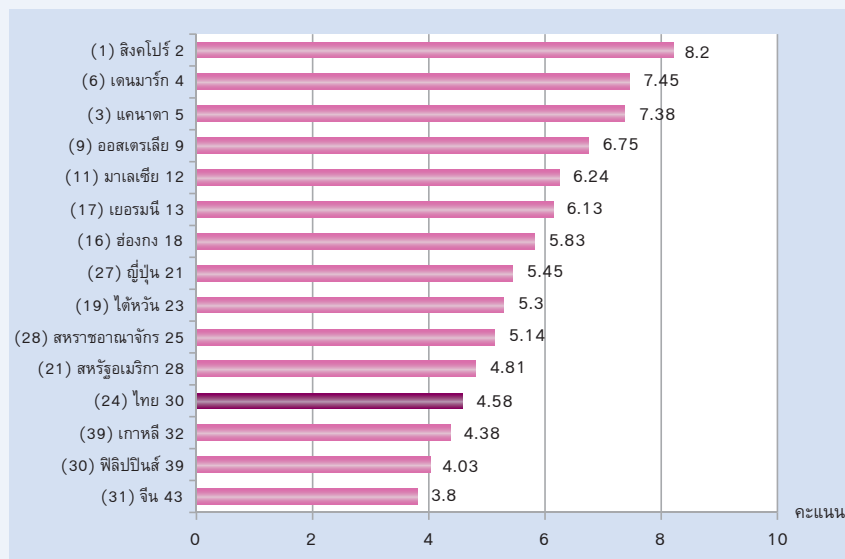
จากแผนภาพ 27 IMD ประเมินความสามารถในการแข่งขัน
ของระบบการศกษาโดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ
คือใช้การสอบถามด้วยเทคนิค Delphi เพื่อพิจารณาว่าระบบการ
ศกษาที่ระบบสามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และ
การแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด

ผลการประเมินของ IMD ในปี พ.ศ.2552 พบว่า ระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้พอสมควร โดยในเกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 30 มีคะแนนการประเมิน 4.58 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ลดลงจากปีที่แล้วซึ่งได้ 4.83 คะแนน 6 อันดับ หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย พบว่า ประเทศที่มีอันดับโดดเด่นที่สุดคือ สิงคโปร์ ซึ่งอยู่อันดับที่ 2 ได้คะแนน 8.2 คะแนน มาเลเซียและฮ่องกงอยู่ที่อันดับ 11 และ 16 ได้คะแนน 6.24 และ 5.83 คะแนนตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาของประเทศดังกล่าวตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้ดีกว่าระบบการศึกษาของไทย

อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ดีกว่าระบบการศึกษาของหลาย ๆ ประเทศ อาทิ เกาหลี (4.38) ฟิลิปปินส์ (4.03) จีน (3.8) ชิลี (3.71) และบราซิล (2.82)

หากพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD กับปีที่ผ่านมา พบว่า จีนมีอันดับลดลงมากถึง 12 อันดับ ในขณะที่คะแนนการประเมินลดลงเพียง 0.6 นอกนั้นมีฟิลิปปินส์ ลดลง 9 อันดับ สหรัฐอเมริกา ลดลง 7 อันดับ ส่วนประเทศที่อันดับดีขึ้นมาก ได้แก่ เกาหลี และญี่ปุ่น ดีขึ้น 7 และ 6 อันดับ ตามลำดับ

แผนภาพ 27 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน
ของระบบการศึกษา พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 -จากการสำรวจโดย IMD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

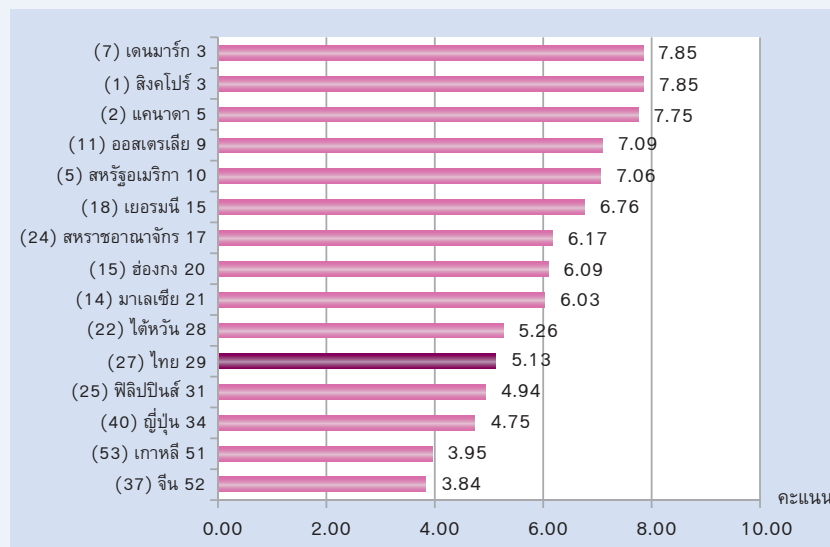
ผลการประเมินการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2552 พบว่า การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของไทยยังไม่สามารถตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้เท่าที่ควร โดยในเกณฑ์นี้ไทยอยู่ในอันดับที่ 29 มีคะแนนการประเมินเท่ากับ 5.13 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

หากเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าสิงคโปร์ (3) ฮองกง (20) มาเลเซีย (21) และไต้หวัน (28) ซึ่งมีคะแนน 7.9 6.1 6.0 และ 5.3 คะแนน ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังอยู่ในอันดับที่ดีกว่าฟิลิปปินส์ (31) ญี่ปุ่น (34) เกาหลี (51) และจีน (52) เป็นต้น ที่มีคะแนนไม่ถึง 5.0 คะแนน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเกาหลี และจีน ซึ่งอันดับรั้งท้าย และมีคะแนนการประเมินไม่ถึง 4 คะแนน

หากเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD ปี พ.ศ. 2552 กับปีที่ผ่านมา พบว่า จีนอันดับหล่นลงถึง 15 อันดับ ในขณะที่คะแนนลดลงเพียง 0.6 มาเลเซีย หล่นลง 7 อันดับ ไต้หวันและฟิลิปปินส์ หล่นลง 6 อันดับ ส่วนประเทศที่มีผลการประเมินขยับดีขึ้นมากกว่า 5 อันดับ ได้แก่ สหราชอาณาจักร (7 อันดับ) และญี่ปุ่น (6 อันดับ) (แผนภาพ 28)

แผนภาพ 28 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของ
การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 -จากการสำรวจโดย IMD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

**นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ และ
นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียน ในประเทศต่อประชากร 1,000
คน**

จากตาราง 8 จะเห็นว่าประเทศไทยมีสัดส่วนนักศึกษาระดับ
อุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน ร้อยละ
0.37 มากกว่านักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศไทย เช่น
เดียวกับสิงคโปร์มีนักศึกษาไปเรียนต่างประเทศ 4.62 คนต่อประชากร
1,000 คน ส่วนประเทศที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในประเทศ
มากที่สุดคือออสเตรเลีย 10.01 คนต่อประชากร 1,000 คน รองลงมา
คือนิวซีแลนด์ 9.79 คน ต่อประชากร 1,000 คน

ตารางที่ 8 นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ และนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2549

ประเทศ	นักศึกษาในประเทศ ที่ไปศึกษาต่อ ต่างประเทศ	นักศึกษาต่างชาติ ที่เข้ามาศึกษา ในประเทศ
ลักเซมเบิร์ก	15.34	2.48
ฮ่องกง	4.90	0.91
สิงคโปร์	4.62	-
เกาหลี	2.11	0.46
นิวซีแลนด์	1.77	9.79
มาเลเซีย	1.70	1.50
ไต้หวัน	1.62	0.57
แคนาดา	1.33	2.32
เดนมาร์ก	0.99	2.24
ออสเตรเลีย	0.48	10.01
ญี่ปุ่น	0.47	1.02
สหราชอาณาจักร	0.44	5.45
ไทย	0.37	-
จีน	0.32	0.03
สหรัฐอเมริกา	0.16	1.93
ฟิลิปปินส์	0.09	0.06

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009.

อ้างอิงจาก Global Education Digest 2008, UNESCO/UIS.

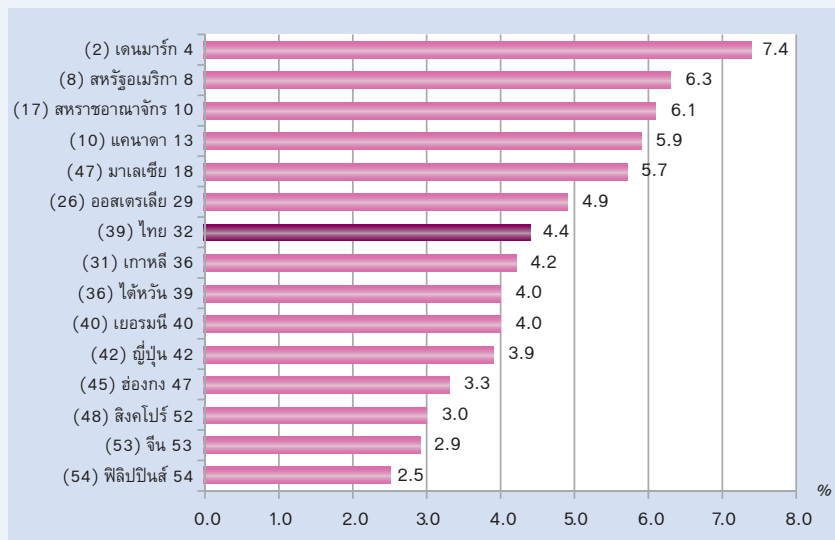
ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา

การลงทุนทางการศึกษา พิจารณาจากร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาในภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) พบว่า ปี พ.ศ.2550 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 4.4 ของ GDP อยู่ในอันดับที่ 32 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2549 ร้อยละ 0.4 ทำให้อันดับดีขึ้น 7 อันดับ

เมื่อเปรียบเทียบการลงทุนทางการศึกษาของไทยกับประเทศในเอเชีย พบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาสูงกว่าหลายประเทศ โดยเฉพาะเกาหลี (อันดับ 36) ญี่ปุ่น (อันดับ 42) ฮองกง (อันดับ 47) และสิงคโปร์ (อันดับ 52) แต่ถึงแม้การลงทุนทางการศึกษาต่อ GDP จะน้อยกว่าประเทศไทย แต่อันดับตัวชี้วัดภาพรวมด้านการศึกษายังเหนือกว่าไทย รวมทั้งเด็กในประเทศเหล่านี้มีโอกาสได้เรียนระดับมัธยมศึกษามากกว่า ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของประเทศไทย อีกทั้งประสิทธิภาพการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ก็ยังไม่น่าพึงพอใจนัก

เป็นที่น่าสังเกตว่า มาเลเซียลงทุนทางการศึกษามากขึ้นทุก ๆ ปี โดยในปี พ.ศ. 2550 ลงทุนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 2.2 ทำให้อันดับก้าวกระโดดขึ้นมาอยู่ที่อันดับ 18 (ดีขึ้น 29 อันดับ) แชนนำประเทศไทยเป็นปีแรก ทั้ง ๆ ที่ปี พ.ศ. 2549 มาเลเซียลงทุนทางการศึกษาเพียงร้อยละ 3.5 อยู่ที่อันดับ 57 ตามหลังไทยอยู่ 8 อันดับ (แผนภาพ 29)

แผนภาพ 29 ร้อยละของงบประมาณรายจ่าย
ด้านการศึกษากภาครัฐต่อ GDP พ.ศ. 2550

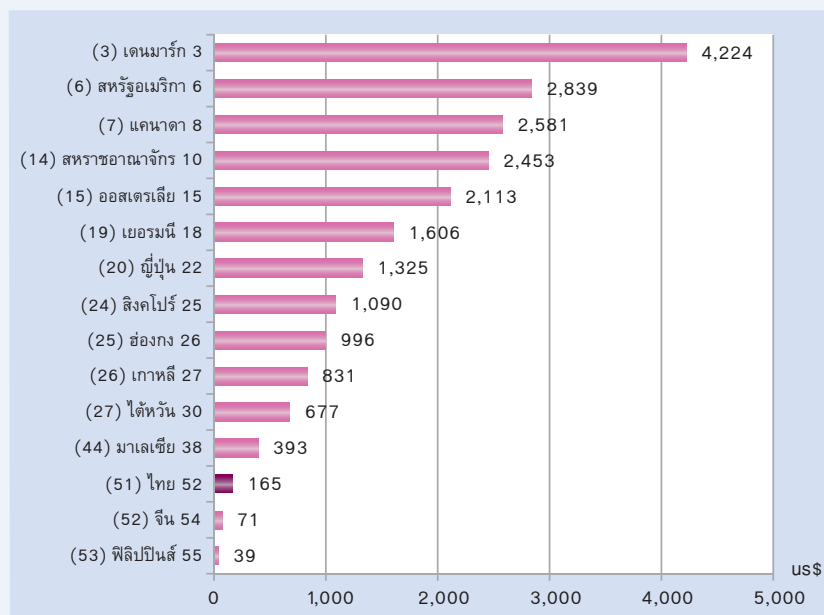
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
อ้างอิงจาก Government Finance Statistical Yearbook 2008, UNESCO/UIS
(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551)

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว สะท้อนถึงการลงทุนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อช่วยในการวิเคราะห์และการตัดสินใจ จากข้อมูลพบว่า ประเทศกลุ่ม OECD มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัวมากกว่า 1,000-4000 ดอลลาร์สหรัฐ ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวมากที่สุดคือเดนมาร์ก (อันดับ 3)

ค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงถึง 4,224 ดอลลาร์สหรัฐ ส่วนอันดับ 1 ได้แก่ ลักเซมเบิร์ก 5,153 ดอลลาร์สหรัฐ สำหรับในภูมิภาคเอเชีย งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัวยังน้อยมาก โดยในประเทศไทย มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัวเพียง 165 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ที่อันดับ 52 น้อยกว่าสหรัฐอเมริกาถึง 16 เท่า น้อยกว่าญี่ปุ่น 7 เท่า และน้อยกว่าสิงคโปร์ 5 เท่า (แผนภาพ 30)

แผนภาพ 30 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว (US\$)
พ.ศ. 2550

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009

อ้างอิงจาก Government Finance Statistical Yearbook 2007, UNESCO/UIS

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551)

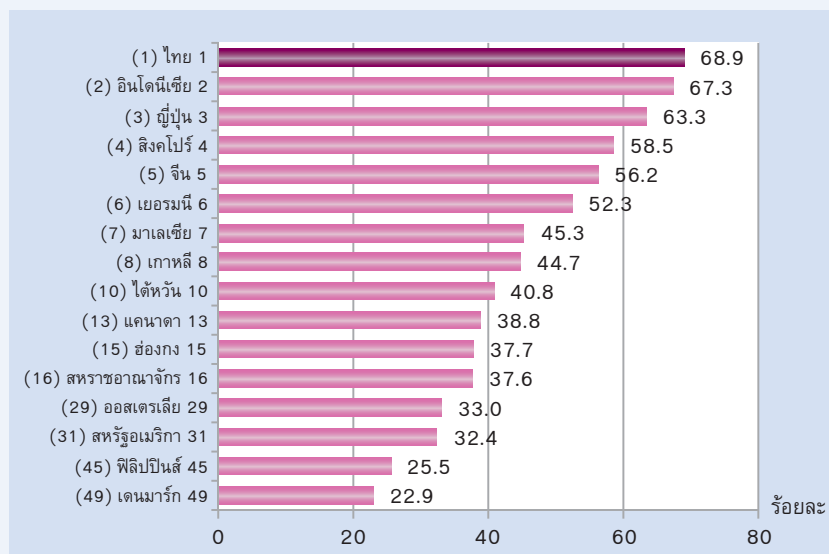
3.2 ดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3.2.1 ด้านวิทยาศาสตร์

สัดส่วนบัณฑิตสายวิทยาศาสตร์

ประเทศไทยมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสายวิทยาศาสตร์ สาขาวิทย์และวิศวะร้อยละ 68.9 มากเป็นอันดับ 1 ในขณะที่ประเทศกลุ่ม OECD เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และเดนมาร์ก รวมทั้งประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น ฟิลิปปินส์ มีผู้จบสาขาวิทย์-วิศวะไม่ถึงร้อยละ 35 ซึ่งน้อยกว่าไทยถึงเท่าตัว (แผนภาพ 31)

แผนภาพ 31 สัดส่วนบัณฑิตสายวิทยาศาสตร์
ในสาขาวิทย์และวิศวะ พ.ศ. 2547

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009

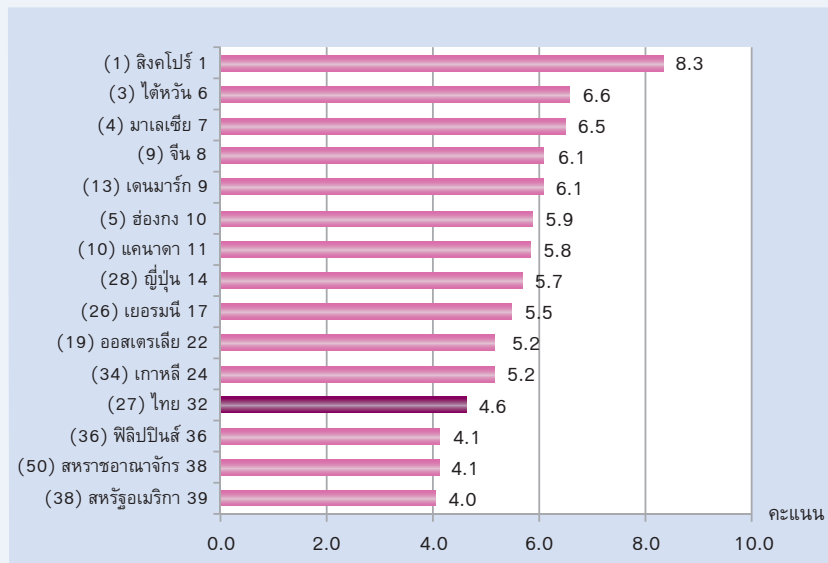
อ้างอิงจาก NSF Science & Engineering Indicators 2008 ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน

IMDสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารเพื่อดูว่าการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ พบว่า ปี พ.ศ. 2552 การสอนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยได้คะแนนการประเมิน 4.6 จากคะแนนเต็ม 10 ต่ำกว่า 32 ประเทศ และเหนือกว่า 25 ประเทศ โดยมีสิงคโปร์อยู่อันดับ 1 และได้หวัน มาเลเซีย จีน และฮ่องกง ได้อันดับใกล้เคียงกัน คือ อันดับ 6 7 8 และ 10 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศไทยมีอันดับเหนือกว่า สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ซึ่งอยู่ที่อันดับ 38 และ 39 ตามลำดับ (แผนภาพ 32)

แผนภาพ 32 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน พ.ศ. 2552

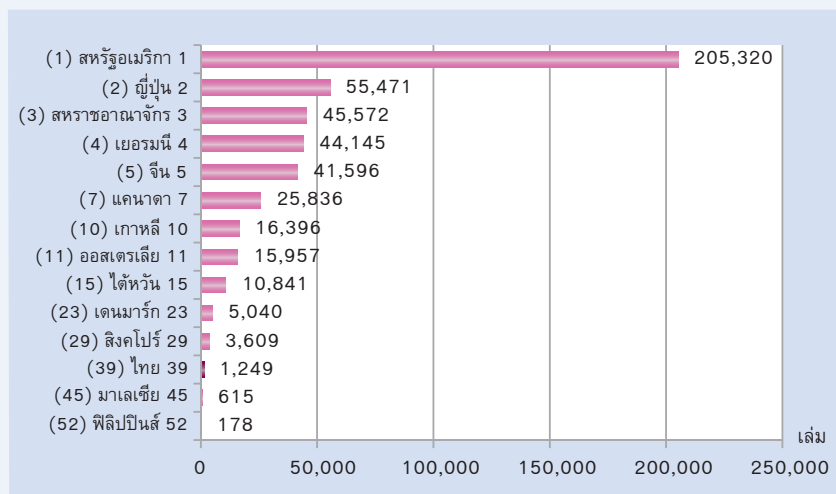
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 -สำรวจโดย IMD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

จำนวนบทความทางวิทยาศาสตร์

หากพิจารณาจำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากล พบว่า ปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีบทความทางวิทยาศาสตร์น้อยมากเพียง 1,249 เรื่อง อยู่ที่อันดับ 39 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีเพียง 470 เรื่อง ในขณะที่เกาหลี จีน และญี่ปุ่น มีการพิมพ์เผยแพร่ 16,396 41,596 และ 55,471 เรื่อง ติดอันดับ 10 5 และ 2 ตามลำดับ แต่ไทยยังมีอันดับต่ำกว่ามาเลเซีย (อันดับ 45) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 52) ซึ่งมีบทความทางวิทยาศาสตร์ 615 และ 178 เรื่องตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศไทยมีผู้จบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์มาก แต่การประเมินผลสัมฤทธิ์คณิต-วิทย์ได้คะแนนต่ำกว่าครึ่ง (400 เศษจาก 1,000 คะแนน) แสดงว่าคุณภาพผู้เรียนยังด้อย รวมทั้งบทความทางวิทยาศาสตร์ในสถานศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก (แผนภาพ 33)

แผนภาพ 33 จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์
พ.ศ. 2548

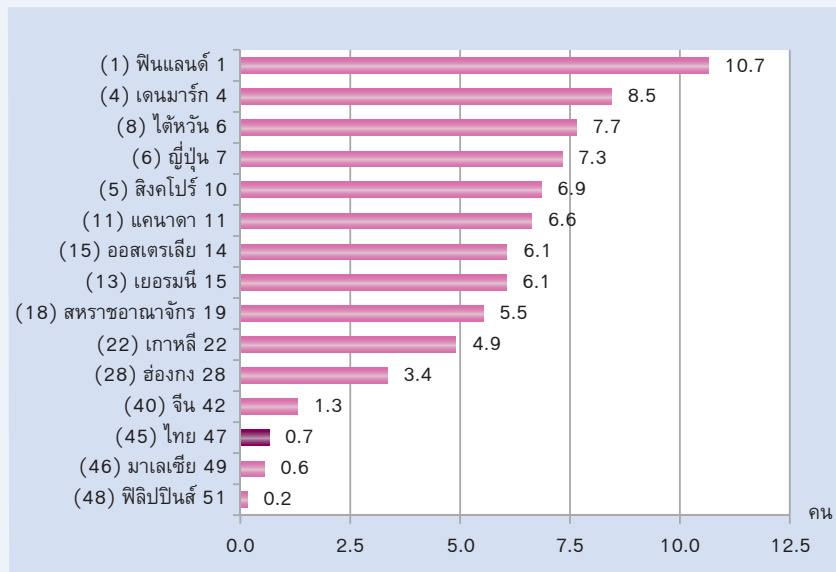
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009
อ้างอิงจาก NSF Science & Engineering Indicators 2008
(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551)

บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา

เมื่อพิจารณาจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเทียบเป็นการทำงานเต็มเวลา (full time equivalent: FTE) ซึ่งหมายถึงจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่มีการนำสัดส่วนของเวลาที่ใช้ในกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนา มาเทียบกับเวลาการทำงานทั้งหมดของแต่ละบุคคล พบว่า ปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลาทั่วประเทศเพียง 0.65 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ 47 ดีขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2549 ซึ่งมีบุคลากรด้านนี้ 0.57 คนต่อประชากร 1,000 คน แต่อยู่ในอันดับที่ 45 เปรียบเทียบกับฟินแลนด์ซึ่งมีจำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาสูงที่สุดในโลก กล่าวคือมีจำนวน 10.7 พันคน หรือ 10,700 คน ซึ่งสูงกว่าไทยถึง 14 เท่า หรือเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เช่น ไต้หวัน (อันดับ 6) หรือสิงคโปร์ (อันดับ 10) ก็พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำกว่าประมาณ 10 เท่า ส่วนจีน (อันดับ 42) มีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา 1.31 คนต่อประชากร 1,000 คน มากกว่าไทย 1 เท่า

ประเทศเพื่อนบ้านที่ไทยมีอันดับเหนือกว่ามีเพียงมาเลเซีย (อันดับ 49) ซึ่งต่ำกว่าไทย 2 อันดับ และฟิลิปปินส์ (อันดับ 51) เป็นรองไทย 4 อันดับ (แผนภาพ 34)

แผนภาพ 34 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา
ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2550

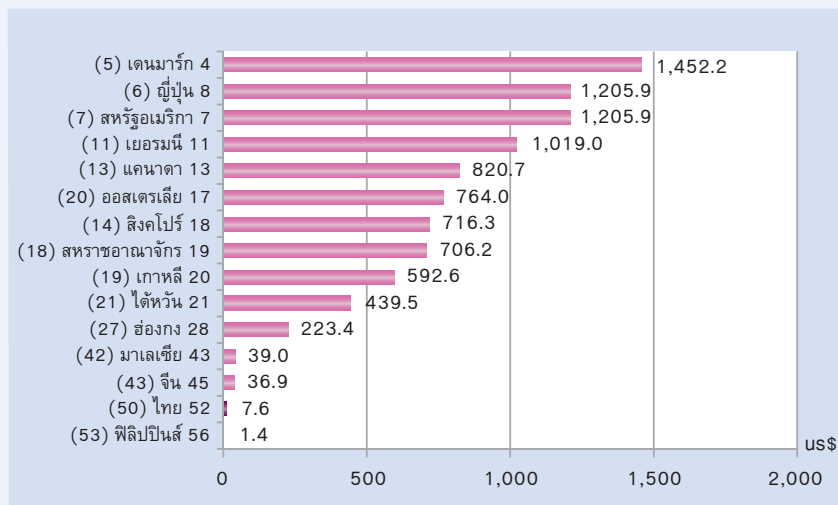

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS,
OECD -Main Science and Technology Indicators 2/2006.
(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551)

งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัว

เมื่อพิจารณาจากงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัว (คิดเป็นดอลลาร์สหรัฐ) พบว่า ไทยมีงบประมาณด้านวิจัยและพัฒนา น้อยมาก เฉลี่ยต่อหัวเพียง 7.6 ดอลลาร์สหรัฐ ต่ำกว่ามาเลเซีย 4 เท่า และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 93 เท่า หากเปรียบเทียบกับญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีอันดับดีที่สุดในอันดับ 8 ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาสูงถึง 1,161 ดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็น 151 เท่าของไทย (แผนภาพ 35)

แผนภาพ 35 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัว พ.ศ. 2550

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก UNESCO/UIS, OECD -Main Science and Technology Indicators 2/2006. (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551)

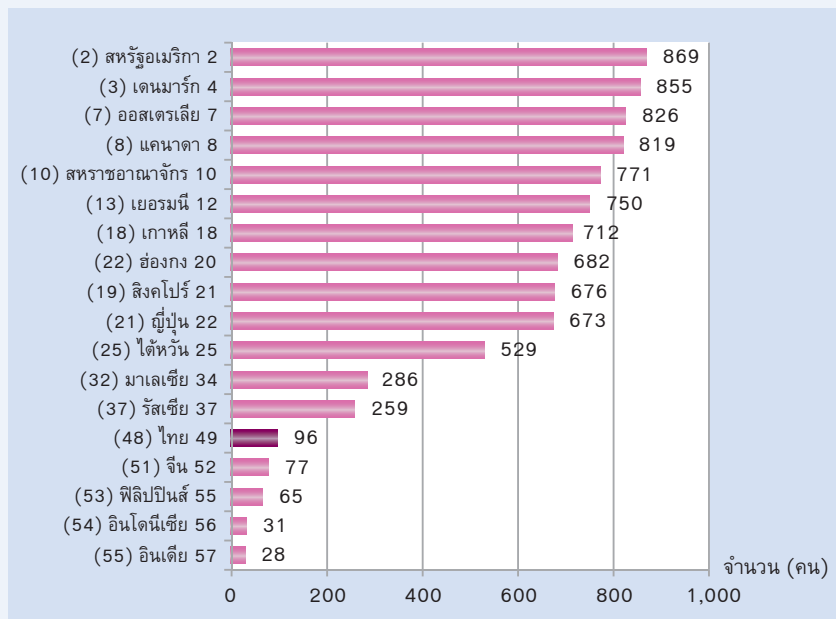
3.2.2 ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

การใช้คอมพิวเตอร์

การใช้คอมพิวเตอร์ในประเทศกำลังพัฒนาจะแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัด โดยประเทศที่กำลังพัฒนาเช่น ประเทศไทย จีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และอินเดีย อัตราส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ยังต่ำไม่ถึง 100 คน ต่อประชากร 1,000 คน ประเทศไทยมีอัตราส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 96 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 49 จากทั้งหมด 57 ประเทศ

ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วมีอัตราส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่า 500 คนต่อประชากร 1,000 คน ประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์มาก อาทิเช่น เกาหลี (อันดับ 18) สิงคโปร์ (อันดับ 21) และญี่ปุ่น (อันดับ 22) ทั้ง 3 ประเทศมีอัตราส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 712 676 และ 673 คน ต่อประชากร 1,000 คน ตามลำดับ (แผนภาพ 36)

แผนภาพ 36 จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2551

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก Computer Industry Almanac - NSF Science & Engineering Indicators 2008 ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

การใช้อินเทอร์เน็ต

จากแผนภาพ 37 จะเห็นความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนากับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัดเช่นเดียวกับผู้ใช้คอมพิวเตอร์ โดยประเทศที่กำลังพัฒนาเช่น ประเทศไทย จีน และฟิลิปปินส์ อัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังคงต่ำประมาณ 100 คนเศษต่อประชากร 1,000 คน ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

178 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 52 ส่วนมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านประเทศเดียวที่ใช้อินเทอร์เน็ตในปริมาณสูงเทียบเท่ากับกลุ่ม OECD คือ 599 คนต่อประชากร 1,000 คน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว พบว่า ประเทศเหล่านี้มีอัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่า 600 คนต่อประชากร 1,000 คน ประเทศที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดอันดับ 1-6 เป็นประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ได้แก่ สวีเดน เดนมาร์ก นอร์เวย์ และฟินแลนด์ เป็นต้น ส่วนประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ได้แก่ ญี่ปุ่น (อันดับ 8) เกาหลี (อันดับ 12) และสิงคโปร์ (อันดับ 13) เป็นต้น

แผนภาพ 37 จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2551

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก Computer Industry Almanac - NSF Science & Engineering Indicators 2008 ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

ในตารางที่ 9 แสดงจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร้และผู้ใช้ อินเทอร์เน็ตจะพบว่า ประเทศที่กำลังพัฒนาดังเช่นประเทศไทย มาเลเซีย จีน ฟิลิปปินส์ มักใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าการใช้งาน คอมพิวเตอร้ อาทิเช่น ในจำนวนประชากร 1,000 คนของไทย จะใช้ คอมพิวเตอร้ 96 คน แต่ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง 178 คน ในขณะที่ ประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น สิงคโปร์จะใช้เท่าๆ กัน กล่าวคือ ใช้ คอมพิวเตอร้ 676 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 748 คน หรือญี่ปุ่นใช้ คอมพิวเตอร้ 673 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 774 คน และเมื่อ พิจารณาต้นทุนอินเทอร์เน็ตจะพบว่า ประเทศอินเดียมีค่าธรรมเนียม อินเทอร์เน็ตรายเดือนต่ำที่สุดเพียง 6.07 ดอลลาร์สหรัฐ ใต้ันดับ 1 ในขณะที่ออสเตรเลียมีค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตรายเดือนสูงที่สุดใน จำนวนประเทศที่เข้าร่วมจัดันดับโดย IMD กล่าวคือสูงถึง 60.89 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ที่ันดับ 53 สำหรับประเทศไทยมีค่าธรรมเนียม อินเทอร์เน็ตรายเดือนต่ำ 17.95 ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ที่ันดับ 7 ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านทุกประเทศ แต่จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต กลับน้อยอยู่ที่ันดับ 52 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ต่อประชากร 1,000 คน และค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูงรายเดือน พ.ศ. 2551

ประเทศ	จำนวนผู้ใช้ต่อประชากร 1,000 คน				ค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงรายเดือน ปี 2551	
	คอมพิวเตอร์ปี 2551		อินเทอร์เน็ตปี 2551		อันดับ	US\$
	อันดับ	จำนวน	อันดับ	จำนวน		
เดนมาร์ก	4	855	2	806	31	30.42
ออสเตรเลีย	7	826	3	802	25	27.54
ญี่ปุ่น	22	673	8	774	36	31.63
แคนาดา	8	819	10	773	9	19.84
สหรัฐอเมริกา	2	869	11	771	4	14.95
เกาหลี	18	712	12	755	10	20.28
สิงคโปร์	21	676	13	748	15	21.89
สหราชอาณาจักร	10	771	15	736	29	29.45
ฮ่องกง	20	682	18	697	20	25.41
เยอรมนี	12	750	19	691	44	38.07
ไต้หวัน	25	529	23	667	2	10.30
มาเลเซีย	34	286	29	599	11	20.46
ไทย	49	96	52	178	7	17.95
จีน	52	77	53	177	8	18.50
อินโดนีเซีย	56	28	54	138	14	21.68
ฟิลิปปินส์	55	65	56	117	17	23.37
อินเดีย	57	28	57	94	1	6.07

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก Computer Industry Almanac - NSF Science & Engineering Indicators 2008

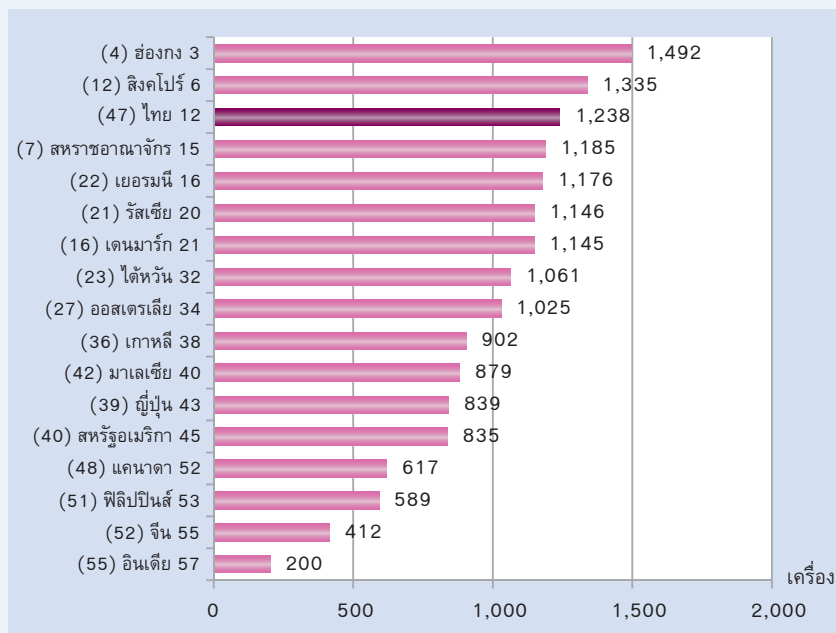
สำหรับการจัดอันดับของ World Economic Forum (WEF) ปี พ.ศ. 2552-2553 ด้านการพัฒนาทางเทคโนโลยี พบว่า **การใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียน**ของประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 41 โดยได้คะแนน 4.5 สูงกว่าค่าเฉลี่ยจาก 133 ประเทศซึ่งอยู่ที่ 3.8 ได้คะแนนเท่ากับมาเลเซีย แต่ต่ำกว่าญี่ปุ่นเพียง 0.5 คะแนน ในขณะที่สิงคโปร์เป็นประเทศกลุ่มอาเซียนที่ได้คะแนนสูงที่สุด 6.2 คะแนน อยู่อันดับ 5

โทรศัพท์เคลื่อนที่

ปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีโทรศัพท์เคลื่อนที่มากถึง 1,238 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน หรือ 1 คนต่อ 1.2 เครื่อง อยู่อันดับที่ 12 เปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งประเทศไทยมีโทรศัพท์เคลื่อนที่เพียง 630 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน หรือ 2 คนต่อ 1 เครื่อง อยู่อันดับ 47 นับเป็นจุดแข็งของประเทศไทยที่จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้อันดับก้าวกระโดดแซงหน้า 35 ประเทศ โดยที่ไทยเป็นรองประเทศในภูมิภาคเอเชียเพียง 2 ประเทศ คือ ฮองกง (อันดับ 3) และสิงคโปร์ (อันดับ 6) ที่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่ 1,492 เครื่องและ 1,335 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน ตามลำดับ สาเหตุที่จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของไทยเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็ว อาจเนื่องมาจากต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ต่ำ ใช้งาน สะดวก และเข้าถึงประชากรทุกกลุ่ม

เป็นที่น่าสังเกตว่าไทยมีอันดับเหนือกว่าประเทศกลุ่ม OECD หลายประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร เยอรมนี เดนมาร์ก สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นต้น ส่วนแคนาดาอันดับรั้งท้ายอยู่ที่ 52 มีโทรศัพท์เคลื่อนที่เพียง 617 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน น้อยกว่าไทยเท่าตัว (แผนภาพ 38)

แผนภาพ 38 จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2550

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009

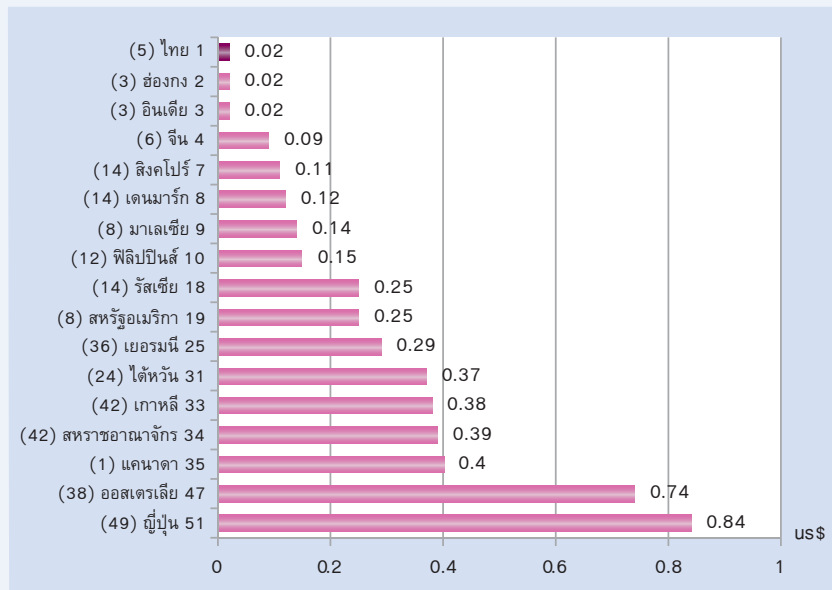
อ้างอิงจาก International Telecommunication Union, World Telecommunication/ICT Indicators Development

ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

ต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่

ต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่คิดคำนวณเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐในช่วงที่มีการใช้มากที่สุดต่อนาที พบว่า ประเทศไทย ฮังการี และอินเดียมีต้นทุนการใช้ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปี พ.ศ. 2551 ต่ำที่สุด 0.02 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที อยู่ในอันดับ 1 2 และ 3 ตามลำดับ ต้นทุนการใช้ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ของไทยต่ำกว่าปี พ.ศ. 2550 ซึ่งมีต้นทุน 0.05 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที ทำให้อันดับของไทยดีขึ้น 4 อันดับ รองลงมาคือ อินเดีย จีน และสิงคโปร์ ต้นทุนการใช้ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ อยู่อันดับ 3 4 และ 7 ตามลำดับ จะเห็นว่าประเทศที่ต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำไม่ถึง 0.2 ดอลลาร์สหรัฐต่อนาที ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชีย ดังนั้นการที่ประเทศไทยมีต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำ จึงนับว่าเป็นจุดแข็งของประเทศไทยที่ได้ **อันดับ 1** ทำให้ปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีอยู่ในอันดับ 36 ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาถึง 7 อันดับ (แผนภาพ 39)

แผนภาพ 39 ต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อนาที พ.ศ. 2551

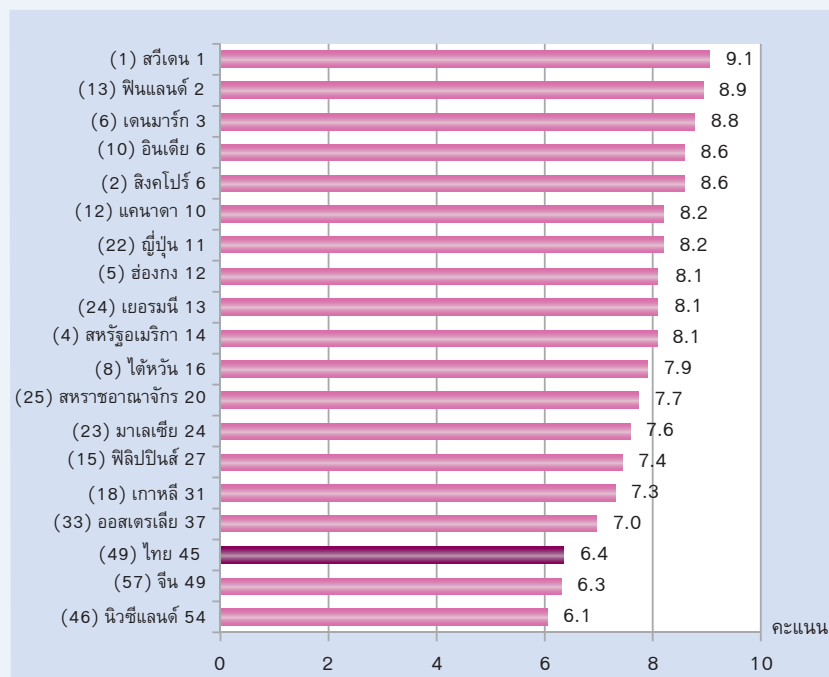
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 อ้างอิงจาก International Telecommunication Union (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551)

ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากข้อมูลการสำรวจทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปี พ.ศ. 2552 พบว่า ประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและมีทักษะมากที่สุด โดยมีประเทศ สวีเดน ฟินแลนด์ เดนมาร์ก และนอร์เวย์ ติดอันดับ 1 ถึง 5 ส่วนประเทศในภูมิภาคเอเชียมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาก ได้แก่ อินเดีย และ

สิงคโปร์ มีคะแนนเท่ากับอยู่ที่ 8.59 และได้อันดับ 6 สำหรับอินเดีย นั้นอันดับดีขึ้น 4 อันดับ สามารถขึ้นมาเทียบเคียงเท่ากับสิงคโปร์ ซึ่งอันดับหล่นลงไป 4 อันดับ ส่วนประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 45 ดีขึ้น จากปี พ.ศ. 2551 ถึง 4 อันดับ โดยได้คะแนน 6.4 ดีกว่าประเทศจีน (อันดับ 49) และนิวซีแลนด์ (อันดับ 54) (แผนภาพ 40)

แผนภาพ 40 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2552

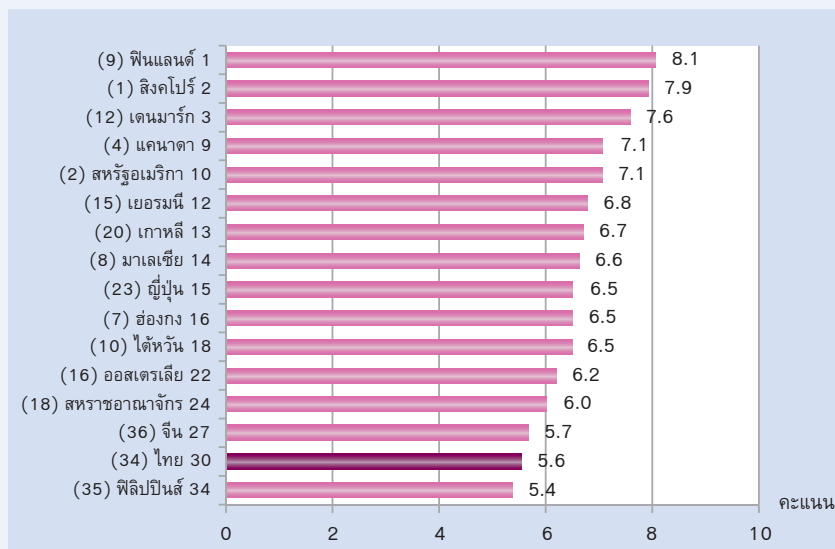
ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 -จากการสำรวจโดย IMD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

การมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ของภาครัฐและเอกชน

IMD สำรวจการมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและเอกชน พบว่า ปี พ.ศ. 2552 ประเทศฟินแลนด์ สิงคโปร์ และเดนมาร์กได้อันดับ 1-3 โดยที่ฟินแลนด์มีอันดับดีขึ้นมากถึง 8 อันดับ และเดนมาร์กดีขึ้น 9 อันดับ ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 30 ดีขึ้น 4 อันดับ (แผนภาพ 41)

แผนภาพ 41 การมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและเอกชน พ.ศ. 2552

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2009 -จากการสำรวจโดย IMD
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

บทที่ 4

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของประเทศไทย และความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ

1.1 IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันปี พ.ศ. 2552 ให้ไทยดีขึ้น 1 อันดับ จากอันดับ 27 ปี พ.ศ. 2551 เป็นอันดับ 26 ปี พ.ศ. 2552 หากเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2550 อันดับปรับดีขึ้นถึง 7 อันดับ

1.2 ปัจจัยหลักที่ทำให้ภาพรวมของไทยดีขึ้น 1 อันดับ คือ ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐดีขึ้น 5 อันดับ อยู่ที่อันดับ 17 โดยมีผลประกอบการของเศรษฐกิจอันดับดีที่สุดคือ 14 ส่วนประสิทธิภาพของภาครัฐกิจได้อันดับ 25 จุดอ่อนอยู่ที่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 42 อยู่กลุ่มล่างเกินค่ามัธยฐาน 57 ประเทศ

1.3 ชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวม เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าอินเดีย (อันดับ 30) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 43) และอินโดนีเซีย (อันดับ 42) ในขณะที่ด้อยกว่า สิงคโปร์ (อันดับ 3) จีน (อันดับ 20) และมาเลเซีย (อันดับ 18) สำหรับจีนและมาเลเซีย นับว่าเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทย โดยจีนมีจุดแข็งด้านผลประกอบการของเศรษฐกิจ (อันดับ 2) ส่วนมาเลเซียมีจุดแข็งด้านผลประกอบการของเศรษฐกิจ (อันดับ 9) และประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (อันดับ 13)

1.4 เปรียบเทียบจุดแข็ง/จุดอ่อนของประเทศไทยในภาพรวม พบว่า **จุดแข็ง** ของประเทศไทยอยู่ที่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน โดยที่ไทยมีจุดเด่นที่การจ้างงานสูง มีค่าครองชีพที่ต่ำ และอัตราการว่างงานต่ำ ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม ความพร้อมด้านเทคโนโลยี เสถียรภาพทางการเมือง และการศึกษา คือ **จุดอ่อน** ของไทย ซึ่งมีปัญหาอุปสรรคต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่สำคัญ ได้แก่ 1) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ในระดับต่ำ และ 2) ผลผลิตภาพการผลิตในภาพรวม ตลอดจนทักษะความพร้อมทางเทคโนโลยี การลงทุนในการวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรมต่ำ ทำให้ความสามารถในการหารายได้ การออม และการลงทุนของประชาชนและภาคธุรกิจ อยู่ในระดับต่ำ 3) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ และผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาซึ่งดูจากร้อยละของประชากรอายุ 25-34 ปี ที่

จบระดับปริญญาตรีขึ้นไปอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษยังด้อย

1.5 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ มี**จุดแข็ง**อยู่ที่กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 4) และกลุ่มระดับราคา (อันดับ 5) โดยมีอัตราการจ้างงานสูงร้อยละ 55.68 อยู่อันดับ 6 อัตราการว่างงานที่ต่ำร้อยละ 1.39 เป็นอันดับ 2 รองจากกาตาร์ รวมทั้งอัตราการว่างงานของเยาวชนอายุ ต่ำกว่า 25 ปีต่ำเป็นอันดับ 3 รองจากอิสราเอลและกาตาร์ และไทยยังมีดัชนีค่าครองชีพต่ำกว่า 50 ประเทศ ส่งผลให้รายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อจีดีพีสูงร้อยละ 6.34 ส่วน**ตัวจุดรั้ง**ด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ และการลงทุนในต่างประเทศ โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวอยู่ที่อันดับ 51 ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซียเท่าตัว และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 8 เท่า นอกจากนี้การลงทุนในต่างประเทศยังต่ำอยู่อันดับ 43 โดยต่ำกว่ามาเลเซีย 6 เท่า และอินโดนีเซีย 2 เท่า

1.6 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของรัฐ พบว่า **จุดเด่น**อยู่ที่กลุ่มนโยบายการคลัง ด้านประสิทธิภาพในการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคล อยู่ที่อันดับ 4 และมาตรฐานอัตราภาษีการบริโภค ได้อันดับ 6 ส่วน**จุดอ่อน**ที่สำคัญอยู่ที่ความเสี่ยงในการขาดเสถียรภาพทางการเมือง อยู่ที่อันดับ 55 แย่กว่าฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ความน่าเชื่อถือของประเทศอยู่ที่อันดับ 45 การติดสินบนและคอร์รัปชันของไทยอยู่ที่อันดับ 41 ในขณะที่สิงคโปร์มีการติดสินบนและคอร์รัปชันน้อยที่สุด

1.7 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ พบว่า **จุดแข็ง**อยู่ที่ปัจจัยกลุ่มตลาดแรงงาน ได้แก่ สัดส่วนกำลังแรงงาน (อันดับ 7) และปัจจัยกลุ่มการเงิน ได้แก่ ทัศนคติต่อการให้สินเชื่อเพื่อประกอบธุรกิจ (อันดับ 4) ความพึงพอใจของลูกค้าด้านบริการ (อันดับ 8) และค่าตอบแทนวิชาชีพด้านบริการ (อันดับ 7) ส่วน **จุดอ่อน**อยู่ที่ปัจจัยกลุ่มความสามารถในการผลิต (อันดับ 53) ได้แก่ ผลผลิตภาพในภาพรวมและผลผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 53) และความเสี่ยงจากการลงทุน (อันดับ 46)

1.8 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานยังด้อยในทุกกลุ่ม เนื่องจากสมรรถนะต่ำกว่าค่ามัธยฐานเกือบทั้งหมด อันดับในภาพรวมอยู่ที่ 42 เนื่องจาก **จุดอ่อน**ในปัจจัยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (อันดับ 50) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 40) และด้านการศึกษา (อันดับ 47) โดยมีกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 36) เติบโตขึ้นเนื่องจากอันดับดีขึ้นมากถึง 7 อันดับ

1.9 การจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารของ IMD พ.ศ. 2552 ให้ประเทศไทยได้อันดับ 36 ดีขึ้น 7 อันดับ ประเทศไทยมี **จุดแข็ง**ในด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งมีอัตราส่วน 1 คนต่อ 1 เครื่อง (อันดับ 12) และมีต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ต่ำเป็นอันดับ 1 รวมทั้งต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำเป็นอันดับ 7 ส่วน **จุดอ่อน**อยู่ที่จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ (อันดับ 49) และอินเทอร์เน็ตยังต่ำมาก (อันดับ 52) โดยประเทศไทยมีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 96 คน แต่ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง 178 คน ต่อจำนวนประชากร 1,000 คน รวมทั้งทักษะด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศก็ต่ำ (อันดับ 45) ตลอดจนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและเอกชนยังไม่มากเท่าที่ควร (อันดับ 30)

1.10 ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ พบว่าประเทศไทยมีสัดส่วนบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ร้อยละ 68.9 IMD จัดให้อยู่อันดับ 1 ส่วนจุดอ่อนของไทยอยู่ที่บุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาซึ่งน้อยมาก เพียง 7 คนต่อประชากร 1 หมื่นคน (อันดับ 47) งบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาต่อหัวก็น้อยเพียง 7.6 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 52) บทความด้านวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากลของประเทศไทยก็ยังมีน้อย 1,249 เล่มในปี พ.ศ. 2548 (อันดับ 39) รวมทั้งผลสำรวจของ IMD ยังพบว่า การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ (อันดับ 32)

2. ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

2.1 สมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวม ปี พ.ศ. 2552 IMD จัดอันดับด้านการศึกษาให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 47 จากทั้งหมด 57 ประเทศ ลดลงจากปี พ.ศ. 2551 4 อันดับ

2.2 ด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา พิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา และอัตราการไม่รู้หนังสือ พบว่า อัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 71 อยู่ที่อันดับ 49 ลดลง 3 อันดับ ส่วนอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไป ลดลงเหลือร้อยละ 5.9

2.3 ด้านคุณภาพการศึกษา IMD พิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 18.3:1 ระดับมัธยมศึกษา 21.7:1 อยู่ที่อันดับ 41 และ 52 ตามลำดับ ส่วนผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ยังมีผู้จบระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 18 อยู่ที่อันดับ 43 และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิต-วิทย์ของเด็กอายุ 15 ปีได้คะแนนต่ำกว่าครึ่ง อยู่ที่อันดับ 39 รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของไทยยังด้อยอันดับรั้งท้ายอยู่ที่ 51

2.4 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา IMD พิจารณาจากงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 4.4 และรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว อยู่ที่ 165 ดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 55 ดอลลาร์สหรัฐ แต่อันดับหล่นลงไป 1 อันดับ ส่วนอีก 4 เกณฑ์ชี้วัด IMD ใช้วิธีการสำรวจ ได้แก่ มีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจได้อันดับ 32 การจัดการศึกษาที่สนองตอบความต้องการของภาคธุรกิจ ได้อันดับ 23 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา อยู่ที่อันดับ 30 และการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ได้อันดับ 29

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจและยังล้าหลังหลายๆ ประเทศ ทั้งด้านโอกาสคุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

อภิปราย

1. ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ ถึงแม้จะหล่นจากปีที่แล้ว 2 อันดับ แต่ก็มีอันดับดีที่สุดในองค์ประกอบของ IMD ทั้ง 4 ด้าน โดยมีจุดแข็งอยู่ที่กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 4) และกลุ่มระดับราคา (อันดับ 5) เป็นผลจากปัจจัยด้านการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขยายตัวภาคอุตสาหกรรมในสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกที่ยังขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี ส่งผลให้อัตราการว่างงานมีแนวโน้มปรับตัวลดลง นอกจากนี้ด้วยจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณีและนิสัยของคนไทย รวมทั้งค่าครองชีพต่ำ ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศในระดับที่สูงถึงร้อยละ 6.34 ของ GDP ทั้งนี้ในการจัดอันดับประเทศน่าเที่ยวมากที่สุดในโลกโดยนิตยสารคอนเดอรัลนาสต์ (Condé Nast Traveller) นิตยสารท่องเที่ยวยอดนิยมอันดับ 3 ของอเมริกาซึ่งมีผู้อ่านทั่วโลก 3 ล้านคน ได้สำรวจความคิดเห็นผู้อ่านนิตยสารจากทั่วโลก ผลปรากฏว่า ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศน่าเที่ยว อันดับที่ 4 โดยได้คะแนน 91.39 จากคะแนนเต็ม 100 ส่วนอันดับที่ 1-3 ได้แก่ นิวซีแลนด์ อินเดีย และอิตาลี ตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่าสมรรถนะด้านเศรษฐกิจโดยรวมของไทยดีกว่าประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ โดยเฉพาะเกาหลี สมรรถนะด้านเศรษฐกิจต่ำกว่าไทยถึง 31 อันดับ เนื่องจากเกาหลีมีจุดด้อยที่การลงทุนระหว่างประเทศ และระดับราคา/ค่าครองชีพ และไทยยังมี

สมรรถนะด้านเศรษฐกิจโดยรวมดีกว่าญี่ปุ่นอีกด้วย เนื่องจากญี่ปุ่นมีจุดอ่อนที่การค้าระหว่างประเทศ

ส่วนตัวจุดรั้งด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ และการลงทุนในต่างประเทศ โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวอยู่ที่อันดับ 51 ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซียเท่าตัว และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 8 เท่า นอกจากนี้การลงทุนในต่างประเทศยังต่ำอยู่อันดับ 43 โดยต่ำกว่ามาเลเซีย 6 เท่า และอินโดนีเซีย 2 เท่า

อย่างไรก็ตาม จากการคาดการณ์เศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2553 จะมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ระดับ 2-3% เศรษฐกิจไทยจะกระเตื้องขึ้นจากภาคการส่งออก การท่องเที่ยว การลงทุนภาคเอกชน ขณะที่เจอแรงกดดันเงินเฟ้อ น้ำมันและดอกเบี้ยแพง เงินบาทผันผวนหนัก ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองยังเป็นปัจจัยเสี่ยงของเศรษฐกิจไทยต่อไป นโยบายเศรษฐกิจของรัฐส่วนใหญ่เน้นสวัสดิการประชานิยม จึงทำให้ปัญหาความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจบรรเทาลงบ้าง ส่วนขีดความสามารถในการแข่งขันระยะยาวยังไม่มีความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ยังไม่มีความคืบหน้า (มหาวิทยาลัยรังสิต, 2552)

2. ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของรัฐ

พบว่า จุดเด่นที่ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านประสิทธิภาพภาครัฐเพิ่มขึ้น 5 อันดับ คือกลุ่มนโยบายการคลัง ได้อันดับดีที่สุดในอันดับ 8 โดยมีจุดแข็งอยู่ที่ประสิทธิภาพในการเก็บภาษีอากร และมาตรฐานอัตราภาษีเงินได้

ที่น่าสังเกตคือไทยมีสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐดีกว่าประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศเช่นเดียวกับด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะญี่ปุ่น และเกาหลี ทั้งนี้ ญี่ปุ่นมีสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของรัฐโดยรวมต่ำกว่าไทย 23 อันดับ เนื่องจากมีจุดอ่อนที่กรอบนโยบายทางสังคม และ รายรับรายจ่ายของรัฐ ส่วนเกาหลีมีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจโดยรวมต่ำกว่าไทย 19 อันดับ เนื่องจากมีจุดอ่อนที่กรอบนโยบายทางสังคม และกฎระเบียบในการทำธุรกิจ

ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญของไทยคือมีความเสี่ยงด้านเสถียรภาพทางการเมืองสูง โดยมีอันดับรั้งท้ายอยู่ที่ 55 นอกจากนี้ การจัดอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศอยู่ที่อันดับ 45 รวมทั้งยังมีการติดสินบนและคอร์รัปชัน โดยไทยอยู่ที่อันดับ 41 ได้คะแนนเพียง 1.91 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ในขณะที่สิงคโปร์เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีการติดสินบนและคอร์รัปชันน้อยที่สุด

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้จัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาการคอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index) ของประเทศต่างๆ ทั่วโลกปี พ.ศ. 2552 พบว่า ประเทศไทยได้ 3.4 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน จัดอยู่อันดับที่ 84 จากทั้งหมด 180 ประเทศ หล่นลงจากเมื่อ ปี พ.ศ. 2551 ซึ่งอยู่อันดับที่ 80 โดยอันดับของประเทศไทยเท่ากับอินเดีย ในขณะที่กลุ่มประเทศที่มีการคอร์รัปชันน้อยที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ นิวซีแลนด์ เดนมาร์ก และสิงคโปร์ นอกจากนี้บริษัทที่ปรึกษาความเสี่ยงทางการเมืองและเศรษฐกิจ (เพิร์ค) ได้ทำการสำรวจถึงความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมของ 12 ประเทศ และเขตเศรษฐกิจพิเศษในเอเชียปี พ.ศ. 2551 ปรากฏว่าไทยติดอันดับ 9 ดีกว่าจีน เวียดนาม และอินโดนีเซีย

ส่วนฮ่องกงครองอันดับความน่าเชื่อถือมากที่สุด รองลงมาคือสิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ในขณะที่กระบวนการยุติธรรมของอินโดนีเซียถูกระบุว่าเลวร้ายที่สุด

3. ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ พบว่า การจัดอันดับองค์ประกอบภาพรวมของประสิทธิภาพของภาคธุรกิจปี พ.ศ. 2552 ไม่ส่งผลเชิงบวกหรือเชิงลบต่อความสามารถในการแข่งขันและยังคงรักษาจุดแข็งอยู่ที่ ปัจจัยกลุ่มตลาดแรงงาน ได้แก่ สัดส่วนกำลังแรงงาน (อันดับ 7) และปัจจัยกลุ่มการเงิน ได้แก่ ทศนคติต่อการให้สินเชื่อเพื่อประกอบธุรกิจ (อันดับ 4) ความพึงพอใจของลูกค้าด้านบริการ (อันดับ 8) และค่าตอบแทนวิชาชีพด้านบริการ (อันดับ 7) หากลดจุดอ่อนใน ปัจจัยกลุ่มความสามารถในการผลิต (อันดับ 53) ได้แก่ ผลิตภาพในภาพรวมและผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 53) และลดความเสี่ยงจากการลงทุน (อันดับ 46) รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพตลาดทุนของประเทศ (อันดับ 39) โดยเฉพาะความมีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของ SMEs ก็จะช่วยให้ความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจหรือภาคเอกชนปรับเปลี่ยนสูงขึ้น

4. ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ยังด้อยในทุกกลุ่ม เนื่องจากสมรรถนะมักอยู่ในกลุ่มล่างคือได้คะแนนต่ำกว่าค่ามัธยฐานเกือบทั้งหมด สำหรับอันดับในภาพรวมอยู่ที่ 42 หล่นจากปีที่แล้ว 3 อันดับ เนื่องจากมีจุดอ่อนในปัจจุบันด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (อันดับ 50) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 40) และด้านการศึกษา (อันดับ 47) ทำให้อันดับภาพรวมของแต่ละกลุ่มหล่นลง 3-4 อันดับ โดยปัจจัยทั้ง 3 กลุ่มจุดรั้ง

สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวม สำหรับจุดแข็งที่เด่นที่สุดในการจัดอันดับองค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานในปีนี้ คือ กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ที่อันดับ 36 ดีขึ้นกว่าปีที่แล้วถึง 7 อันดับ

5. โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

การจัดอันดับของ IMD ปี พ.ศ. 2552 ให้ประเทศไทยได้อันดับ 36 ดีขึ้น 7 อันดับ เนื่องจากจุดแข็งของประเทศไทยในด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งมีอัตราส่วน 1 คนต่อ 1 เครื่อง (อันดับ 12) ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาซึ่งอัตราส่วนอยู่ที่ 2 คนต่อ 1 เครื่อง และไทยยังมีต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ต่ำเป็นอันดับ 1 นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีค่าธรรมเนียมรายเดือนหรือต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำเป็นอันดับ 7 แต่จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกลับต่ำอยู่ที่อันดับ 52 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังไม่สามารถใช้ความได้เปรียบจากปัจจัยที่เอื้อต่อการศึกษาริเริ่มมาขยายผลเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันจากการที่มีต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำ แต่กลับมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตน้อยและน้อยกว่าประเทศที่ต้นทุนอินเทอร์เน็ตสูง เช่น ญี่ปุ่นใช้อินเทอร์เน็ตมากเป็นอันดับ 8 ในขณะที่ต้นทุนอินเทอร์เน็ตสูงเป็นอันดับที่ 36 (ตารางที่ 9)

ส่วนจุดอ่อนที่ส่งผลให้โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีของไทยอยู่ที่อันดับ 36 สูงเกินค่ามัธยฐาน สาเหตุจากจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ (อันดับ 49) และอินเทอร์เน็ตยังต่ำมาก (อันดับ 52) นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่ำ (อันดับ 45) รวมทั้งการมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและเอกชนยังไม่มากเท่าที่ควร (อันดับ 30)

การขยายตัวของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้คนไทยมีโอกาเข้าถึงแหล่งความรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น แต่การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในทางที่ผิด โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน/วัยรุ่นทำให้มีผลกระทบต่อการศึกษาและสุขภาพ เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาเด็กติดเกม ติดโทรศัพท์มือถือ เวลาในการอ่านหนังสือเรียนหรือหนังสือในเชิงสร้างสรรค์น้อยลง ผลการเรียนเสีย และจากข้อมูลในตารางที่ 9 เปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับนานาชาติ แสดงให้เห็นว่าประเทศที่กำลังพัฒนาเช่น ประเทศไทย จีน ฟิลิปปินส์ อินเดีย และอินโดนีเซียใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าการใช้งานคอมพิวเตอร์ทั่วๆ ไป สำหรับประเทศไทยประชากร 1,000 คน ใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ทั่วๆ ไป 96 คน แต่ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง 178 คน มากกว่าการใช้งานคอมพิวเตอร์เกือบเท่าตัว หรือฟิลิปปินส์ซึ่งใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ทั่วๆ ไป 65 คน แต่ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง 117 คน ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สิงคโปร์จะใช้เท่าๆ กัน กล่าวคือใช้คอมพิวเตอร์ 676 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 748 คน ญี่ปุ่นใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ 673 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 774 คน จากความแตกต่างนี้จึงควรหาสาเหตุว่าทำไมกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจึงใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าคอมพิวเตอร์ ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกลุ่มประเทศ OECD ใช้งานเท่าๆ กัน ทั้งนี้ ได้มีการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในประเทศไทยผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่ใช้ในสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาคือที่ทำงานและที่บ้าน และพบว่าในเขตเทศบาล โดยเฉพาะ กทม. มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึงร้อยละ 33.3 หากแยกการใช้งานคอมพิวเตอร์และ

อินเทอร์เน็ตตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มเด็กอายุ 6-14 ปี มีการใช้คอมพิวเตอร์สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 61.1 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 51.8 ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า กลุ่มอายุ 15-24 ปี มีการใช้สูงสุดคือ ร้อยละ 39.7 ทั้งนี้การจัดอันดับโดย World Economic Forum ปี พ.ศ. 2552-2553 พบว่า ประเทศไทยใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนมาก เป็นอันดับ 41 จาก 133 ประเทศ และได้คะแนน 4.5 สูงกว่าค่าเฉลี่ยซึ่งอยู่ที่ 3.8

นอกจากนี้โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch) ได้เปิดเผยสถานการณ์เด็กและเยาวชนไทยประจำปี 2550-2551 พบว่า เด็กไทยมีทัศนคติที่แย่งต่อการเรียนรู้ โดยผลการสำรวจของโครงการ Child Watch ในปีนี้พบว่า มีเด็กไทยโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 27 ที่อ่านหนังสือเป็นงานอดิเรก ในขณะที่เด็กใช้เวลากับสื่อประเภทต่างๆ สูงมากถึงวันละ 6-7 ชั่วโมง โดยหมดไปกับโทรทัศน์ราว 3 ชั่วโมง อินเทอร์เน็ตกว่า 2 ชั่วโมง และโทรศัพท์อีก 1 ชั่วโมงครึ่ง หรือเท่ากับครึ่งชีวิตยามตื่นของเด็ก ซึ่งสื่อต่างๆ เหล่านี้ที่ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดสื่อได้อย่างจริงจัง จึงกลายเป็นพื้นที่เสี่ยงสำหรับเด็กทำให้เด็กใช้เวลาไปกับสื่ออันตรายและสื่อชั่วร้ายต่างๆ มากมาย

หากพิจารณาความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีระดับนานาชาติในภูมิภาคเอเชีย พบว่า สิงคโปร์ และฮ่องกงมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสูงมาก เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ได้อันดับ 2 และ 6 ตามลำดับ ส่วนจีนได้อันดับ 21 ดีขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 มากถึง 11 อันดับ สำหรับอินเดีย นั้นถึงแม้ภาพรวมโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารจะ

ได้อันดับไม่ดีนัก (อันดับ 37) คืออยู่ในกลุ่มล่างต่ำกว่าค่ามัธยฐาน แต่อินเดียมีข้อได้เปรียบที่ต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำเป็นอันดับ 1 แต่การใช้อินเทอร์เน็ตยังน้อยมากรั้งท้ายที่อันดับ 57 และอินเดียยังมีจุดเด่นที่การมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จากผลการประเมินของ IMD อินเดียได้อันดับ 6 ซึ่งดีขึ้นมากถึง 6 อันดับ ทำให้ขึ้นมาเทียบเคียงอยู่ในอันดับเดียวกับสิงคโปร์ ซึ่งเคยได้อันดับ 2 ปี พ.ศ. 2551

ในการเสริมสร้างทักษะที่นำไปสู่การพัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพนั้น นอกจากการฝึกอบรมให้มีความรู้ในการใช้งานด้านคอมพิวเตอร์แล้ว ยังต้องเน้นโครงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ ทุกที่ทุกเวลา ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ “สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้” ดังนั้นอินเดียจึงเป็นประเทศที่น่าจับตามองในการที่จะกลายเป็นประเทศมหาอำนาจด้านเทคโนโลยีในอีก 2 ทศวรรษข้างหน้าตามที่ IMD ได้คาดการณ์ไว้ว่าอินเดียจะเป็นประเทศหนึ่งที่จะก้าวสู่ความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม (IMD 2009)

อย่างไรก็ตาม การจัดอันดับดัชนีด้านเทคโนโลยีของ World Economic Forum ในรายงาน The Global Information Technology Report ประจำปี พ.ศ. 2549-2550 ซึ่งใช้ดัชนี Networked Readiness Index (NRI) เป็นตัววัด ผลปรากฏว่า อินเดียได้อันดับ 44 ยังตามหลังประเทศไทยซึ่งอยู่ที่อันดับ 37 จากทั้งหมด 122 ประเทศ อันดับ 1-3 ได้แก่ เดนมาร์ก สวีเดน และสิงคโปร์ ตามลำดับ ส่วนมาเลเซียได้อันดับ 26 ในขณะที่สหรัฐอเมริกาตกจากอันดับ 1 ไปอยู่อันดับ 7

6. ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ต่ำอยู่ที่อันดับ 40 ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านเกือบทุกประเทศ ยกเว้นฟิลิปปินส์ที่อันดับรั้งท้ายอยู่ที่ 57 เนื่องจากไทยมีจุดอ่อนที่บุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาอย่างน้อยมาก เพียง 7 คนต่อประชากร 1 หมื่นคน (อันดับ 47) ในขณะที่สิงคโปร์มี 69 คนต่อประชากร 1 หมื่นคน เกาหลีมี 49 คนต่อประชากร 1 หมื่นคน แม้แต่จีนยังมีถึง 13 คนต่อประชากร 1 หมื่นคน ซึ่งมากกว่าไทยเท่าตัว ส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของไทยก็ยังไม่ค่อย รัฐให้งบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาต่อหัวเพียง 7.6 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 52) ในขณะที่จีนจัดสรรงบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาต่อหัว 36.9 ดอลลาร์สหรัฐ มากกว่าไทย 4 เท่า ส่วนมาเลเซียมีบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาต่ำกว่าไทยเล็กน้อย แต่รัฐจัดสรรงบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาต่อหัว 39 ดอลลาร์สหรัฐ มากกว่าไทย 4 เท่าเศษ นอกจากนี้บทความด้านวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากลของประเทศไทยก็ยังไม่ค่อยเพียง 1,249 เล่มในปี พ.ศ. 2548 (อันดับ 39) เปรียบเทียบกับสิงคโปร์ซึ่งมีประชากรน้อยกว่าไทยมาก แต่มีบทความด้านวิทยาศาสตร์ 3,609 เล่ม มากกว่าไทย 2 เท่า ส่วนเงินแม้บุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาจะไม่มากนัก แต่มีบทความด้านวิทยาศาสตร์เป็นจำนวนมากถึง 41,596 เล่มได้อันดับ 5 ไกล่เคียงญี่ปุ่น ซึ่งมีบทความด้านวิทยาศาสตร์ 55,471 เล่ม (อันดับ 2) นอกจากนี้ผลสำรวจของ IMD ยังพบว่า การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ (อันดับ 32) แต่เนื่องจากจุดแข็งที่สัดส่วนบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และ

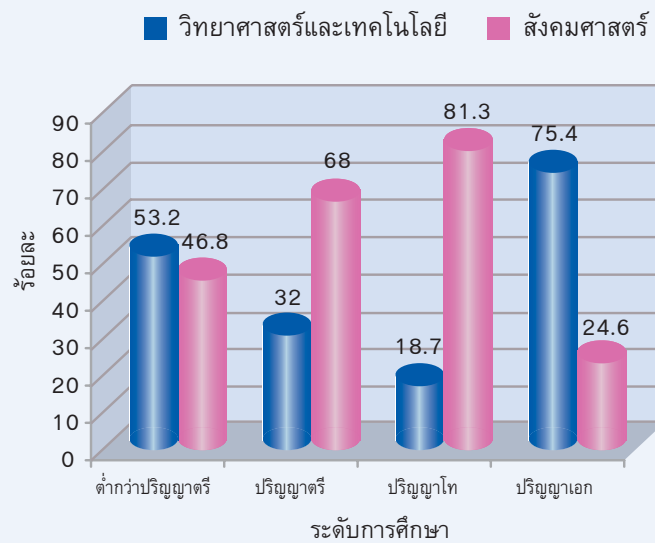

วิศวกรรมศาสตร์ของไทยมีจำนวนมากถึงร้อยละ 68.9 IMD จัดอยู่ที่อันดับ 1 ส่งผลให้โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ที่อันดับ 40 ดีกว่าด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมและการศึกษา

จากการเปรียบเทียบบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำแนกตามระดับการศึกษาในแผนภาพ 42 พบว่า เยาวชนไทยสำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสัดส่วนที่สูงกว่าด้านสังคมศาสตร์ เฉพาะในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาเอกเท่านั้น แต่มีเยาวชนไทยที่ศึกษาด้านสังคมศาสตร์ในสัดส่วนที่สูงกว่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท และพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเป็นผู้สำเร็จในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้อง สุขภาพมากที่สุด (สชช., 2551)

หากเปรียบเทียบในระดับนานาชาติ พบว่า ญี่ปุ่นและจีนโดดเด่นมาก เนื่องจากได้อันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ในภาพรวมที่อันดับ 2 และ 6 ตามลำดับ สำหรับจีนนั้นได้อันดับเทียบเคียงญี่ปุ่นอย่างรวดเร็ว โดยอันดับของจีนดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2551 ถึง 4 อันดับ และมีอันดับเหนือสิงคโปร์ 6 อันดับ ดังนั้นจีนจึงเป็นประเทศที่น่าจับตามองดังเช่นที่ IMD เสนอภาพอนาคตไว้ว่า จีน อินเดีย และรัสเซีย จะกลายเป็นประเทศมหาอำนาจด้านเทคโนโลยีในอีก 2 ทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2571-2581) เนื่องจากทั้ง 3 ประเทศได้ก้าวสู่ความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม (IMD 2009)

แผนภาพ 42 ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2547

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ - สถิติ: ตัวชี้วัดการขับเคลื่อนสังคม 2551

7. ด้านการศึกษา

7.1 ด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

IMD นำเสนอ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา และอัตราการไม่รู้หนังสือจากการจัดอันดับ พบว่า **อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา** ของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 71 ยังไปไม่ถึงมัธยมศึกษาเพื่อปวงชน ที่จะต้องมีนักเรียนเข้ารับการศึกษามากกว่าร้อยละ 80 และไทยอยู่ที่อันดับ 49 หล่นลง 3 อันดับ เปรียบเทียบกับจีน ซึ่งอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิสูงมากติดกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว โดยมีอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 97 ได้อันดับ 4 ดีขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึง 5 อันดับ ส่วน**อัตราการไม่รู้หนังสือ**ของผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไปของไทย ลดลงเหลือร้อยละ 5.9 ใกล้เคียงสิงคโปร์ (ร้อยละ 5.6) ในขณะที่ประเทศกลุ่ม OECD มีผู้ไม่รู้หนังสือเพียงร้อยละ 1 แสดงถึงการจัดการศึกษาของไทยยังจัดได้ไม่ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย

7.2 ด้านคุณภาพการศึกษา

IMD พิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ได้แก่ **อัตราส่วนนักเรียนต่อครู** ซึ่งอัตราส่วนดังกล่าวของไทยในระดับประถมศึกษาเท่ากับ 18.3:1 และระดับมัธยมศึกษาเท่ากับ 21.7:1 อยู่ที่อันดับ 41 และ 52 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่นำเสนอในรายงานของ IMD ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยในภาพรวมระดับประเทศ ย่อมไม่แสดงให้เห็นความแปรปรวนระหว่างเขตและระหว่างโรงเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันมาก เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครูเฉลี่ยรวมทั้งประเทศอาจเท่ากับ 25:1 แต่อัตราส่วนนักเรียนต่อครูในบางโรงเรียนอาจเป็น 18:1 ในขณะที่โรงเรียนอื่นๆ

มีอัตราส่วน 45:1 เป็นต้น ส่วน**ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา** ที่ดูจากประชากรวัยแรงงานอายุ 25-34 ปีที่เพิ่งออกจากระบบ การศึกษาก็ยังจบระดับปริญญาตรีขึ้นไปเพียงร้อยละ 18 อยู่ที่อันดับ 43 หล่นลง 4 อันดับ และไทยยังเป็นรองประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ จีน และมาเลเซียอีกด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศใน ภูมิภาคเอเชียที่ติดอันดับ 1 ถึง 5 และมีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา เกินกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี และไต้หวัน รวมทั้ง **ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิต-วิทย์**ของเด็กไทยอายุ 15 ปีได้ คะแนนต่ำกว่าครึ่ง อยู่ที่อันดับ 39 ซึ่งยังอ่อนด้อยกว่าประเทศใน ภูมิภาคเอเชียด้วยกัน เช่น ฮองกง ไต้หวัน เกาหลี และญี่ปุ่นที่ คะแนนคณิต-วิทย์ล้วนอยู่ช่วง 520-550 คะแนน และได้อันดับ 2 3 4 และ 7 ตามลำดับ รวมทั้ง**ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ** ที่ IMD ดูจากคะแนนเฉลี่ยในการสอบ TOEFL ของไทยก็รั้งท้ายอยู่ที่ อันดับ 51 เหนือกว่าเพียงญี่ปุ่น กатар และจอร์แดน เมื่อเปรียบ เทียบกับสิงคโปร์ ประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่คะแนนเฉลี่ย TOEFL สูงถึง 100 คะแนนจากคะแนนเต็ม 120 ได้อันดับที่ 3 นอกจากนี้ IMD ยังทำการสำรวจ**ประเมินวิศวกรที่มีคุณวุฒิตรงตามความ ต้องการของตลาดแรงงาน**ให้ไทยอยู่ที่อันดับ 25 และสำรวจ**ทักษะ ด้านภาษาที่ตอบสนองต่อผู้ประกอบการ** ไทยได้อันดับ 43 ซึ่งยังไม่เป็นที่พอใจนัก

สำหรับตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาของ ประเทศไทย ถึงแม้ยังต่ำอยู่ที่ร้อยละ 18 แต่หากศึกษาตัวชี้วัดการ ได้รับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน จะพบว่าแนวโน้มของ ประชากรวัยแรงงานของไทยดีขึ้นเรื่อยๆ เปรียบเทียบกับช่วงเวลา

ผ่านมา ถึงแม้ยังเป็นรองมาเลเซีย และฟิลิปปินส์ก็ตาม ทั้งนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจภาวะการทำงานของประชากรปี พ.ศ. 2549 พบว่า การศึกษาของคนไทยวัยแรงงาน อายุ 25-59 ปี โดยเฉลี่ยร้อยละ 39.9 ไม่มีการศึกษาหรือไม่จบประถมศึกษา โดยเฉพาะวัยแรงงานกลุ่มอายุ 40-49 ปี และ 50-59 ปี ไม่มีการศึกษาหรือไม่จบประถมศึกษาถึงร้อยละ 62.1 และร้อยละ 79.0 ตามลำดับ หากพิจารณาประชากรวัยแรงงานอายุ 25-29 ปี ที่เพิ่งออกจากระบบการศึกษา ก็ยังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพียงครึ่งเดียว กล่าวคือร้อยละ 52.3 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากการขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนมากขึ้น คนไทยจึงได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น ทั้งนี้ผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ช่วงปี พ.ศ. 2535-2550 พบว่า ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่ได้รับการศึกษาและไม่จบประถมศึกษา มีน้อยลง ผู้จบมัธยมศึกษาเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 9.6 ในปี 2535 เป็นร้อยละ 22.9 ในปี พ.ศ. 2550 เช่นเดียวกับระดับอุดมศึกษาที่มีผู้จบการศึกษามากจากร้อยละ 8.8 ในปี พ.ศ. 2535 เป็น 14.3 ในปี พ.ศ. 2550 ทำให้จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของไทยอายุ 15-59 ปีเพิ่มขึ้นตามลำดับ หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ 0.15 ปี กล่าวคือในช่วงปี พ.ศ. 2545-2550 การศึกษาโดยเฉลี่ยของไทยเท่ากับ 8.1 ปี 8.3 ปี 8.4 ปี 8.6 ปี 8.7 ปี และ 8.8 ปีตามลำดับ (สกศ., 2551)

7.3 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา IMD พิจารณาจากงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อ GDP ซึ่งของไทยอยู่ที่ร้อยละ 4 สูงกว่าหลายๆ ประเทศ เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น ฮังการี สิงคโปร์ แต่ทว่าการศึกษาของไทยยังด้อยกว่าในทุกด้าน ทั้งโอกาส คุณภาพ

การศึกษา และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา สำหรับรายจ่ายด้าน การศึกษาต่อหัวของไทย อยู่ที่ 165 ดอลลาร์สหรัฐ ถึงแม้จะเพิ่มขึ้น 55 ดอลลาร์สหรัฐ แต่อันดับหล่นลงไป 1 อันดับ อยู่ที่อันดับ 52 ต่ำกว่าสหรัฐอเมริกาถึง 16 เท่า ต่ำกว่าญี่ปุ่น และสิงคโปร์ 7 เท่าและ 5 เท่าตามลำดับ ส่วนอีก 4 ตัวชี้วัด IMD ใช้วิธีการสำรวจ พบว่า มีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจในระดับปานกลาง การจัดการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ค่อนข้างดี เนื่องจากอันดับดีขึ้น 2 อันดับ และอยู่ในกลุ่มบนเหนือค่ามัธยฐาน ในขณะที่จีนอยู่ที่อันดับ 47 หล่นลงไปถึง 20 อันดับ ส่วนการตอบสนอง ความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาไทยอยู่ที่อันดับ 30 หล่นลง 6 อันดับ แสดงว่าระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนอง ความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ไม่ดีนัก นอกจากนี้ IMD ยังประเมินการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันการศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย พบว่า ไทยได้อันดับ 29 แสดงว่ายังไม่สามารถ ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้เท่าที่ควร

8. ความสามารถในการแข่งขันของไทยอยู่ในระดับที่ ต่ำกว่าประเทศคู่แข่งหลายประเทศ

แม้ว่าความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยจะปรับ เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งหลายๆ ประเทศ เช่น อินเดีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นต้น แต่ปัจจัยความได้เปรียบที่เพิ่มขึ้น ยังคงเป็นปัจจัยที่ไม่ยั่งยืนมากนัก เห็นได้จากอันดับความสามารถใน การแข่งขันที่ปรับเพิ่มขึ้นและลดลงในระดับที่ค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ที่อันดับความสามารถในการแข่งขันในแต่ละปีมี

การเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก และอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ที่น่าสังเกตคือ จากข้อมูลการสำรวจโดย IMD พบว่า สิงคโปร์ติดอันดับ 1-3 เกือบทุกตัวชี้วัด แสดงให้เห็นถึงทัศนคติ/การรับรู้ที่ดีของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของสิงคโปร์ที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่า เดนมาร์ก และแคนาดาติดอันดับต้นๆ เช่นกัน แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรักษาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศเหล่านี้ที่ประเทศไทยควรนำมาเป็นตัวอย่าง

จากผลการจัดอันดับของ IMD ทำให้เห็นเด่นชัดว่าความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าคู่แข่งหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีนและมาเลเซีย ซึ่งประเทศทั้งสองมีความสามารถในหลายๆ ด้านที่อยู่ในระดับที่สูงกว่าประเทศไทย

จีน มีความโดดเด่นที่เศรษฐกิจภายในประเทศ และการจ้างงาน (อันดับ 2 เท่ากัน) การค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 5) และด้านประสิทธิภาพภาครัฐมีจุดเด่นด้านเศรษฐกิจในภาพรวมอยู่ที่อันดับ 2 เป็นรองสหรัฐอเมริกาเพียงประเทศเดียว สำหรับปัจจัยย่อย พบว่าจีนโดดเด่นมากด้านรายรับรายจ่ายของรัฐ (อันดับ 1) จีนสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจของตนได้ดีเกินคาด เนื่องจากนโยบายการเงินของธนาคารกลางของจีนที่สั่งการให้ธนาคารพาณิชย์เร่งปล่อยสินเชื่อทำให้สินเชื่อที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในประเทศจีนได้ทะลักเข้าสู่ตลาดหุ้นทำให้ราคาหุ้นของจีนเพิ่มขึ้นมากที่สุดในโลก ส่วนจุดอ่อนของจีนอยู่ที่ความสามารถด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจซึ่งอยู่ที่อันดับ 37 ตามหลังไทย 12 อันดับ จากความโดดเด่นของจีนด้านเศรษฐกิจและ

ประสิทธิภาพภาครัฐ ทำให้จีนมีอันดับในภาพรวมอยู่ที่ 20 เหนือไทย 6 อันดับ

ส่วน**มาเลเซีย** มีอันดับในภาพรวมอยู่ที่ 18 เหนือไทย 8 อันดับ และเหนือจีน 2 อันดับ เนื่องจากจุดได้เปรียบของมาเลเซีย อยู่ที่ด้านเศรษฐกิจ (อันดับ 9) และการค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 8) ถึงแม้จะไม่โดดเด่นเท่าจีน แต่มาเลเซียมีจุดแข็งที่ดุลบัญชีเดินสะพัด (อันดับ 3) ความคงที่ของอัตราแลกเปลี่ยน (อันดับ 2) ต้นทุนแรงงานต่อหน่วยในภาคอุตสาหกรรม (อันดับ 2) และการส่งออกสินค้าไฮเทค (อันดับ 2) ส่วนความสามารถในการแข่งขันของมาเลเซีย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย พบว่า มาเลเซียมีจุดที่ล้ำหลังไทย อยู่บ้าง ที่สำคัญได้แก่ การจ้างงาน (อันดับ 23) ตามหลังไทย 19 อันดับ และกรอบนโยบายทางสังคม (อันดับ 40) ล้ำหลังไทย 13 อันดับ แต่เนื่องจากมาเลเซียมีโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในอันดับค่อนข้างดี (อันดับ 26) เหนือไทยมากถึง 16 อันดับ และเหนือจีน 10 อันดับ จึงส่งผลให้มาเลเซียมีอันดับในภาพรวมเหนือกว่าประเทศไทยและจีน

ดังนั้นประเทศไทยจึงควรเร่งพัฒนาความสามารถด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ในอันดับที่ 42 ความสามารถด้านประสิทธิภาพของภาครัฐที่อยู่ในอันดับ 25 และประสิทธิภาพของภาครัฐ อยู่ในอันดับที่ 17 สำหรับประสิทธิภาพภาครัฐควรเร่งแก้ปัญหาด้านการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันจะนำมาซึ่งเสถียรภาพของรัฐบาล และจะส่งผลดีต่อเนื่องให้ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานมีการปรับตัวดีขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐกิจและเศรษฐกิจโดยรวมในท้ายที่สุดด้วย

ในส่วนการศึกษา ผลการประเมินขีดความสามารถด้านการศึกษานานาชาติ โดย IMD ในปี พ.ศ. 2552 พบว่าขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยยังคงต่ำกว่าหลายประเทศทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจและยังล้าหลังกว่าหลายประเทศ ทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา แม้ว่าจะมีความพยายามในหลายประการ ทั้งการปฏิรูปการศึกษาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในรอบแรก และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในปัจจุบัน การจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการทดสอบ การประเมินคุณภาพและมาตรฐาน ด้านส่งเสริมสวัสดิการและวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น รวมทั้งมีการลงทุนงบประมาณเพื่อการศึกษา มากพอสมควร และมากกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน แต่การศึกษาของไทยในเวทีโลกก็ยังไม่ดีขึ้น ถึงแม้จะมีภาพดี ๆ บางประการ เช่น เด็กไทยชนะเลิศการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการหลายครั้ง รวมทั้งอาชีวศึกษามีการพัฒนาด้านทักษะของผู้เรียนจนเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการบ้างแล้วก็ตาม แต่ภาพที่ปรากฏก็เป็นเพียงภาพของกลุ่มเล็กๆ มิใช่ภาพใหญ่ของประเทศ ซึ่งยังไม่เป็นที่พอใจ และอาจตกต่ำลงเรื่อยๆ หากจะทำให้ประเทศไทยขาดความสามารถในการแข่งขันในระยะต่อไป

9. ผลกระทบโดยตรงจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร และประชากร

ถึงแม้ว่าการศึกษาจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร และประชากร แต่ในขณะเดียวกันการศึกษาก็มีส่วนสำคัญทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในยุคโลกาภิวัตน์ จึงนำเสนอข้อพิจารณาสำหรับการพัฒนาการศึกษาไทยในอนาคต (สกศ., 2552) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

9.1 ด้านสังคม สังคมไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ภาวะความเป็นเมืองมีมากขึ้น ส่งผลต่อสัมพันธภาพภายในครอบครัว การเคลื่อนไหวของคน ทุน ความรู้ เทคโนโลยี และสินค้าบริการอย่างไร้พรมแดน กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทุกพื้นที่ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

ดังนั้น ความรู้และการเรียนรู้จะเป็นตัวจักรสำคัญ สังคมที่คนในสังคมมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและสามารถแข่งขันได้จะได้เปรียบ การศึกษาต้องพัฒนาคนให้พร้อมด้านสติปัญญา อารมณ์ ศิลธรรม พัฒนาเยาวชนก่อนเข้าตลาดแรงงานให้มีคุณภาพสูง และพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงขึ้น

9.2 ด้านเศรษฐกิจ ด้วยอิทธิพลของเศรษฐกิจไทยในยุคโลกาภิวัตน์ และมีแนวโน้มของการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น อันเนื่อง

มาจากการรวมตัวทางการค้าการลงทุนทั้งระดับทวีปและระดับภูมิภาค และจากการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากรกันมากขึ้น ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจต้องอยู่บนพื้นฐานของความรู้ คุณภาพและต้นทุนการผลิตที่ต่ำ และมีความเชื่อมโยงซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น การศึกษาจะต้องเตรียมทำบทบาทให้เป็นกลไกเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจโดยเตรียมคนในสองทศวรรษหน้าให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในอาชีพอย่างจริงจัง มีความเป็นเลิศในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ มีการพัฒนาสมรรถนะและทักษะแรงงานที่มีความสามารถทั้งด้านการจัดการ ภาษา และเทคโนโลยี เพื่อออกไปเป็นแรงงานที่มีคุณภาพของสังคม

การจัดหลักสูตรจึงต้องเน้นคุณภาพควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรม เรียนรู้จากการปฏิบัติและกรณีศึกษาให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งปลูกฝังวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถจัดการอาชีพและการงานอย่างชาญฉลาด ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

9.3 ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ปัจจุบันสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานทั่วโลกกำลังอยู่ในภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะการใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลืองในสหรัฐอเมริกาและจีน ซึ่งใช้พลังงานรวมกันเกือบร้อยละ 50 ของประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลมากเกินไปถึงประมาณร้อยละ 80 ของอุปทานพลังงานทั้งหมด ทำให้ดัชนีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงขึ้นมากจากปีฐาน ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ทำให้สูญเสียเงินตราต่างประเทศเพื่อซื้อพลังงานเพิ่มขึ้น จึงต้องมีนโยบาย

การพัฒนาพลังงานทดแทน รวมทั้งมีการอนุรักษ์และการจัดการพลังงานทั้งในภาคอุตสาหกรรมและครัวเรือน

ดังนั้นการศึกษาจะต้องเข้าไปมีบทบาทในการปลูกฝังและให้ความรู้ในการใช้พลังงานแก่เยาวชนและประชากรผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

9.4 ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และสิ่งแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสามารถย่อโลกให้กลายเป็นโลกไร้พรมแดน ช่วยให้ชีวิตมนุษย์ยืนยาวขึ้นจากการคิดค้นทางวิทยาศาสตร์และทางการแพทย์ ในระดับปัจเจกชนมีการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในระดับพื้นฐาน เพื่อดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ และเพิ่มคุณภาพชีวิต หากเอกชนในระดับกลางและระดับสูงจะเน้นใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการวิจัยและพัฒนา เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ

ดังนั้นกลุ่มบุคลากร ผู้สอน และสถาบันการศึกษาควรนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา บริหารจัดการ และเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน

9.5 ด้านการเมืองการปกครอง เหตุการณ์ทาง

การเมืองการปกครองของประเทศไทยที่สำคัญเป็นผลจากกระแสโลก โดยเฉพาะเรื่องการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การให้อำนาจแก่องค์กรอิสระ สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะเรื่องของการศึกษา ซึ่งนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และปัญหาวิกฤติชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อการศึกษา

ดังนั้น การศึกษาต้องเข้าไปมีบทบาททั้งการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาวิกฤติการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านกระบวนการศึกษาผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในทุกๆระดับ/ประเภททั้งในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งการเป็นผู้รักการเรียนรู้และใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ไม่เป็นผู้หลงกระแสและถูกชักจูงได้ง่าย

9.6 ด้านประชากร จำนวนประชากรวัยเด็กลดลงเรื่อยๆ ทำให้เด็กทยอยเข้าสู่วัยเรียนน้อยลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ส่งผลให้เกิดโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คนจำนวนถึงกว่า 10,000 โรงเรียน และโรงเรียนจำนวนหนึ่งไม่มีเด็กเข้าเรียน แต่ไม่สามารถยุบได้ด้วยปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ส่วนผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และเคลื่อนย้ายเข้าสู่เขตเมืองมากขึ้น

ดังนั้น การจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุ และมุ่งเน้น **“คุณภาพ”** ให้มากขึ้น ทั้งคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพของระบบการศึกษา รวมทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาในลักษณะของการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยแก่ผู้สูงอายุ จัดหลักสูตร

ประชากรศึกษาและให้ความสำคัญกับกลุ่มคนย้ายถิ่นและแรงงานข้ามชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. จัดให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพไม่น้อยกว่า 12 ปี และพัฒนาระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย เข้าถึงง่าย มีระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งการส่งเสริมกำลังแรงงาน และผู้สูงอายุให้มีโอกาสศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างมีคุณภาพตามความต้องการ ให้การศึกษาในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย แก้วัยแรงงานและผู้สูงวัย

2. ยกกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเน้น “คุณภาพ” ให้มากขึ้น ทั้งคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียน คุณภาพสถานศึกษา โดยบูรรวมสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กหรือผลิตผู้สำเร็จคุณภาพต่ำ และเกินความต้องการของประเทศ ทั้งต้องพัฒนาคุณภาพของระบบการศึกษา ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการรู้หนังสือและการรณรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน และส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม โดยเน้นการเร่งแก้ไขในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อน

3. จัดและส่งเสริม สนับสนุนการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต การศึกษาทางไกล สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา และสื่ออื่นๆ รวมทั้งการผลิตและพัฒนาเนื้อหาสาระผ่านสื่อที่มีคุณภาพเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเร่งรัดพัฒนาเครือข่ายและเชื่อมโยงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการศึกษาที่เข้าถึงง่าย ประหยัด และสะดวกต่อการใช้ สำหรับผู้เรียน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

4. ให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านกระบวนการศึกษา หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนในทุกๆระดับ/ประเภท ทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งการเป็นผู้ใฝ่รักในการเรียนรู้ ใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ไม่เป็นผู้หลงกระแส และถูกชักจูงได้ง่าย สร้างภูมิคุ้มกัน ป้องกัน และเฝ้าระวังปัญหาด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งปลูกฝังวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถจัดการอาชีพและการงานอย่างชาญฉลาด ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อพัฒนาเยาวชนก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานให้มีคุณภาพ และสมรรถนะสูงขึ้น

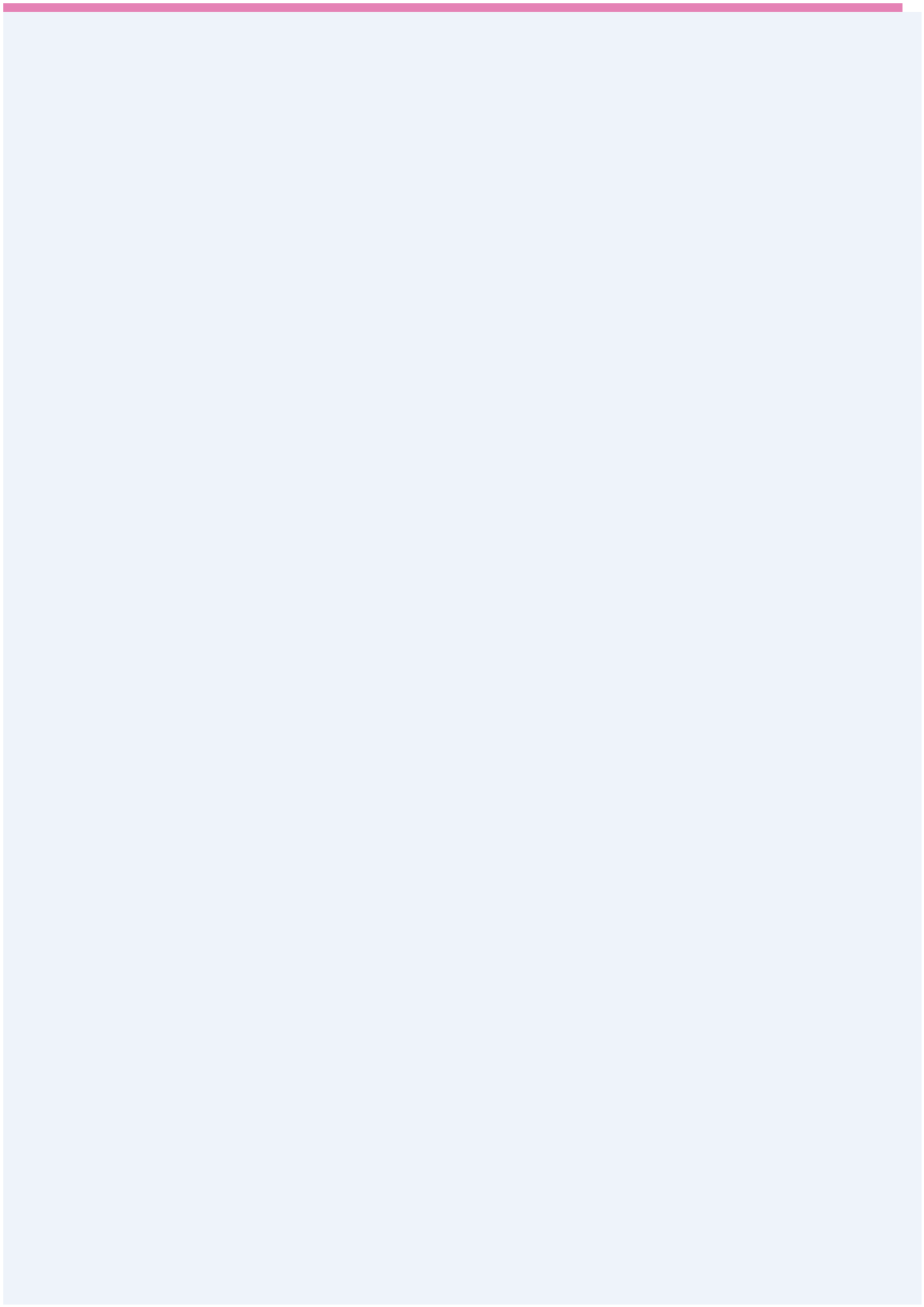
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย และบุคลากรวิชาชีพทางด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถทำการวิจัยและพัฒนา สร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม ทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย และส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมระหว่างภาคธุรกิจเอกชน

สถานประกอบการกับสถาบันอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา โดยจัดให้มี กลไกและงบประมาณสนับสนุน และกำหนดทิศทางความต้องการ กำลังคนจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งสมาคมวิชาชีพ สถานประกอบการ/ องค์กรผู้ใช้กำลังคน สถาบันการศึกษา/ผู้ผลิต

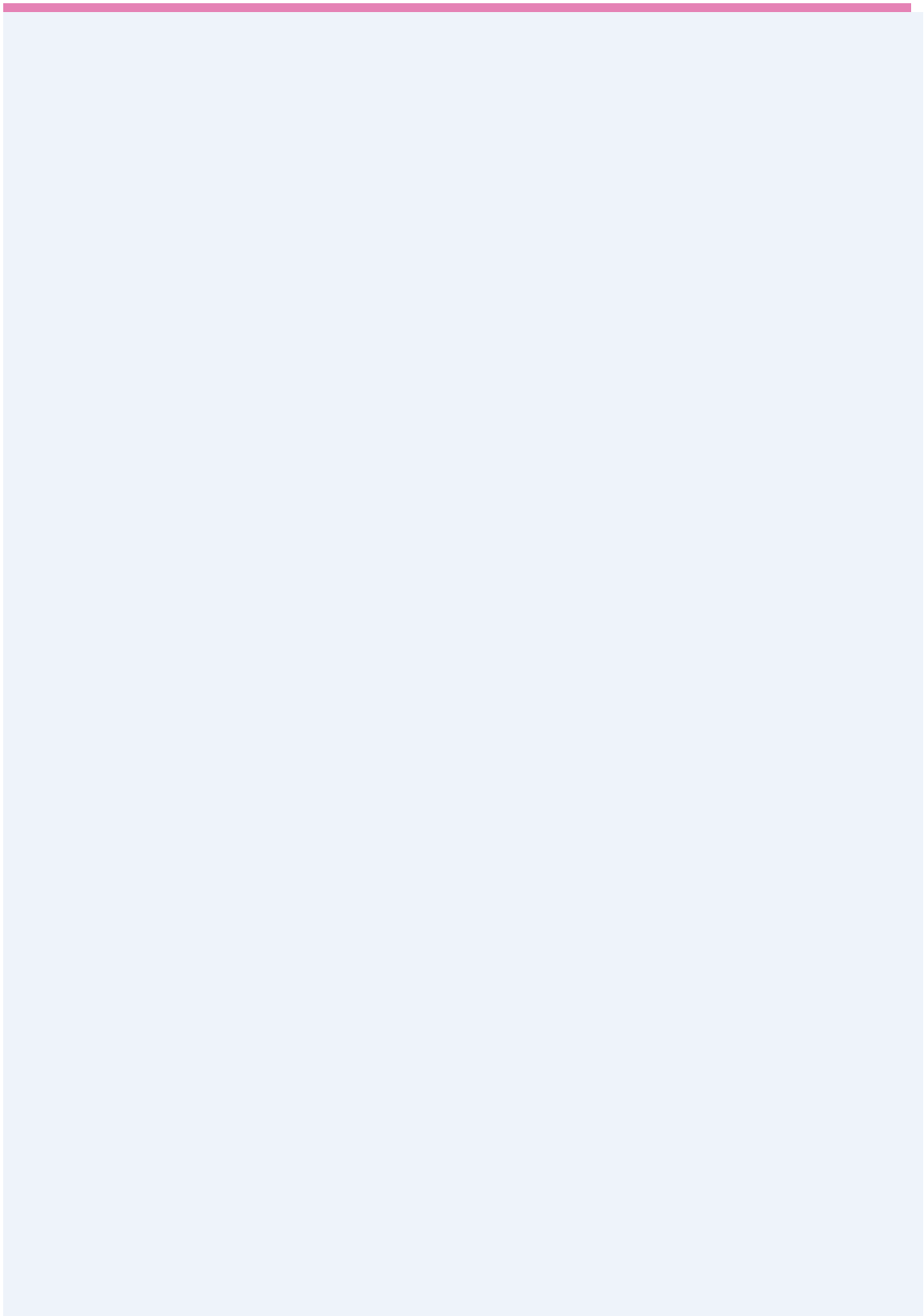
6. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่ 2 ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการเรียนรู้ภาษาที่ 3 เพื่อให้ สามารถสื่อสารกันได้ และเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ไร้พรมแดน ส่งเสริมสถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรนานาชาติ หรือ หลักสูตรสมทบ หลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศ เพื่อความเป็น สากลของการศึกษาและเพื่อรองรับตลาดแรงงานนานาชาติ

7. ปรับปรุงระบบสารสนเทศทางการศึกษาให้มีมาตรฐาน ครบถ้วน ทันสมัย และเป็นเอกภาพ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการ ตัดสินใจ การวางแผน การบริหาร และติดตามประเมินผล ระบบ สารสนเทศที่มีการใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ประหยัด การใช้ทรัพยากร และเกิดความโปร่งใสมากขึ้น

ภาคผนวก ก
ตารางสถิติ

ตาราง ก แสดงการจัดอันดับเกณฑ์ชี้วัดกลุ่มหลักและกลุ่มย่อย
ของประเทศไทย เปรียบเทียบ พ.ศ. 2547-2552

เกณฑ์ชี้วัดกลุ่มหลัก/กลุ่มย่อย (จำนวนประเทศ)	2547	2548	2549	2550	2551	2552
	60	60	61	55	55	57
อันดับภาพรวม	26	25	29	33	27	26
1. ผลประกอบการของเศรษฐกิจ	9	7	19	15	12	14
1.1 เศรษฐกิจภายในประเทศ	26	44	55	47	48	48
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	18	18	15	13	21	16
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	53	45	47	45	47	46
1.4 การจ้างงาน	3	2	6	6	4	4
1.5 ระดับราคา	4	7	9	6	4	5
2. ประสิทธิภาพของรัฐ	20	14	20	27	22	17
2.1 รายรับและรายจ่ายของรัฐ	33	18	21	16	29	20
2.2 นโยบายการคลัง	9	2	4	6	5	8
2.3 กรอบสถาบัน	13	11	25	45	40	26
2.4 กฎระเบียบในการทำธุรกิจ	29	27	33	37	29	29
2.5 กรอบนโยบายทางสังคม	27	30	39	40	36	26
3. ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ	21	25	25	34	25	25
3.1 ความสามารถในการผลิต	48	56	48	48	48	50
3.2 ตลาดแรงงาน	5	5	6	7	3	7
3.3 การเงิน	36	46	41	44	31	22

ตาราง ก (ต่อ)

เกณฑ์ชีวิตกลุ่มหลัก/กลุ่มย่อย (จำนวนประเทศ)	2547	2548	2549	2550	2551	2552
	60	60	61	55	55	57
3.4 การบริหารจัดการ	24	27	26	35	19	15
3.5 ทักษะคิดและค่านิยม	12	16	20	30	20	19
4. โครงสร้างพื้นฐาน	42	39	42	48	39	42
4.1 โครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน	41	38	38	35	29	29
4.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	45	45	48	48	43	36
4.3 โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	55	56	53	49	37	40
4.4 สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	48	46	48	48	47	50
4.5 การศึกษา	48	46	48	46	43	47

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2004-2009

ตาราง ข แสดงการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในเอเชีย พ.ศ. 2552

เกณฑ์ชี้วัดหลัก/ย่อย	ประเทศ												
	ไทย	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ไต้หวัน	ฮ่องกง	จีน	อินเดีย	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ฟิลิปปินส์		
ภาพรวมทุกเกณฑ์ชี้วัด	26(27)	3(2)	17(22)	27(31)	23(13)	2(3)	20(17)	30(29)	18(19)	42(51)	43(40)		
1. ผลประกอบการของเศรษฐกิจ	14(12)	8(3)	24(29)	45(47)	27(21)	3(5)	2(2)	12(18)	9(8)	41(52)	51(42)		
1.1 เศรษฐกิจภายในประเทศ	48	31	7	27	41	20	2	9	29	34	49		
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	16	2	48	37	30	1	5	29	8	34	40		
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	46	25	14	54	50	1	31	18	32	51	56		
1.4 การจ้างงาน	4	3	10	12	21	9	2	14	23	40	48		
1.5 ระดับราคา	5	48	46	52	11	51	22	17	6	33	14		
2. ประสิทธิภาพของรัฐ	17(22)	1(1)	40(39)	36(37)	18(16)	2(2)	15(12)	35(23)	19(19)	33(38)	42(41)		
2.1 รัฐบาลจ่ายของรัฐ	20	7	52	16	19	5	1	33	24	28	54		
2.2 นโยบายการค้า	8	9	30	14	5	1	24	15	10	4	13		
2.3 กรอบสถาบัน	26	1	27	40	20	9	31	34	16	44	42		
2.4 กฎระเบียบในการทำธุรกิจ	29	2	17	48	38	5	43	42	33	51	50		

ตาราง ข (ต่อ)

เกณฑ์ชี้วัดหลัก/ย่อย	ประเทศ												
	ไทย	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ไต้หวัน	ฮ่องกง	จีน	อินเดีย	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	ฟิลิปปินส์		
2.5 กรอบนโยบายทางสังคม	26	10	54	51	29	12	27	39	40	43	20		
3. ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ	25(25)	4(2)	18(24)	29(36)	22(10)	1(1)	37(33)	11(20)	13(14)	38(44)	32(31)		
3.1 ความสามารถในการผลิต	50	24	22	14	25	4	35	28	26	52	53		
3.2 ตลาดแรงงาน	7	2	23	32	21	4	8	1	6	24	5		
3.3 การเงิน	22	6	14	33	19	1	42	13	15	38	36		
3.4 การบริหารจัดการ	15	3	16	33	24	6	51	22	11	35	30		
3.5 ทัศนคติและค่านิยม	19	1	24	27	23	2	30	8	13	38	29		
4. โครงสร้างพื้นฐาน	42(39)	8(3)	5(4)	20(21)	23(17)	19(19)	32(31)	57(49)	26(25)	55(53)	56(48)		
4.1 โครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน	29	2	15	23	27	5	16	37	22	48	57		
4.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	36	2	16	14	11	6	21	37	17	53	35		
4.3 โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	40	12	2	3	8	24	6	32	33	25	56		
4.4 สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	50	18	11	27	39	21	53	57	38	55	48		
4.5 การศึกษา	47	13	26	36	27	29	49	57	30	55	54		

ที่มา: IMD, World Competitiveness Yearbook 2004-2009
ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ พ.ศ. 2551

ตาราง ค การจัดอันดับตัวชี้วัดโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา เปรียบเทียบ พ.ศ. 2551-2552

ตัวชี้วัด	IMD 2008		IMD 2009	
	อันดับ	ค่า	อันดับ	ค่า
เชิงปริมาณ				
1. อัตราการเข้าเรียนสุดท้ายระดับมัธยมศึกษา	46	72%	49	71%
2. การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่	42	7.40%	42	5.90%
3. อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา	39	18.9	41	18.3
4. อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา	49	19	52	21.7
5. สัดส่วนประชากรวัยแรงงานอายุ 25-34 ปี ที่สำเร็จระดับอุดมศึกษา	39	18%	43	18%
6. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ-คะแนน TOEFL (mean)	-	-	51	72
7. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา-โครงการ PISA (คะแนน)	-	คณิต 417 วิทยาศาสตร์ 421	39	คณิต 417 วิทยาศาสตร์ 421
8. ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ต่อ GDP	39	4%	32	4.40%
9. งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัว (US\$)	51	110	52	165
10. จำนวนนักเรียนต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศไทย	-	na	-	na
11. จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปเรียนต่างประเทศ ต่อนักศึกษา 1,000 คน	45	0.36	46	0.37

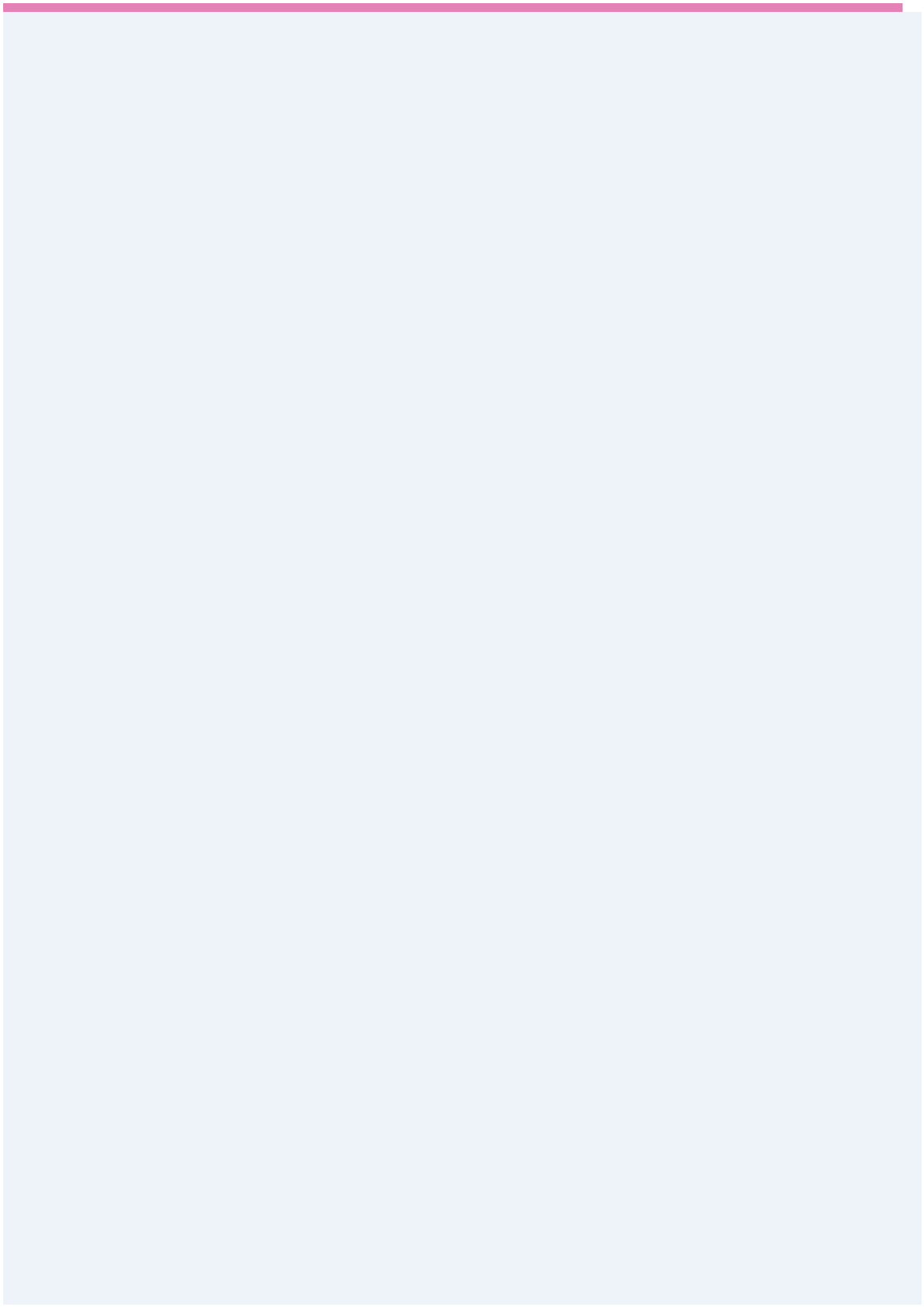

ตาราง ค (ต่อ)

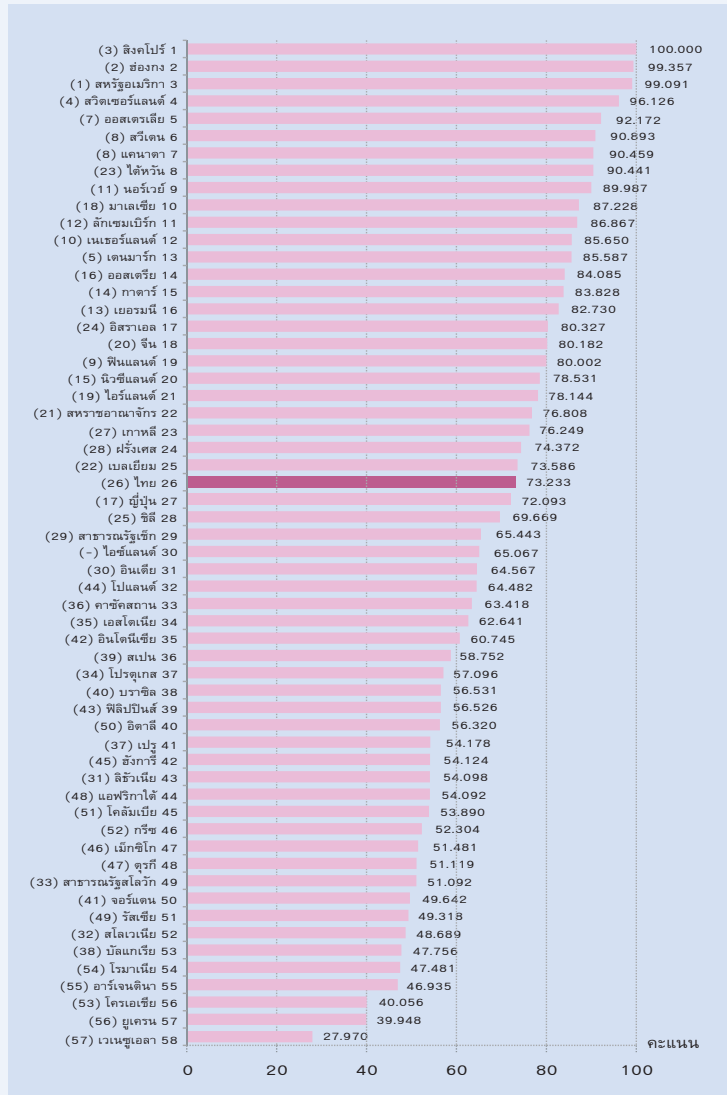
ตัวชี้วัด	IMD 2008		IMD 2009	
	อันดับ	ค่า	อันดับ	ค่า
เชิงคุณภาพ (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)				
12. วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน	29	5.47	25	6.27
13. ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ	39	4.41	43	4.24
14. การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับบริษัทธุรกิจ	32	4.31	32	4.27
15. การจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ	25	5.69	23	5.88
16. การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา	24	4.83	30	4.58
17. การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับ	27	5.23	29	5.13

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2008 - 2009

ภาคผนวก ข
ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย
พ.ศ. 2553

ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม พ.ศ. 2553
แผนภาพ 43 ภาพรวมสมรรถนะของนานาชาติประเทศ พ.ศ. 2553

ที่มา: <http://www.imd.ch/research/publications/wcy/upload/scoreboard.pdf>
 ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2552

ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับล่าสุดปี พ.ศ. 2553 มีจำนวน 58 ประเทศ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 1 ประเทศ ได้แก่ ไอซ์แลนด์ ซึ่งได้อันดับ 30 สำหรับประเทศไทยได้อันดับเท่าเดิมคืออันดับ 26

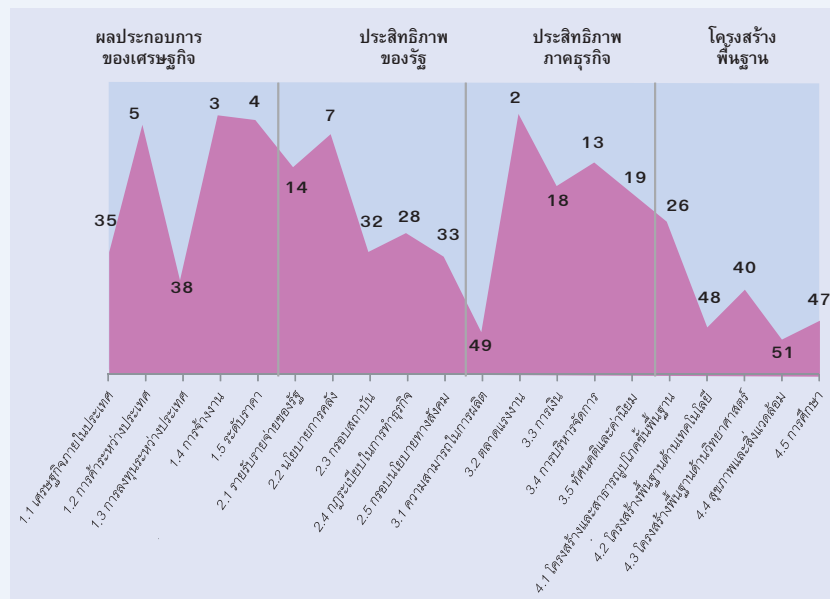
ประเทศที่มีสมรรถนะ**ดีขึ้น**มาก ได้แก่ สิงคโปร์ ขึ้นเป็นอันดับ 1 แทนสหรัฐอเมริกา ซึ่งหล่นไปอยู่อันดับ 3 ในภูมิภาคเอเชีย มีหลายประเทศได้รับการจัดอันดับที่ดีขึ้น ได้แก่ ใต้หวัน (อันดับ 8) ดีขึ้น 15 อันดับ มาเลเซีย (อันดับ 10) ดีขึ้น 8 อันดับ อินโดนีเซีย (อันดับ 35) ดีขึ้น 7 อันดับ เกาหลี (อันดับ 23) ดีขึ้น 4 อันดับ และฟิลิปปินส์ (อันดับ 39) ดีขึ้น 4 อันดับ ส่วนประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีสมรรถนะ**ลดลง**มาก ได้แก่ ญี่ปุ่น (อันดับ 27) ลดลง 10 อันดับ

ตาราง ง แนวโน้มสมรรถนะกลุ่มปัจจัยหลักของประเทศไทย เปรียบเทียบ พ.ศ. 2549-2553

ปัจจัยหลัก	พ.ศ.				
	2549 (61 ประเทศ)	2550 (55 ประเทศ)	2551 (55 ประเทศ)	2552 (57 ประเทศ)	2553 (58 ประเทศ)
อันดับที่ของภาพรวม	29	33	27	26	26
ปัจจัยหลักที่ 1 ผลประกอบการของเศรษฐกิจ	19	15	12	14	6
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพของรัฐ	20	27	22	17	18
ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ	25	34	25	25	20
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	42	48	39	42	46

ที่มา: <http://www.imd.ch/research/publications/wcy/upload/scoreboard.pdf>.

แผนภาพ 44 แสดงความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลักและกลุ่มปัจจัยย่อย
พ.ศ. 2553

ที่มา: <http://www.imd.ch/research/publications/wcy/upload/scoreboard.pdf>

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. **ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ พ.ศ. 2544**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548. **รายงานศักยภาพของคนไทยกับขีดความสามารถในการแข่งขัน ปี 2547**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551. **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2550**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551. **กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2550-2559)**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2550-2559)**. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. รายงานการวิจัย เรื่อง ภาพการศึกษาไทยในขนาด 10-20 ปี. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. ข้อเสนอการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

International Institute for Management Development. 2008. **World Competitiveness Yearbook 2008**. Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. 2009. **World Competitiveness Yearbook 2009**. Switzerland: Lausanne.

2009 World Economic Forum. **The Global Competitiveness Report 2009-2010**.

<http://www.imd.ch/research/publications/wcy/World-Competitiveness-Yearbook-Results/#/>.

<http://www.blognone.com/node/4282>. สหรัฐกอันดับประเทศ เจ้าเทคโนโลยี BBC, อันดับประเทศ.

<http://www.cntraveller.com/ReadersAwards/2008/Countries/>. 20 อันดับประเทศน่าเที่ยวที่สุดในโลก.

<http://www.fpo.go.th/content.php?action=view&section=3100000000&id=21682>. การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย ในยุควิกฤตเศรษฐกิจโลก?

www.fti.or.th/2008/download/.../Competensive_IMD_12.doc. กิตติศักดิ์ พรหมรัตน์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักวิชาการ. ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย.

http://www.measwatch.org/autopage/show_page.php?t=27&s_id=2736&d_id=2733. ประเทศที่นำลงทุนมากที่สุด “ไทย” อันดับ 9 จาก 12 ประเทศ นำเชื่อถือ กระบวยยุติธรรม. มติชนรายวัน วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2551 ปีที่ 31 ฉบับที่ 11146.

<http://www.moc.moe.go.th/node/737>. เปรี่กจัดอันดับ “ไทย” รองแชมป์ประเทศคอร์ปชั่นในเอเชีย. วันพฤหัสบดีที่ 9 เมษายน 2552.

<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=117>. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ. บทวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของไทยจาก **IMD - World Competitiveness Yearbook** เปรียบเทียบปี 2007 และ 2008.

http://www.nrdb.info/km_nrct/info/html/fa6c6f01388e55bc4cdc7dfc1153a42c.html. สถานภาพความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2552. เว็บไซต์รัฐบาลไทย วันที่ 13 มกราคม 2553.

<http://www.ryt9.com/s/prg/801065>. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. ประเมินแนวโน้มเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยปี 2553.

<http://www.strategy.dip.go.th>. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม พุทธที่ 16 ธันวาคม 2552. บทความวิเคราะห์: ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย.

<http://www.siamarchives.com/node/16684>. **S&P** จัดอันดับความน่าเชื่อถือประเทศ/ดินแดนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก. 09 January 2010.

http://www.tlcthai.com/webboard/view_topic.php?table_id=1&cate_id=31&post_id=70962&. มองแนวโน้มเศรษฐกิจปี 2553.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษชงทอง จันทรางศุ เลขธิการสภาการศึกษา
ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน รองเลขาธิการสภาการศึกษา

พิจารณารายงาน

ดร.นงราม เศรษฐพานิช ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์ ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์
ราชบัณฑิตยสถาน
และประธานคณะกรรมการ
ติดตามและประเมินผล สกว.
นายชัยณรงค์ อินทรมีทรัพย์ ประธานกรรมการ
บริษัทบอยเดน แอสโซซิเอทส์
(ประเทศไทย) จำกัด
ดร.วรัญพร แสงนภาพร ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษา
ระหว่างประเทศ สกศ.

รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เรียบเรียง จัดทำรายงาน และบรรณาธิการ

นางสิริวรรณ สวัสดิวัฒน์ ณ อยุธยา นักวิชาการศึกษาคำนาถกรรมการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มสถิติการศึกษา

ผู้ร่วมดำเนินงาน

นางผานิต วิมลรัตน์ปัญญา นักวิชาการศึกษาคำนาถกรรมการพิเศษ
นางกนกพร ถนอมกลิ่น นักวิชาการศึกษาคำนาถกรรมการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มสถิติการศึกษา ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
โทร. 0 2668 7123 ต่อ 1210, 1218 โทรสาร 0 2243 0085
เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติให้คุ้มค่า
หากท่านไม่ใช้หนังสือเล่มนี้แล้วโปรดมอบให้ผู้อื่น
นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป